1	Вконтакте	16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск	14.08.2020	Құнанбайдың отбасы	Дана Сайлаубекова	https://vk.com/wall-88922585_446965

16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск
14 авг в 15:31

📌Құнанбайдың отбасы

📌Құнанбай ұзақ өмірінде төрт әйелге үйленген. Бәйбішесі – Әйбөбек («Күнке» деп атап кеткен), екіншісі – Ұлжан, үшіншісі – Айғыз, төртіншісі – Нұрғаным.

📌Құнанбай заманындағы архив деректерінен отбасы туралы біраз деректер табылған. Оның бірі – Құнанбай Өскенбаевқа 1852 жылы 24 желтоқсанда толтырылған бас жұмыс – іс қағазы. Орыс тілінде жазылған бұл құжат 1976 жылы Москвадағы әскери-тарихи архивтен табылыпты.

📌Құнанбай жөнінде мынандай деректер айтылады: «Үш әйелге үйленген: Әйбөбек, Ұлжан, Айғыз.

📌Бірінші әйелінен ұл балалары: Құдайберді 1830 жылы 30 октябрьде, Ысқақ 1847 жылы 11 майда туған, екінші әйелінен: Тәңірберді 1834 жылы 21 мартта, Ибрагим 1846 жылы 15 июньде, Оспан 1852 жылы 15 сентябрьде туған. Үшінші әйелінен: Халиолла 1849 жылы 11 апрельде, Смағұл 1852 жылы 1 июньде туған» деп көрсетілген. Архив деректерінде оқырмандардың бұрын назарына ілінбеген, ойландыратын жайлар да бар. Әйбөбек деп жазылған – Күнке. Ысқақ Ұлжаннан туған, ол Күнкенің бауырында өскен, сол себептен Күнкеден туған болып жазылған». Екіншісі – академик Әлкей Марғұлан тауып, «Жұлдыз» журналының 1982 жылғы 4-санындағы дерек, бірақ автор қай архивтен алынғанын көрсетпеген.

📌Құнанбай әйелдері ішінде қазақ салтымен бірінен туған баланы бірі бауырына салып өсіргендіктен, бұл деректерде Құнанбайдың қай баласы қай әйелінен туғанын және олардың туған жылдары қате көрсетіліп, бір-біріне қайшы келетін тұстары бар.

📌 @ozekti_kaz

6 1.1K

2	Вконтакте	16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск	14.08.2020	⏳Хакім Абайдың соңғы сөзі	Дана Сайлаубекова	https://vk.com/wall-88922585_446966

16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск
14 авг в 15:37

⏳Хакім Абайдың соңғы сөзі

Көріпкел-бақсы Өмірзақ Шоқлатарұлы Абаймен сыйлас, дамдес болған. Бірде Абай жаны қиналып, ауырып жатып Шоқлатарды шақыртыпты. Бұл кезде Абайдың дүниеден өтеріне екі-үш күн ғана қалса керек. Содан хабар алған Өмірзақ асығыс жетіп, есіктен аттап, енді сәлем берем дегенше, Абай қолын көтеріп:

– Әй, Шоқлатар! Сен білгіш болсаң, мен осы науқастан жазыламын ба, әлде өлемін бе, айтшы, қане?! –депті.

Шоқлатар мүдірместен: – Абай аға, бұл аурудан бүрсіқүні қайтыс болып, келесі күні жамбасың жер иіскейді, – депті.

Абай: – Әй, Шоқлатарым-ай, мен дерттен жазылмасымды біліп отырмын. Сонда да сенің көріпкелдігіңе, тайсалмай тура жауап бергеніңе ризамын, – депті де, «бақсыны қонақ үйге апарындар» деп, үндемей отырып қалыпты.

2 371

3	Вконтакте	16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск	14.08.2020	📚 АБАЙДЫҢ КӨКБАЙҒА РИЗА БОЛУЫ	Дана Сайлаубекова	https://vk.com/wall-88922585_446967

16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск
14 авг в 15:39

📚АБАЙДЫҢ КӨКБАЙҒА РИЗА БОЛУЫ

Көкбай жас кезінде бала ақын атанып, серілік құрып, ел аралап жүрген кездерінде, көбінесе сараң байлардың үйіне қонып, солардың кемшіліктерін беттеріне айтатын болған. Оны Абай естіп, Көкбайды шақыртып алып, ризалық білдіріп, өзіне шәкірт, серіктес еткен деседі.

📌Бірде Көкбай жолаушылап жүріп, Шаған елінің болысы Молдабай байға барыпты. Молдабай: «Көкбай, сені ел бала ақын деп жүрген көрінеді, енді мені мақтап бір ауыз өлең айтшы?» дегенде Көкбай бөгелместен:

Арғы атаң бай Жұртбай, әкең Будан,
Дегдарлы шығып едің қалың нудан.
Қол қайрат, заң-законге бірдей болып,
Жақсы аз Тобықтыда сіздей туған,-дегенде, Молдабай құрметтеп ат мінгізген екен.

Бұл әңгімені Абай естіген соң, Көкбайға былай деген екен: « Мен сені шыншыл-турашыл ақын, дүние-мүлікке сатылмайды деп жүрсем, Молдабайды бөріттіргенің қалай?»-десе:

Жігітке кедейшілік үлкен салмақ,
Жүргем жоқ біреуді алдап, біреуді арбап.
Қысқа жіп күрмеуіме келмеген соң,
Жібердім тіл ұшына кендір жалғап,- дегенде Абай, Көкбайдың берген жауабына риза болыпты.

📌 @ozekti_kaz

4 790

4	Вконтакте	16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск	14.08.2020	✒Абайдың әжесі Зеренің азан шақырып қойған аты кім?	Дана Сайлаубекова	https://vk.com/wall-88922585_446968

16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск
14 авг в 15:41

✒Абайдың әжесі Зеренің азан шақырып қойған аты кім?

Арғын руының ішіндегі Қаракесек, оның ішінде Шаншар руынан тараған атақты Тәттімбет Қазанғапұлының Абайдың әжесі Зереге арнап тартқан күйі бар. Нұрбике-Шаншар болысының сөзін ұстаған Тәттімбет сері, Абайдың әкесі Құнанбай бимен құдандалы әрі тонның ішкі бауындай араласқан сырлас адамы болған.

📌Абайдың әжесінің шын есімі Тайбала, халқы Зере атап кеткен. Сол анамыз денелі, қараторы кісі болыпты. Найманның ішіндегі Матай руының қызы. Құнанбайдың шешесі үлкен қара кемпірді елі Молқара атандырған көрінеді. Молқара әжеміз Тәттімбетті қатты еркелеткен. Бір күні ел жиналып, күй тыңдап отырған шақта, елге ат мінгізген секілді бір-бір күй атайсың, маған атағаның қайда деп базына айтса керек. Сонда Тәттімбет табан астында «Молқара» атты күй шығарады. Бұл күй Арқа мектебіне кеңінен танымал. Молқара күйі «Күй дария» форматының ерекшелігін айқындайды. Күйді тыңдап отырып, 30 минуттың қалай өтіп кеткенін аңдамай қаласыз. Қайта уақыт аздығы сезілгендей, тамсанып барып, таңдайым әлі де татыңқырамай қалды-ау, деген күй кешесің.
Таласбек Әсемқұлов (Тәттімбет сері романынан үзінді)

@ozekti_kaz

4 953

5	Вконтакте	16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск	14.08.2020	10 тамыз Абай күні	Дана Сайлаубекова	https://vk.com/wall-88922585_446969

16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск
14 авг в 15:44

👍Қазақстан Республикасы Үкіметінің Қаулысына сай, 10 тамыз Абай күні деп белгіленген.

👉«Қазақстан Республикасы мерекелік күндердің тізбесін бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2017жылғы 31 қазандағы №689 қаулысына толықтырулар енгізілді.

💥Аталмыш Абай күнін 10 тамыз күні белгілеп, ресми мерекелер санатына қосу туралы ұсынысты «Ашық Үкімет» порталына жариялап, қоғамдық талқылауға ұсынған еді. Осы күнге дейін Абайдың дүниеге келген күні Абайтанушы ғалымдар арасында даулы мәселе болып келген.

📌Абайдың 150жылдығы ЮНЕСКО көлемінде 10 тамызда тойланса, ағымдағы жылдың 10 тамызын Абай күні белгіленді.

@ozekti_kaz

4 473

6	Вконтакте	16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск	14.08.2020	📚 АБАЙДЫҢ ТҰҢҒЫШ ӨЛЕҢДЕР ЖИНАҒЫ	Дана Сайлаубекова	https://vk.com/wall-88922585_446970

7	Вконтакте	16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск	14.08.2020	Хакімнің бір шәкірті Көкбай ақын	Дана Сайлаубекова	https://vk.com/wall-88922585_446971

16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск
14 авг в 15:45

Хакімнің бір шәкірті Көкбай ақын

Ұлы ақынның шығармашылық дәстүрін дамытып, жалғастырған ізбасар ақындарды айтқанда Көкбай Жанатайұлын ерекше еске аламыз.

Көкбай Жанатайұлы – ұлы Абайдың дарынды ақын шәкірті, қазақ әдебиетінің көрнекті тұлғаларының бірі. Абай дәстүрін өз шығармашылық өнерінің өзгешелік сипатына қарай жалғастырушы.

Ол 1861 жыл мен 1925 жылдар аралығында, тарих толқынының аумалы-төкпелі тұсында өмір сүрген. Дәлірек айтсақ 1861 жылы 26 маусымда Шыңғыстаудың етегінде, Тақыр өзенінің бойында, қазіргі Абай ауданының Көкбай ауылында дүниеге келген. Соңына мол әдеби мұра қалдырған қарапайым халық екілі.

Ел ішінде медресе, мешіт ашып, ұстаздық етіп, молда, қажы атанған Көкбай Жанатайұлының соңында бай әдеби мұрасы, өлеңдері мен айтыс-қағыстары, қисса-дастандары қалды.
«Абайдан сабақ алдым бала жастан,
Тең бар ма ойға терең онан асқан?
Алды бейіш, артына ырыс болсын,
Мен оның шәкірті едім ізін басқан», – деп жырлаған ақынның мұрасын зерделеп, санаға тоқу бүгінгі ұрпақ еншісінде.

@ozekti_kaz

1 406

8	Вконтакте	16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск	14.08.2020	АБАЙҒА ОРАЗБАЙДЫҢ КӨҢІЛ АЙТА БАРУЫ	Дана Сайлаубекова	https://vk.com/wall-88922585_446974

16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск
14 авг в 15:49

АБАЙҒА ОРАЗБАЙДЫҢ КӨҢІЛ АЙТА БАРУЫ

Мағауия өткен соң, 36 күн дегенде, Оразбай Абайға көңіл айта келіпті. Мағауия өлгеннен бері орнынан тұрмай, отырып қалған Абай келе жатқан Оразбайлар екенін есті сала есік алдына шығып, таяққа сүйеніп тұрып көрісіпті. Абай да, Оразбай да бір-біріне ерекше ілтипат көрсетіп, шай үстінде Оразбайдың кесесін өзі әперіп отырады. Сол күні қонып, ертеңінде аттанар алдында Оразбай отырғандарға қарап:

-Ыбырай екеумізді біраз оңаша қалдырсаңыздар,-деген өтініш білдіреді. Артынан Оразбай шығып бара жатып:
-Қайран Ыбырай-ай, тірлігінде қадірінді білмедім-ау, енді сен кеткен соң, Орта жүз бас қосса, ұлы жиында топ жарып, кім бастап сөйлер екен?-деп, еңіреп жылаған екен.

Оразбайларды аттандырған соң, Абайға кірген Тәкежан:
-Әй, Абайжан, кеше Оразбайлар келгеннен сенде оқыс мінез байқадым. Оразбаймен әңгімелесіп отырғанда, бір сөзіңді әлденеше қайталап отырдың.
-Әй, Тәкежан, "ез күнде өледі, өлсе дағы өлмейді, ер бір-ақ өледі де, қайтып келмейді" Мағаштың өлімі ерлік пен ездікті сынайтын өлім емес пе?-депті Абай.

(Ел аузынан жинаған Қарпық Егізбаев)

@ozekti_kaz

1 492

9	Вконтакте	16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск	14.08.2020	«Өлмек үшін туғансың, ойла, шырақ!»	Дана Сайлаубекова	https://vk.com/wall-88922585_446975

16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск
14 авг в 15:50

1. «Өлмек үшін туғансың, ойла, шырақ!» - деп аяқталатын өленіндегі:
«а). ...лы аспанға тырысып өскенсің сен,
Меннен, кердең, қайғысыз ер көңілмен».
2. «Білектей арқасында өрген бұрым» өленіндегі:
«Кәмшат бөрік, ақ тамақ, қара қасты,
ә). ...у қыздың көріп пе ең мұндай түрін?».
3.«Қартайдық, қайғы ойладық, ұйқы сергек» өленіндегі:
«Өзімнің иттігімнен болды демей,
Жеңді ғой деп б). шай...ға болар көмек».
4. «Әбдірахманға Кәкітай атынан хат» өленіндегі:
«Тұла бойым, балқи көр,
в). ... ағам дегенде».
5. А.С.Пушкиннен аударған «Онегиннің сипаты» туындысындағы:
«Ғашық г). қ...мар, ақылмен бойыңды алып,
ғ). Жы... жауап есітер не қылсаң да».
6.«Назарға» өленіндегі:
«Мынау келген д). ... ма,
Ақсақалды ауыл азар ма?».
7. «Біреудің кісісі өлсе, қаралы – ол» өленіндегі:
«Бұрынғы жақсылардан өрнек қалған,
Биде тақпақ, мақал е). ...р, байқап қара».
8. М. Ю. Лермонтовтан ауларған «Вадим» туындысындағы:
« - Атың кім? – деп, ж). бүкірд...н бай сұрады,
- Атым, - з). ...адим, - деп еді, байға ұнады.

@ozekti_kaz

2 464

10	Вконтакте	16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск	14.08.2020	Құнанбайдан қалған сөз	Дана Сайлаубекова	https://vk.com/wall-88922585_446976

16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск
14 авг в 15:51

Құнанбайдан қалған сөз

Зерттеушілердің айтуынша, Құнанбай мырза толық мағынасында ақын болмаған, ондай арман-ниетке ұмтылмаған да. Бірақ та терең ойлы, көркем келісімді толғау өлеңдерін мол мұра етіп қалдырған деген жорамал пікір де айтылған. Бірер мысал ретінде белгілі фольклоршы, марқұм Балтабай Адамбаев «Құнанбай айтқан сөз» деген жауһар қазынаны ұсынады:

Шаруаң оңына айналғанда,
Мінген атың жүреген болады.
Асыраған итін үреген болады.
Қатының қадірлі болады.
Қызың ажарлы болады.
Малың базарлы болады.
Ұлың білімді болады.
Құлың сенімді болады.
Шаруаң солға айналғанда,
Мінген атың шабан болады.
Асыраған итің жаман болады.
Қатының сараң болады.
Қызың ажарсыз болады.
Малың базарсыз болады.
Шөбің шығымсыз болады.
Малың жұғымсыз болады.
Ұлың білімсіз болады.
Құлың сенімсіз болады.

Осы толғау шумақтарға қарап-ақ Құнанбай мырзаның кісілігі, асқан адамгершілік қасиеттері, ауызы дуалы, сөзге жүйрік екендігі көрініп тұр емес пе. Осы бір ой-толғамдарынан «Құнанбайдың ақындық қасиеті хакім Абайға дарыды ма екен?» деген ойға қаласың.

@ozekti_kaz

2 470

11	Вконтакте	16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск	14.08.2020	Абайдың шөбересі Ишағы Жағыпарқызы	Дана Сайлау бекова	https://vk.com/wall-88922585_446977

16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск
14 авг в 15:54

Абайдың шөбересі Ишағы Жағыпарқызы

Ол ақынның бәйбішесі Ділдадан туған кенже ұл Жағыпардың қызы.
Ишағы апа бір сұхбатында Абай атасы мен Ділда әжесі жайында әңгімелеп тарихқа біраз шолу жасаған еді.
«Абай атамның екі әйелі: Ділда, Әйгерім. Ділда әжемнен тараған балалары: Ақылбай, Әкімбай, Әбдірахман, Мағауия және екі қызы: Күлбадан, Райхан. Абайдың бәйбішесі - Ділда Жүсіпқызы. Төркіні - Әйбике - Шаншар елінің ақсүйегі. Алшынбай Тіленшіұлының ұрпағы. «Ділданың 1844 жылы туған әкесі Жүсіп Алшынбаевтың архивінен табылған анкетасында көрсетілген».

Абайдың Ділдаға үйленген кезі 1860 жылдар. Ділда 1924 жылы қайтыс болған деп К.Мұхамедханұлы дәлелдейді.
Ақылбайдың ұлы Срайылдың әйелі Тұрар жеңгеміз «1926 жылы Саржан деген ұлымыз туғанда әжем өлді», - деген еді.
Мен де Ділда Әжемді көрдім. Тұрар жеңгемнің айтқаны дұрыс. Әжем мені «Сары қызым» дейтін. Ол кісінің бейіті Тышқан - Аралтөбе деген жерде.

Мағауияның тұңғыш қызы Уәсила апам: «Апам (Ділда) жай сөйлейтін, өте сабырлы, түсі аққұбаша, қыр мұрынды, көзі үлкен, сұлу өнді еді. Үйінде жұмыс істеп жүрген адамдарды ренжітпей, бауырына тартып отырушы еді. Мен осы апамның бауырында өстім», - дейтін.
Уәсила апамнан Абай атамның қалай қайтыс болғаны жайлы сұрағанымда былай деді: «Әкем (Абай) Мағаш ағаның өліміне қатты қайғырды, оның қырқын тез өткіздірген соң жатып қалды. Аузы-мұрнынан, құлағынан қан кетті. Үш күннен соң көз жұмды. Қаны қатты көтерілген болса керек», дейді Ишағы апа.
1977 жылы Шульба ГЭС –нің құрылысын бастау жоспарланыпты. Сондай-ақ мемлекет тарапынан біршама маңызды жұмыстар қолға алына бастаған. Солардың бірі Ертістің оң жағасындағы Байқала, Сандық-қала, Пролетарка және Құ-қала сияқты елді тұтас орындарынан жаңа қоныска көшіру жоспарланып, көп заманнан бері жер қойнауында жатқан аруақтардың сүйегін қазып алып, басқа жерге көшіру жұмыстары да жүріпті. Сол уақытта Ишағы апа Абай ұрпақтарының мүдделерін туған жеріне жеткізуді ойлаған.

Осы мәселе ойын мазалап жүргенде Ново-Шульба ауданына атақты жазушы Омарханұлы Мұхтардың шәкірті Кәмен Оразалин келіпті.
Дәл осы кісі таяу уақыт ішінде аудан басшыларымен келісіп көлікпен адамдарды жібертіп, мұсылмандар зиратындағы Мағауияның бәйбішесі - Дәмегөй, қызы - Кәмила, ұлы – Жағыпар жерленген үш қабірді көріп, сол үш мүрдені алғызып Ақшоқыдағы Құнанбай, Мағауия зираттарының жанына қойғызған екен.

4 3 688

12	Вконтакте	16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск	14.08.2020	Абай әлеміне арналған конференция өтті✅	Дана Сайлаубекова	https://vk.com/wall-88922585_446982

16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск
14 авг в 17:29

Абай әлеміне арналған конференция өтті✅

13 тамыз күні Абай Құнанбайұлының 175 жылдық мерейтойына орай Абай музейі мен Атырау облысы білім беру Басқармасы әдістемелік орталығының бірлесе ұйымдастыруымен «Абай әлеміне саяхат» онлайн конференция өткізілді.

Конференцияға қатысқан музей қызметкері Қ.Қиықбай мен Атырау облысының білім беру басқармасына қарасты оқу орындарының ұстаздары Абайдың өмірі мен шығармашылығына қатысты естеліктер мен замандастары қалдырған, ел аузында көп айтыла бермейтін архивдеректер мен құжаттарды талқылады.

Сонымен қатар, онлайн шараға қатысушылар музей қызметкеріне өздерін толғандырған көкейдегі сұрақтарын жолдап, Абай шығармаларын мектептерде оқыту, ақынның әдеби мұрасы мен пәлсапалық тұжырымдары жайындағы ойларын ортаға салды.

1 524

13	Вконтакте	16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск	14.08.2020	Құнанбай, Абай және Тонтай	Дана Сайлаубекова	https://vk.com/wall-88922585_446983

16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск
14 авг в 17:32

Құнанбай, Абай және Тонтай

Абай бір жылы Семей шәрінен ауылына келген бетінде құрбы-құрдастарының сұраған өтініші бойынша «Үшқара» деген жердегі Тобықтмен жапсарлас отырған Қаракесек еліндегі нағашысы Қантай,Тонтай ауылына барып сәруендеп қайтуды әкесі Құнанбайдан өтініпті. Сонда Құнекең рұқсатын бере отырып:

—Балам баруыңа қарсылығым жоқ. Бірақ, мынаны есіңе саламын. Қасыңа қадірі мол кісі ерт. Өзіңе айтарым: сөйлер сөз, айтар ойыңның анысын аңдып сөйлегейсің. Өйткені сенің нағашың, менің қайын жұртым—Қаракесек ішінде шаншар деген ру, шетінен шешен,—қапияда сөз тапқыш әзілқой жандар,—деп ескерткен екен.

Абай әке сөзін жадында сақтағанмен кейде, кезегі келіп қалағанда: «Ұтымды жерде айтпаса сөздің атасы өледі» қалыс қалдыра алмаған. Бір күні нағашысы — Тонтай екінті намазын абыз-күбің оқып, тез-тез бітіргені, әрі діни қағиданы бұзып, айтарын шатастырып оқығаны Абайға өрескел көрінді де:

—Нағашы, намаздың шариғат белгілеген қағидасын бұзып, төте тартатын жолы да болады екен-ау? —деп мысқылдап қойған сауалына нағашысы Тонтай:
—Иә балам, бұл сұрауың өте орынды. Әрі сенің бұл айтқаның иман шариғатының тар жолына жатады. Бірақ, біз пір тұтатын —Иман ағзамның жолы әлем қандай кең болса, шариғаты да сондай кең. Анау-мынау ұсақ-түйекті кешіре береді. Өйткені ол қағида: «Аттың жалы», «Түйенің қомы», «садақтың оғы» сияқты қатыгеземес—депті, Тонтай көзін сығырайтып.
—Тонтайдың осыныау айтқаны, көңілден кетер емес,—депті Абай ауылына қайта оралып, әкесі Құнанбаймен әңгіме-дүкен құрып отырған бір сәтінде.
—Баркелді-ай, балам, сақтана сөйле дегенім қайда—деп Құнанбай күйінсе керек.

Тонтай сөзінің астарында көп сұмдық жатқан. «Аттың жалы» —деп тұрғаны —«Еңлік-Кебекті» атқа сүйретіп өлтірген қатыгез Кеңгірбай билігі, «Түйенің қомы» дегені— Қодар мен Қамқаны түйеге теңдеп өлтірткен Құнанбайдың шешімі, «Садақтың оғы» дегені— Қалқаманды садақпен тартқан Көкенайдың қаталдығын меңзеуі еді. Мұның қай-қайсысы да, исі Тобықтының жанына тиетін жараның ауызындай сөз.
(Оспанбай Орынтаевтың жазбаларынан)

@ozekti_kaz

5 578

14	Вконтакте	16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск	14.08.2020	📖 Құнанбай мен қоңырат Сапақ би	Дана Сайлаубекова	https://vk.com/wall-88922585_446984

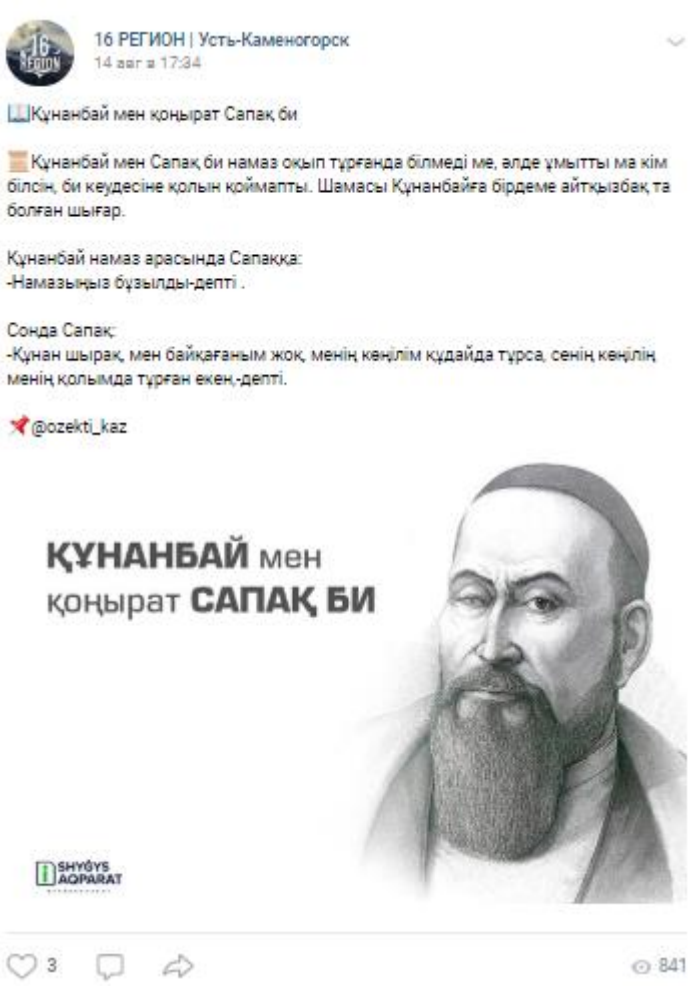

15	Вконтакте	16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск	14.08.2020	Нағашы мен жиеннің сөз қағысуы	Дана Сайлаубекова	https://vk.com/wall-88922585_446986

16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск
14 авг в 17:37

📌Нағашы мен жиеннің сөз қағысуы

📖Нағашыларынан қайтқан бір сапарында, нағашысы Тонтай Абайды шақырып алып:
-Балам, қаладан оқудан келген екенсің, қалағанынды айтта, алып кет-депті Тонтай.

🔊Сонда Абай:
-Ата, кім алып алты, жеп жеті болар дейсіз. Әйтсе де "Аларманға алтау аз, берерменге бесеу көп" деген мәтел ойға орала береді. Өзіңіз айтқандай қаласамда, жиендік жасасам да Ақселеу атты мініп кетсем. Өзге дүниеге көз салып қайтем,-дейді Абай. Ақселеу-Тонтайдың тақымына басқан ең таңдаулы аты екен. Біреуге бермек түгілі бөтен кісіні ол аттың маңына да барғызбайды екен. Осы жерде сыр берер деп Абай әдейі сұраса керек.
-Абайжан ала ғой,-дейді Тонтай іркілместен.
-Бір ғана тілегім бар.
-Айтыңыз.
-Айтсам, сені осы жұрт ақын деседі. Ақындығыңды алдымен өзім сынайын, төрт түліктің қасиетін бір ауыз өлеңге сыйғызып айтып берші.

Абай аз ойға батып, домбырасын қолға алып:
Асыл мүлік болпды-қойдың жүні,
Шудалы түйе сұлу жаздың күні.
Қымызы мен жақсы аттың желісі артық,
Сиырдың күзде озады сүмесіні.

Тонтвй миығынан күліп:
-Абай балам, тіл аузым тасқа, жағың түспей жамандық көрме, табан аузында тауып айтқан өлеңіңнің бір міні жоқ, жігі ашылмай біздің елдің береке бірлігіндей тұтас тұлға болып түсті-ау,-депті.

📍@ozekti_kaz

2 601

16	Вконтакте	16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск	14.08.2020	📌 Жидебайдағы Абай және Шәкәрім кесенелері.	Дана Сайлаубекова	https://vk.com/wall-88922585_446987

16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск
14 авг в 17:43

📌Жидебайдағы Абай және Шәкәрім кесенелері.

Еуразия кіндігі - Жидебай.
6400 га жер көлемін қамтитын Жидебай қорығында 16 тарихи ескерткіш орналасқан.
Солардың ең негізгісі "Абай мен Шәкәрім кесенесі". Алып кеме пішінді мемориал қазақтың бас ақынының 150 жылдығына арнайы салынып, қолданысқа берілген.
Кешен жобасының бас архитекторы Бек Ибраев.
Мемориалдың жалпы аумағы 13 мың шаршы метрді қамтиды. Кесененің қақ ортасында ежелгі грек стилінде салынған амфитеатр орналасқан.
Театрда жыл сайын "Абай мен Шәкәрім оқулары" өтеді. 20 жыл көлемінде ұйымдастырылып келе жатқан шараға, Республиканың түкпір-түкпірінен келген оқушылар қатысады.
Қос кесене Маңғыстаудың ақ тасынан салынған. Абай жерленген кесене биіктігі - 32,5 метр, диаметрі - 12 метр. Кесененің төбесі шаңырақ стилінде жасалып, орта тұсында Алланың 99 есімі жазылған.

@ozekti_kaz

2 589

17	Вконтакте	16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск	14.08.2020	«Сөзіңнің нәрі бар екен...»	Дана Сайлаубекова	https://vk.com/wall-88922585_446988

16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск
14 авг в 17:46

«Сөзіңнің нәрі бар екен...»

Он жеті жасынан сөз өнеріне араласып, Сырым елінің дуалы ауыз биі Шабанбайдан бата алған Жанқұтты жаман мен жақсының, адамдық пен аярлықтың, қысқасы өмірдің мәнін терең білген кісі екен. Жолы түсіп Құнанбайдың үйіне ат басын тірейді. Ауылдың үлкен-кішісі қоғадай жапырылып Жанқұттыға сәлем беріп жатады. Солардың ішінде Абай да бар екен. Ол кез ақынның дүниеге сергек қарап, үлкен ой түйіп, салмақты сөзге ден қоя бастаған тұсы деседі. Жанқұтты Абайды көп ішінен жазбай танып, оң жақ тізесін ала отырғызады. Есен-саулық сұрасып, аз-кем қалжың тастасып отырған бір тұста шешен Абайға жүзін салып:

- Ал, көздің көрмесі бола ма?
- Иә, көз қабағын көрмейді.
- Шам жарығы түспес жер бола ма?
- Шам жарығы түбіне түспейді.
- Болат пышақтың кеспесі бола ма?
- Болат пышақ өз сабын өзі кеспейді.
- Тамағына тартпайтын мақлұқат бола ма?
- Өз тамағына тартпайтын мақлұқат болмайды, - дейді Абай.
Осы сұрақ-жауап айтысы елді тәнті етеді. Қонаққа арнап сойылған семіз тай еті желініп, қатық қосқан жас сорпа ішілгеннен кейін, шешеннің арқа басы кеңіді-ау деген тұста Абай сөздің майын тамызған шешенге:
- Ата сізден бір сауал сұрасам рұқсат етесіз бе? – дейді.
- Ата баладан сұраған сұрақты бала атасына қойса несі айып. Сұра, шырағым, - депті Жанқұтты.
- Ата, сұрасам, онда: арзан не, қымбат не, даусыз не?
- Е, шырағым, - дейді Жанқұтты, - арзан – өтірік, қымбат – шындық, даусыз – кәрілік. Мұны сен текке сұрамадың-ау, балам?
- Оныңыз рас, ата. Артыңызда айта жүрер өсиет болса, соны естиін деп едім. Оны естіп көңілім жай тапты, - дейді Абай.
Сонда Жанқұтты тебіреніп отырып:
- Балам, мен бүгін бір жасап қалдым. Құнанбай мырзаның әкесінен оза туған, Өскенбай атасына жете туған баласы бар деп естуші едім. Соған көзім жетіп қана қойған жоқ, көріп, көңілім тасып отыр. Жанарыңның оты бар екен – ойлылығың шығар, сөзіңнің нәрі бар екен – елің сусағанда шөл қандырар бұлағы боларсың, - деп батасын беріпті.

Дінмұхаммед Қонаевтың соңғы жазбаларының бірінен үзінді
@ozekti_kaz

1 622

18	Вконтакте	16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск	14.08.2020	Абайдың Алшынбай ауылына сапары	Дана Сайлаубекова	https://vk.com/wall-88922585_447025

16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск
52 минуты назад

Абайдың Алшынбай ауылына сапары

Абай он үш жасында қайын атасы Алшынбайға сәлем беруге келеді. Абайдың қайын жұрты және нағашысы Қаракесек ішіндегі шаншарлар. Абай атасының үйіне кіріп келсе, шаншарлардың алты-жеті қарты жиендерін әрі сынау, әрі сыйлау мақсатымен арнайы тосып отыр екен.

Абай есіктен кіре бере дауысын созып:
-Әс-сә-ле-ма-ға-лей-күм!-деп үйдегі кісілерге сәлем береді.

Сонда қарттың бірі:
-Пай-пай, мына көмейі суырылған шешеннің ұрпағы-ай, сәлемінің өзін әндете бастауын-ай, -дегенде, екінші қарт іле:
-Е, әкесі Құнанбайға ұқсамай, өзін тіл мен сұқтан сақтауын-ай!- деп қалады.

Үшінші қарт жұлып алғандай:
-Әлден-ақ, жүндес тоқты-қошқардай, бүкіл денесін түктің қаптауын-ай!-дейді.

Сол кезде Абай басқа шалдарға сөз кезегін бермей, тосыннан киіп кетіп, әлгі үшеуіне тесіле қарап тұрып:
-Эй,-ат-те-ген-ай! Әуелде қыздарыңды ұзатқанда, мыналарға жабыла жамырап: "түкті бала таппа" ,-деп айтпағаны-ай!-деп төрге барып, отыра кетіпті...

Орталарында отырған Алшынбай аналарға оқыс бұрылып, рахаттана күліп:
-Ал, ендеше үшеуіңе бір сыбаға!-деген екен.

@ozekti_kaz

138

19	Вконтакте	16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск	17.08.2020	Ұлы ақынның ұзақ жасаған ұрпағы	Дана Сайлаубекова	https://vk.com/wall-88922585_447024

16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск
57 минут назад

Ұлы ақынның ұзақ жасаған ұрпағы

Ұлы Абай шөберелері бірін-бірі жақын танымастан Ұлы Отан соғысына аттанады. Майданға тоғыз ұл, бір қыз қатысып, екеуі одан аман келді. Солардың ішінде аман оралған Абай ұрпақтарының бірі – Ұлы Отан соғысының ардагері Ишағы Жағыпарқызы болатын.

Ишағы Жағыпарқызы – Абайдың шөбересі, Мағауияның Жағыпарынан туған. Мағауия – Абайдың 25 жасында туған кенже баласы.

Мен майданнан 1945 жылдың қарашасында, жеңістен кейін алты айдан соң оралдым.
Одан кейін Алматыға келіп, ең алғаш түскен жерім – М.Әуезовтің үйі еді. Кейіннен Абайдың Мағауия деген баласының қызы Уәсиланың қолында тұрдым.
Біз М.Әуезовтің үйіне жиі баратынбыз. Сонда Мұқаң: «Мен Мағауиядан тарағандарға аса көңіл бөлем» дейтін. Өйткені өзі Мағауияның қызы Камиланға кезінде үйленген еді. М.Әуезов Абайдың қалған ұрпақтарын жылына екі мәрте үйіне қонаққа шақырып әңгімелесетін. Бізге Абай ұрпақтары деп қамқорлық танытатын».

Жалпы алғанда Абай ұрпақтарынан соғысқа он адам қатынасқанбыз. Соның сегізі қайтпады, екеуіміз аман-есен оралдық. Аруақтары риза болсын, сол оралмаған ағаларымның да аттарын атай кетейін:
Ақылбай немересі – Ғабдісалім мен Әлихан.
Әбдірахманның жиені – Енігам.
Мағауия немерелері – Берекехан мен Жошыхан.
Мекайыл немересі - Ғұзайыр мен Әлішер.
Зікәйіл немересі – Тоқташ соғыстан оралмады.
Турағұлдың немересі - Алпаш және Мағауия немересі мен, екеуіміз ғана соғыстан оралған едік.
Қайтпаған ағаларымнан ұрпақ жоқ, өйткені олар үйленбей кеткен болатын...
Міне, соғыс атты зұлматтың бір әулеттің балаларына әкелген қасіреті...
Ұлы ақынның ұзақ жасаған ұрпағы Ишағы Жағыпарқызы 92 жасқа қараған жылы өмірден озды.

@ozekti_kaz

1 162

20	Вконтакте	16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск	17.08.2020	Қарапайым халықтан шыққан	Дана Сайлаубекова	https://vk.com/wall-88922585_447026

16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск
17 авг в 15:13

🍃Қарапайым қара халықтан шыққан Құнанбай жаратылысынан ақыл-парасат дарыған, керемет зерек, қара тілге шешен, байыпты тыңғылықты кісі.

😶Халқының қамын ойлайды. Оған жақсылық жасасам дейді. Елінің ежелгі жол-жобасына әл-құрандағы шариғат жолына аса жүйрік.

🌎Құнанбай халқының қамқоры. Оны жұрт пайғамбардай көреді. Сондықтан одан ақыл-кеңес алуға тілті бір қиырдағы ауылдардан жас пен кәрі, бай мен кедей ағылып келіп жатады.

💥Елден ерек білгіштігінің арқасында бұл қызметті тасқаяқтай қағыстырып, тамаша жақсы атқарады.

📌Оның айтқаны екі болмайды. Қабағын қақса, іс орнына кеп жатады. Құнанбай бұлбұлдай сайрап кеткенде, тыңдаған халайық бетінің бұлдырын мүлде ұмытады...

Адольф Янушкевич

@ozekti_kaz

1 816

21	Вконтакте	16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск	17.08.2020	ШЫҒЫС ДҮНИЕТАНЫ МЫНДАҒЫ ТЕРМИНІ	Дана Сайлаубекова	https://vk.com/wall-88922585_447027

16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск
17 авг в 15:14

🌸ШЫҒЫС ДҮНИЕТАНЫМЫНДАҒЫ "ЖӘУАНМӘРТ" ТЕРМИНІ

📌Ұлы Абай "Жауанмарт" түсінігін бір-ақ рет отыз сегізінші қарасөзінде қолданып, ғылыми айналымға енгізді. Әйтсе де ол Абай философиясында "адам бол" идеясының жүгін көтерісқен манді де тірек терминнің бірі. Ұлы ойшыл қазақтың байырғы идеясын осы іспетті түсініктермен жаңа сатыға (доктриналық-философиялық деңгейге) шығарып байытты десек, артық айтқандық емес.

📌Тегі "жәуанмарт" қазіргі "жомарт" сөзіне жақын. Мысалы, қазақ фольклорінен мәлім Атымтай жомарт деген мағына береді. Бірақ қазақ тілі қорында жомарт қана емес "мәрт" сөзі де бар. Және оның мағынасы күрделірек. Айталық, шындық пен ғадалет қасық қаны қалғанша күресуге даяр мінезі ер, әрі ақылға бай тұлғаны "мәрт" дейді. Сіра "мәртебе" , "мәртебелі" ұғымдары осы түбірден өрбісе керек.

📌Белгілі Абайтанушы ғалым М.Мырзахметов өзінің "Абайдың ғылым жайындағы танымынан" деген мақаласында жәуанмәрттілік ұғымын этимологиясы жағынан екі түрлі пікір таласы бар дейді. "Бірі-Будаговтың сөздігінде жәуанмәрттілік парсы тіліндегі (мырза, жас жігіт) деген ұғымды білдіреді. Екіншісі-әзірбайжан ғаламы академик Шералиевтың зерттеуі бойынша, жәуанмәрттілік сөзі көне түркі тіліндегі (зомард) сөзінен бастау алып, жомарт сөзімен төркіндес ұғымды білдіреді"

(Асан Омаровтың зерттеу еңбектерінен)

@ozekti_kaz

1 615

22	Вконтакте	16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск	17.08.2020	Абай әрі ұлы, әрі ұлттық ақын.	Дана Сайлаубекова	https://vk.com/wall-88922585_447028

23	Вконтакте	16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск	17.08.2020	🌸Сөз тапқанға қолқа жоқ	Дана Сайлаубекова	https://vk.com/wall-88922585_447029

16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск
17 авг в 15:15

🌸Сөз тапқанға қолқа жоқ

📌Тобықтының шыңжыр балақ, шұбар төс шонжарлары Абай үйінде мәжіліс құрып отырады. Осы мәжіліс үстінде Қиясбай кіріп келеді. Ешкім оны келдің-ау деп елемейді.

📜Қиясбайсал бөгеліп тұрады да:
-Уа, ипі жақсылар,-дейді дауыстап,- Абай ағамда оңаша айтарлығ шаруам бар. Барлығың шыға тұрыңдар!

-«Мына немене не дейді » дегендей, төрде отырғандар терісінесимай дүрдиісін Абайға қарайды.

📖Абай:
-Иә, Қиясбайдың оңаша айтарлық шаруасы болса, шыға тұрыңыздар,-дейді.

Жұрт амалсыздан дүрлігіп сыртқа беттейді.

-Немене, Қиясжан? –дейді Абай оңаша қалаған соң.

-Абай аға, м аған ұрса көрме, жаңағы сабаздар мені адам құрлы көрмейді. Соларға өзімнің күшімді көрсетейін деп, әдейі жасағаным,-дейді Қиясбай.

- Қияс, ризамын. Тапқырлығың үшін қой берейін, алып кете аласыңба?-дейді Абай.

-Алып кетпейтін несі бар,-дейді қулана жымиып.- Аба ағамағам өңгертеді деймісің, айдатады да жібереді.

-«Сөз тапқанға қолқа жоқ»- деп, Абай оған он шақты қой айдатып жіберіпті.

(Ел аузынан)

@ozekti_kaz

1 601

24	Вконтакте	16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск	17.08.2020	МҰХАМОРАЗ ЖӘНЕ АБАЙ	Дана Сайлаубекова	https://vk.com/wall-88922585_447030

16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск
17 авг в 15:16

МҰХАМОРАЗ ЖӘНЕ АБАЙ

Абайдың еркелеткен адамының бірі Керей Мұхамораз деген кісі екен. Өзінің кедейлігіне, ел қашықтығына қарамай, ол анда-санда сонау Керейден (Шұбартаудан) Абайға кеп сәлем беріп жатып кетеді. Бірде сәлем беріп Мұхамораз кіріп келгенде:

-Сол жерде кідірместен, бір ауыз өлең айтып жіберші,- депті. Сонда Мұхаморазда бөгелместен:
-Атандым Мұхамораз бала жастан,
Ауру астан болғанда дау қарындастан,-деп қалыпты.
-Мұхаморазның әлгі сөзінің мағынасын түсіндірме?-дегенде, ешкім үндемепті.
-Ендеше Мұхамораз "ауру астан болғанда, дау қарындастан" деп, былтыр Оразбайлардың маған таяқ тигізгенін айтып тұр. Қысқа болса да, табан астында осындай сөз тапқан Мұхаморазның ұшқыр ойлылығына көзім жеткендіктен, әлгі талапты қойып ем,-депті Абай.

(Қарпық Ергізбаев)

@ozekti_kaz

3 616

25	Вконтакте	16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск	17.08.2020	Ұлтымыздың бойтұмарына айналған	Дана Сайлаубекова	https://vk.com/wall-88922585_447031

16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск
17 авг в 15:17

🌸Ұлтымыздың бойтұмарына айналған

📖Мемлекет басшысы Қасым-Жомарт Тоқаевтың «Абай және XXI ғасырдағы Қазақстан» мақаласында Абайдың аңсаған арманын жүзеге асыратын 10 өзекті мәселе қозғалған.

📜Президент: «Абай арманы – халық арманы. Халық арманы мен аманатын орындау жолында аянбағанымыз абзал. Абайдың өсиет-өнегесі XXI ғасырдағы жаңа Қазақстанды осындай биіктерге жетелейді», – деп барша қазақстандықты ауызбіршілікке шақырды.

🪶Әр ұлттың телқұжатына айналған ұлы ақындары бар. Мысалы, немістерде – Гёте, поляктарда – Адам Мицкевич, француздарда – Байрон, орыстарда – Пушкин, қырғыздарда – Тоқтағұл, өзбектерде – Науаи, ал қазақта – Абай.

🙏Ұлтымыздың бойтұмарына айналған Абай – күнделікті тіршілігімізді, рухани әлемімізді тегіс қамтитын жан-жақты ірі құбылыс.

📌Сонымен қатар Мемлекет басшысы Абайдың мерейтойына орай халықаралық, республикалық, аймақтық деңгейде жоспарланған 500-ден астам іс-шара «...той тойлау үшін емес, ой-өрісімізді кеңейтіп, рухани тұрғыдан дамуымыз үшін өткізілмек» екенін баса айтты.

🎞 @ozekti_kaz

♡ 2 💬 ↗ 👁 674

26	Вконтакте	16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск	17.08.2020	Абайұлы Тұрағұл	Дана Сайлаубекова	https://vk.com/wall-88922585_447032

16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск
17 авг в 15:17

Абайұлы Тұрағұл

«Қазақ әдебиеті» 29-шілде, 1994 жылғы №30 санында біздің «Құнанбайдың қуғын көрген ұрпақтары» атты мақаламыз жарық көрген болатын.

Онда қыр сахарасындағы қазақ жұртының, оның ішінде Ырғызбай әулетінен тарайтын Құнекең ұрпақтарының әртүрлі замана, саясат, төңкеріс құйындары кезінде елдің алды боп, қара тізімге ілініп, жазықсыз жаланың құрбаны болып кеткенін айтқан болатымыз.

Абай атамыздың өз баласы Тұрағұл бай-бағландарды кәмпескелеу кезінде алдымен қара тізімге ілініп, жер аударылды.

Архивтен табылған құжат бойынша 1928 жылы Тұрағұл Абайұлында 5-10 ірі қара, 30-40 қой ешкі болған екен. Бұл сол кездегі өлшем бойынша тіпті орташа дәулеттілердің өзіне жетпейді. Санақ бойынша мәлімет осы болғанымен зорлықпен ірі байлардың санатына жатқызған.

Абай атамыздың артында қалған асыл көзі, әкесінің кітбының 1909 жылы Санкт-Петербургтан басылып шығуына Кәкітаймен бірге атсалысқан есіл ер Шымкент қаласына жер ауып барып, 1934жылы опат болды. Зираты сол Шымкент қала маңындағы жаңадан салынған кәсіпорын құрылысының астында қала берген. Жариялылық деген кезеңге дейін Тұрағұл Абайұлы туралы баспасөзде аты-жөнін айтқызбай үнемі жасырын ұстап келді.

Ұлы Ақынның ұлы уақытша тұрақ қылған мекен-жай орны сақтала қалған күнде, ол жерге белгі тақта орнатылса шымкенттік зиялы қауымның Абай аталары алдындағы бір ағайындық парызын өтегендік болар еді-ау.

(Балтабек Ерсалімұлы жазбаларынан.)

@iozekti_kaz

1 696

27	Вконтакте	16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск	18.08.2020	Қазақша бастапқы ойын	Дана Сайлаубекова	https://vk.com/wall-88922585_447049

16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск
18 авг в 11:28

Қазақша бастапқы ойын

1915 жылы Абайдың туғанына 70 жыл толуына арналып өткізілген әдеби кешті ұйымдастырушы Нәзипа Құлжанова мен Нұрғали Құлжанов

13-ші февральда Семейдің приказчик клубында қазақша әдебиет кеші болды. Ойнаушылары– қазақтың оқыған жастары, оқыған әйелдері еді. Ойын төрт бөлімге бөлініп, бастап қазақтың бұрыннан сауықшыл, өленші, әншілік ақынары ескі кеменгер билердің шешендігі әртүрлі сөздермен тақпақтап өлеңдетіп айтылды. Абай Құнанбайұлының кеменгерлігі жайында Райымжан Мәрсеков доклад оқыды. Ойын ортасында Біржан-Сара айтысы сахналанды. Ойынға жалғыз жастар емес, ақсақалдар, қажылар, екі-үш қатындарын, қыз-келіндерін түп көтере ала келді. Ноғайлардың бас адамдары, жамағаттары парлап келді. Ойынның афишасы кешірек таратылғандықтан орыстар аз болды.
Бұл ойынды ойнауды шығарған да, басқарғанда Нәзифа ханымға қанша рақмет айтсақта аз емес. Біздің қазақта ұлтқа қызмет еткен әйелдің алды осы Нәзифа ханым болып шежіреде жазыларға тиіс. Әдебиетіміз нашар, ойынға қойылған нәрселер құрама болса да Нұрғали Құлжанов пен Райымбек Мәрсековтердің көмегі ажарландырып жіберді.

М.М
«Айқап», 1915 ж., 5-саны

@ozekti_kaz

1 381

28	Вконтакте	16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск	18.08.2020	Құнанбай мен Бәзілдің тапқырлығы	Дана Сайлаубекова	https://vk.com/wall-88922585_447051

16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск
18 авг в 11:33

📖Құнанбай мен Бәзілдің тапқырлығы

Құнанбай ел билеген заманда, Тобықты елінде оның Жуантаяқ деген деген руынан шыққан Бәзіл деген кісі болған екен. Бұл өзі "Абай жолы" эпопеясындағы Байғұлақ бидің әкесі Бәзіл үнемі бойынан үнемі қаруын тастамайтын, көбінесе ат үстінде жүретін жортуылшы батыр, өте жылдам қимылдайтын адам болыпты.

Қыс түсіп, алғашқы қар жауғанда жылқы ішінде жайылымда жүрген Майбасардың үлкен қара аты жоғалады Денесі есік пен төрдей зор бітімді жылқы екен.
Майбасар аттың жоғалғанын ағасы Құнекеңе айтады. Мұны естіген Құнанбай:

-Сырттан келген із барма? Қасқыр жесе сүйек-саяғы жатады, анықтап қаранлар дейді. Қанша қарағаннан ешбір ізде, ешқандай белгі де көре алмайды.

👉Сонда Құнекең:
-Енді іздеп әуре болмандар мұны Бәзіл сойып алған ғой, сірә,-дейді. Майбасар маща бермеген соң билер Құнекеңе келіп:

- Бәзілді шақыртайық. Қара ала атты сұрайық. Ұрлағаны рас болса жаза кесейік,-дейді.

Олар осыны айта берген соң Құнанбай:
-Олай болса өздерің біл,-дейді. Билер Бәзілді шақырады. Айтылған уақытында Бәзілде келіп жетіпті. Түге билерді менсінбестен төрдегі Құнекеңнің алдына келіп бір тізерлеп, Құнанбайға ажырая қарап:
- Мені неменеге шақырдың, Құнанбай!-дейді.

-Бәзеке ат үстінде көп жүресіз. Майбасардың жоғалған Қара ала аты көзіңізге түспеді ме?-деп сұрайды.

👉Сонда Бәзіл:
-Қара ала атың көзім түгіл, менің ішіме де түсіп кетті,-депті өңі сұрланып.
Майбасар екеуің бір қыста 50-60 ірі қара соясың, ал соятын қойларында есеп жоқ. Сонда маған бір жылқың көп болама?
Мұны естіп отырған Құнанбай лам-мим деп ештеңе айтпады. Басқалар болса, Құнекең Бәзілге қаһарын төгіп, көзін құртады деп ойлапты.

👉Үнсіздікті Бәзілдің өзі бұзып:
-Мені шақырғаның осы ма?-деп сұрапты.
-Иә, сол еді шақырғаным,-депті де Құнанбай тағы үндемепті. Бәзіл есіктен шыға бере, анандай жерде отырған бір жігітке Құнанбай:
-Ананы аттандырғанда, оң қолының жеңінде не бар екенін байқашы!- деп қалыпты.

👉Жігіт қайта келгенде:
-Бәзілдің оң жақ жеңінде жаланаш ұстаған сапысы тығулы тұр екен, -дейді.

👉Сонда үйде отырған кісілер жағаларын ұстап таң қалыпты. Соны көрмей білген Құнекеңнің сезімталдығына, аңғарымпаздығына қол қойысады.

(Дәуітбек Нұртазаұлы жазбаларынан)

@ozekti_kaz

1 456

29	Вконтакте	16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск	18.08.2020	ДАЛАНЫҢ ҚЫЗЫЛ ЖЕЛІ	Дана Сайлаубекова	https://vk.com/wall-88922585_447053

16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск
18 авг в 11:42

🌸ДАЛАНЫҢ ҚЫЗЫЛ ЖЕЛІ

📖Абай Керейдің Бегешін "Қызыл жел" атайды екен. Оның да өзіндік себебі болса керек.

📜Дәулеті шағын болса да, өзінің ақылдылығымен, тапқыр шешендігімен, адамгершілігімен замандастарына танылған Бегеш Керей Тобықты бас қосқан жиындарда Абай мен жұбын жазбай, тізе қосып, даулы істерді бірге шешетін болыпты. Ал, билік айтарда, үнемі ауелгі сөзді Бегеш айтып қойып, Абай мұны өзгеріссіз мақұлдайтын көрінеді.

📌Бірде Тобықтының біреулері:
Абай, осы Бегеш сенен неге бұрын сөйлейді? Алдыңа түсіп кететін оның не жөні бар?-депті Абайға.
Осы сөз Абайдың ойында да жүрсе керек. Бірде:
-Беке, осы сіз неге үнемі менен бұрын сөйлеуге асығасыз?- деген екен сөз арасында әзіл-қалжыңы аралас.

-Абайжан-ау, мен қателессем, қасымда түзейтін сен барсың, ал сен қателессең кім түзей алады? Сенен бұрын сөйлеуге асығатыным сондықтан депті.

👉Кейін Бегеш туралы сөз бола қалған тұста, қызыл желше соғатын шешен деп ат қойыпты. Қызыл желді уысында қанша тоссаңда, ұстай алмайсың, Бегешті де ұстай алмайсың,-деген екен Абай.

📺 @ozekti_kaz

1 480

30	Вконтакте	16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск	18.08.2020	АБАЙДЫҢ АТАСЫ АЛШЫНБАЙҒА АЙТҚАНЫ	Дана Сайлаубекова	https://vk.com/wall-88922585_447054

16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск
18 авг в 11:44

📖АБАЙДЫҢ АТАСЫ АЛШЫНБАЙҒА АЙТҚАНЫ

Абай алғашқы әйелі Ділдәні алғаннан кейін қазақтың ескі әдет-ғұрпы бойынша амандасып қайту мақсатымен қайын жұртына келеді.

📌Абайдың үлкен қайын атасы Қазыбек бидің тұқымы Алшынбай би тірі екен. Келген күйеу ойнап-күліп, қайын жұртында үш күн жатып, енді қайтпақшы болғанда, сәлем беріп, қош айтысуға Алшынбай би отырған үйге кіреді. Сонда Алшынбай:
-Абай балам, қалаған-сұрағаның болса айт,-депті.

-Мен сізден мал алуға келгенім жоқ, сізге сәлем беріп қайтуға келдім, ешнәрсе қаламаймын,-депті Абай.
-Балам, қыз алған күйеу жолында қайнына амандаса келгеннен кейін құр қайтпас болар.

-Олай болса, маған шұбар қысырақты үйірімен беріңіз қалағаным сол.

👉Айтарын айтса да, шұбар қысырақты үйірімен беруге қимай:
-Балам, оны сұрама, бір жақсы ат мініп, батамды ал,-депті.

-Ақсақал, жұрт сізді адамнан малды жақсы көреді деуші еді. Сондықтан ешнәрсе қаламаймын деп едім өзіңіз ал деп болмадыңыз. Енді қисаңыз сол қысырақты үйірімен беріңіз, оны бермесеңіз атыңызбен батаңызды алмаймын, батасын бұлдайтын шал өз үйімде де бар, мен сізден бата алып, аға сұлтан, не би болуға құмар емеспін,-деп қош айтысып аттаныпты.

(К.Құйқабаевтың жазбаларынан)

@ozekti_kaz

1 512

31	Вконтакте	16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск	18.08.2020	Хакімнің танымына сіз бен біз мұқтажбыз.	Дана Сайлаубекова	https://vk.com/wall-88922585_447055

16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск
18 авг в 11:49

Хакімнің танымына сіз бен біз мұқтажбыз.

"Сол таным әуелі қай жерге керек?" десеңіз, ең әуелі мектепке керек. Қазіргі мектеп пен жоғары оқу орындарындағы Абайдың оқытылуын өте төмен деп бағалаған болар едім. Бұлайша мүлде оқытуға болмайды.

Кешегі кеңестік идеологияға бейімделген, өкшесі қанаған, өкпесі өшкен интернационалист Абай әлі отыр. Абай – рухани вакцина ғой. Ол оқушы бойына егілгенде ғана ұлтымыздың рухани иммунитеті бекемделе түседі.

Екінші бір ойланатын дүние – сахна мен экранда анық Абайды қайта сомдау мәселесі дер едім. Мысалы, Әуезовтің «Абай трагедиясы» – цензура тұсындағы Абай.

@ozekti_kaz

1 488

32	Вконтакте	16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск	18.08.2020	Абайдың сүйікті ұлы Мағауия дүние салғанда, Абай бүк түсіп жатып қалады.	Дана Сайлаубекова	https://vk.com/wall-88922585_447056

16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск
18 авг в 11:58

⏳Абайдың сүйікті ұлы Мағауия дүние салғанда, Абай бүк түсіп жатып қалады.

Сонда Жуантаяқ-тобықты Байқұлақ шешен кеп:

-Әй, Абай қарағым, «Ақсұңқар аспанға ұшты, Бәрінен тағдыр күшті» халық кеп тұр ғой,-дегенде:
-Бұл Мағаш мағанда жоқ, сағанда жоқ.

Мағаштай бала тумас көңілге ток,
Аз күнде дүниеден менде кетем,
Мағанда зар боларсың жиылған топ,-деп күңіренген екен.

Мағауия жастайынан өте зерек, білімге құштар бала боп өскен. Мағауияның бала күнінде Ақшоқыда Құнанбай айғыр жарыстырады. Оны «қара жарыс» дейді. Сол жарыста Есіркеп руының көк айғыры бірінші келе жатады.

Сонда Абай шапанын қағып, орнынан тұрып:
-Ойбай-ау, мынау Есіркептің көк айғыры қайтеді-ей?-дегенде бес-алты жастағы Мағауия:
-Тәте, бұл сізден жасып, ығатын жаман Есіркеп емес, ол хайуан көк айғыр ғой,-деп Абай ұялып, баласының маңдайынан иіскейді.

Мағауия дүниеден қайтқанда Абай: «Шырағымның сүйегін соқласын»,-деп оның сүйегі салынған арбаның жолындағы тасты терген екен.

Шақжан Бекенұлы

@ozekti_kaz

1 626

33	Вконтакте	16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск	18.08.2020	ҒАҚЛИЯ һәм НАҚЛИЯ терминдері хақында	Дана Сайлаубекова	https://vk.com/wall-88922585_447058

16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск
19 авг в 12:07

📖ҒАҚЛИЯ һәм НАҚЛИЯ терминдері хақында

📜Абайдың даналық дүниетанымын түбегейлі танып білу бүгінгі абайтану ғылымы алдындағы өзекті мәселенің бірі десек қате болмас. Белгілі себептерден кенжелеп қалған бұл бағыттағы ғылыми-зерттеу жұмыстарға есіктің тек Тәуелсіздіктен кейін ғана айқара ашылғаны айтпасақта белгілі.

📖Сондықтан дүниеге Абай көзімен қарауды үйрену мен осы дүниетанымды отанымыз Қазақстан халқының игілігіне айналдыру, рухани-идеологиялық қажетін өтеуге жарату әлеуметтің күн тәртібінде тұрақтанған және бүгінгі жаһандастыру иіріміне тартылған кезде маңызы жылдан жылға арта түсіп отырған көкейкесті келелі іс.

Абай шығармашылығындағы "нақлия" терминінің мәні - кең мағынасында ғылым "заһири" (сырткы ғылым). Тар мағынасында дәлелдеуді қажет етпейтін аксиома екендігі хақ. Ал, "ғақлия"- ішкі ғылым (ғылым батини) түсінігінің баламасы. Абайдың сөзімен айтқанда, "Алланың хикметін сезіну" ілімі. Сөйтіп, нақлия мен ғақлия ілімдері:- бірі -дүниенің көрінетін, бірі-дүниенің көрінбейтін сырларын білдіреді. Бірден басын ашайық- екеуі таразы басына тең түсе алмайды. Ғақлия - рухани ұшы-қиырсыз ілім де, ал, нақлия- оның заттық материялдық саласы ғана. Аталмыш терминдер бір-бірімен тығыз байланыста болғанымен, бастары бір қазанға сыймайды. Өйткені, бірі-құдайшылық (Алла мен пенденің қарым-қатынасы), бірі- адамшылық (адам мен қоғамның қарым-қатынасы)жолы.

Асан Омаров, ғылым кандидаты.

@ozekti_kaz

1 462

34	Вконтакте	16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск	18.08.2020	Абай мен Әлихан кездесті ме?	Дана Сайлаубекова	https://vk.com/wall-88922585_447060

16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск
18 авг в 12:18

⏳ Абай мен Әлихан кездесті ме?

📜 Алаш атын атаған тұста, елдік ұғымымен ежеттес Абай есімі қатар айтылатыны шындық. Алаш идеясының қайнар бұлағы Абайдан бастау алады десек мәнді тұжырым шығатын сияқты. Нық айтуымызға бірнеше себеп те жетерлік. Алдымен, бұрнағы уақытта да айтылудай-ақ айтылып, жазылып келген, Абай мен Әлиханның шын мәнінде кездескендігін нақты айғақтайтын бұлтартпас бірнеше мысал.

📌Бірінші, Әлихан мен Абайдың біз көп айта бермейтін туыстық қатынасы. Білетініміз, Әлихан Бөкейханның сүйегі – Төренікі, сүті – Тобықтынікі екені. Нағашысы Көкше Тобықты – Жуантаяқ. Я, болмаса, Әлихан мен Шәкерімнің туыстығы да Абай ауылынан алыс емес мағлұмат. Екеуі – бөле. Шәкерімнің шешесі мен Әлиханның шешесі – апалы-сіңілі. Әйгілі Мамай батырдың ұрпақтары болған. Шәкерімнің шешесі – Бошантай, Әлекеңнің шешесі – Бегім ханым. Енді, осы жерден өзімізге логикалық сұрақ қойып көреміз. Қазақы танымнен пайымдағанның өзінде Шәкерімнің бөлесі, аса зиялы ұлт көсемі – Әлиханды Абайдың бірде-бір рет кездестірмеуі мүмкін бе? Немесе профессор, филология ғылымдарының докторы Жәндос Смағұлов айтқандай, Әлихан мен Абайды кездестірген екі адам бар. Бірі – Мұхтар Әуезов. «Абай жолы» роман-эпопеясында Әзімхан деген кейіпкер арқылы Әлиханның бейнесін сомдайды.

«Екінші адам – Рамазан Тоқтаров. «Абайдың жұмбағы» романында жолықтырады. Туыстығы демей-ақ, Қарқаралы жағын былай қойғанда, біздің пайымымызша, Әлихан орыс географиялық қоғамының Семей бөлімшесінің статистика бөлімшесінде жұмысқа орналасқан тұста, атақты Михаэлиспен, Тянь-Шаньскиймен, Абаймен қызмет атқарған. Одан беріде Щербинаның экспедициясына қатысқан кезенде, Шыңғыстаудың болыстарын аралаған уақытта жер, су, орманды хатқа, картаға түсірген шақта Әлекеңнің Абай ауылына бармауы ешқандай ақылға сыймайды.

Мирас АСАН, «Егемен Қазақстан»

@ozekti_kaz

1 1 600

35	Вконтакте	16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск	18.08.2020	КЕҢГІРБАЙДЫҢ БӘЙЖІГІТ БӨЖЕЙМЕН ҚҰДА БОЛУЫ	Дана Сайлаубекова	https://vk.com/wall-88922585_447061

16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск
18 авг в 12:24

📖КЕҢГІРБАЙДЫҢ БӘЙЖІГІТ БӨЖЕЙМЕН ҚҰДА БОЛУЫ

👉Тобықты азаматы Төлеев Айтқазы ақсақалдың айтуынша, атақты Кеңгірбай би: «Осы өмірде үш жүздің жақсыларының көбін көрдім, соның бірде-біреуі Байжігіт Бөжейге тең емес. Шіркін, Бөжейде қыз бала болып, оны бір балама әперсем, содан ұл туса нағашысына тартса деп тілеп, атын Бөжей қояр едім »,-деп армандайды екен.

🗞Сөйтіп жүргенде, Бөжейде қыз бала болғанын ести сала, құда түсіп, қарғыбауын беріп, Ералы деген баласына атастырып қояды. Бойжетіңкіреп қалған кезінде қалыңмалын да беріп тастайды.
Бірақ, енді түсерміз деп отырғанда, әлгі қыз көтеріліп ауырады. Әкесі қанша бақсы-балгерлерге қаратса да, шипа болмайды. Баласының жазылынан күдер үзген Бөжей Кеңгірбаға кісі сап:

«Құдай ақтысы шығар, қызым үмітсіз науқасқа шалдықты, ішіме сыйған бала, сыртыма да сияды, енді қалыңмалын қайтып алсын» депті. Мұны естіген Кегірбай:
«Менің ауелде құдайдан тілегенім- Бөжейдің баласы болатын. Мандайыма Алла не жазса да күтіп алам, келінімді өз шаңырағыма әкелем. »,-деп жауап береді. Сонымен іле келіншегін әкелуге қанша нөкермен Ералыны аттандырады. Қайтарда қыздың екі аяғын аттың бауырына байлап, жорғаға мінгізіп, жетелеп алып қайтады.

🤰Бір күні кешке жақын ауылдың қарасы көрінісімен, келіні тілге кеп: «Аяғымды шешіп, тізгін-шылбырды қолыма беріңдер»,-деп, жалынады. Келіннің көңілін қимай, тілегін орындайды.

📌Осыдан соң ол атты борбайға салып жіберіп, шаба жөнеледі де, «Кеңгірбай, Кеңгірбай» деп ұран сап, ауылды айнала шабады. Мұны көрген соң, жолаушыларды тосып, бір топ кісімен дөң басында отырған Кеңгірбай, қасындағы бір жігітке ұстатып қойған атына міне сап, батысқа қарай шаба жөнеледі. Сол бетінде түн ішінде атақты бір бақсыны ерте келеді.

📜Ол бақсы келінде шартпен оқып жазады. Сол жылы келіні төсекпен көтеріп, ұл бала табады. «Тілегімді құдай берді» деп қуанған Кеңгірбай, «ауелде айтқан сертім бар, нағашысына тартар ма екен» деп ырымдап, баланың атын Бөжей қояды.

МҰХТАР ӘУЕЗОВТЫҢ «АБАЙ ЖОЛЫ» ЭПОПЕЯСЫНДАҒЫ БЕЛГІЛІ КЕЙІПКЕР-БӨЖЕЙ ЕРАЛИН ОСЫ БАЛА БОЛАТЫН.

2 546

36	Вконтакте	16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск	18.08.2020	Құнанбай мен Абай	Дана Сайлаубекова	https://vk.com/wall-88922585_447062

16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск
18 авг в 12:27

📌Құнанбай мен Абай

⏳Жас кезінде Абай әкесі Құнанбайға «Әке, мен нағашыларыма тартқан сияқтымын. Менің нағашыларым атақтағы Орта жүзді сөзбен қырған Битен, Шитендер ғой»,-депті.

📜Сонда Құнанбай: «Бәйгеденкелген атты қай айғырдың тұқымы деуші еді. Қай биенің тұқымы деп қазақ сұрамаушы еді» деген екен. Абай сөзден тосылып, әкесінен кешірім сұрапты...

Ел аузынан

🎞 @ozekti_kaz

1 613

37	Вконтакте	16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск	18.08.2020	Абай өлеңдерінен құралған сөзжұмбақты шешіңіз № 2	Дана Сайлаубекова	https://vk.com/wall-88922585_447063

16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск
19 авг в 12:30

Абай өлеңдерінен құралған сөзжұмбақты шешіңіз № 2

Көп нүктенің орнына жазылмай қалған сөзді не әріпті ойлап тапқанда Сақтан тараған массагет тайпасының тұңғыш әйел патшасы, Парсылар державасының негізін қалаған Кир патшаны біздің дәуірімізге дейінгі 529 – жылы соғыста жеңіп өлтірген әйел қолбасының есімі және Кир патша зұлымдықпен қолға түсірген ұлының да есімі оқылады.

1. «Сап, сап, көңілім, сап көңілім!» өлеңіндегі:
«Қай мезгілді а). ...йғыздың,
Аюдайын ағасын».
2. «Сегіз аяқ» өлеңіндегі:
«Басында ә). ... жоқ,
Өзінде ой жоқ,
Күлкішіл кердең наданның».
3. «Жарқ етпес қара көңілім не қылса да өлеңіндегі:
«Шыдайды б). ...за болып жар ісіне,
Қорлықпен мазағына в). табыл...а да».
4. А.С.Пушкиннен аударған «Тәңірі қосқан жар едің сен» туындысындағы: «Қаймақ еді көңілімде,
Бізге г). қа...қ болды жем».
5. «Жүрек – теңіз, қызықтың бәрі – асыл тас» өлеңіндегі:
«е). Жү...ектен қызу – қызба кете қалса,
д). Өз...е тәннен еш қызық іс табылмас».
6. «Ұяламын дегені көңіл үшін» өлеңіндегі:
«Ар мен ұят ойланбай, тәнін е). асыр...,
Ертеңі жоқ, бүгінге болған құмар».
7. «Жүрегім, нені сезесің» өлеңіндегі:
«ж). Дүн...ені, көңілім, з). кезе...ің,
Тиянақ жоқ па, қой, тоқта!».

№ 1 сөзжұмбақтың жауабы: Нұрсұлтан Әбішұлы Назарбаев

1 810

38	Вконтакте	16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск	19.08.2020	Аш қарын жұбана ма майлы ас жемей?	Дана Сайлаубекова	https://vk.com/wall-88922585_447114

39	Вконтакте	16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск	19.08.2020	Білектей арқасында өрген бұрым,	Дана Сайлаубекова	https://vk.com/wall-88922585_447115

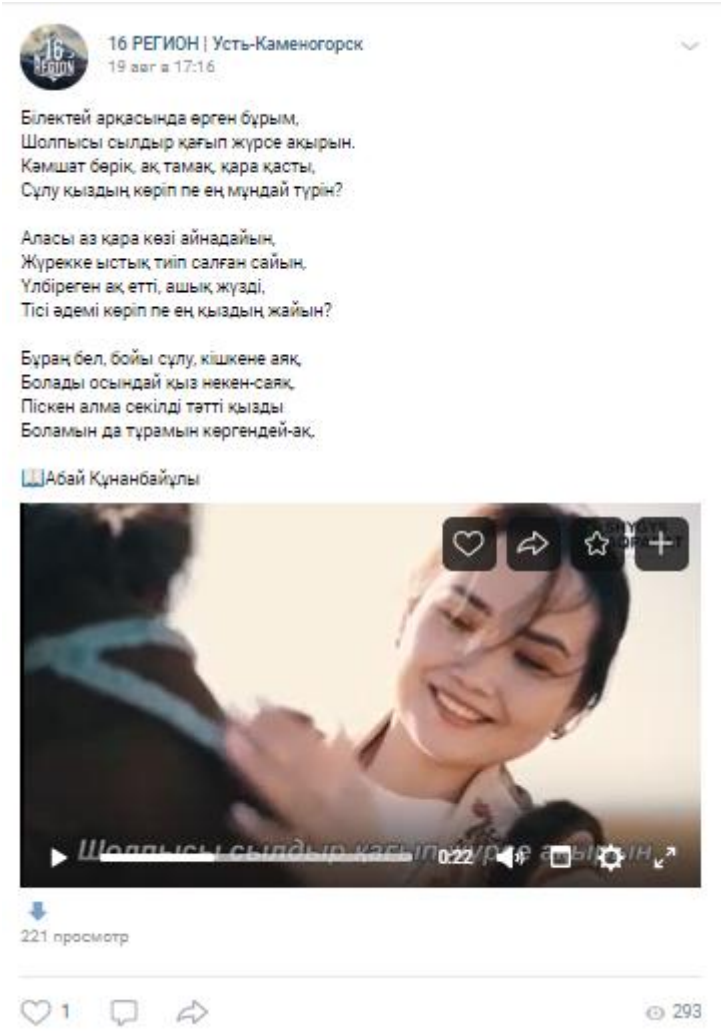

40	Вконтакте	16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск	19.08.2020	Қансонарда бүркітші шығады аңға	Дана Сайлаубекова	https://vk.com/wall-88922585_447116

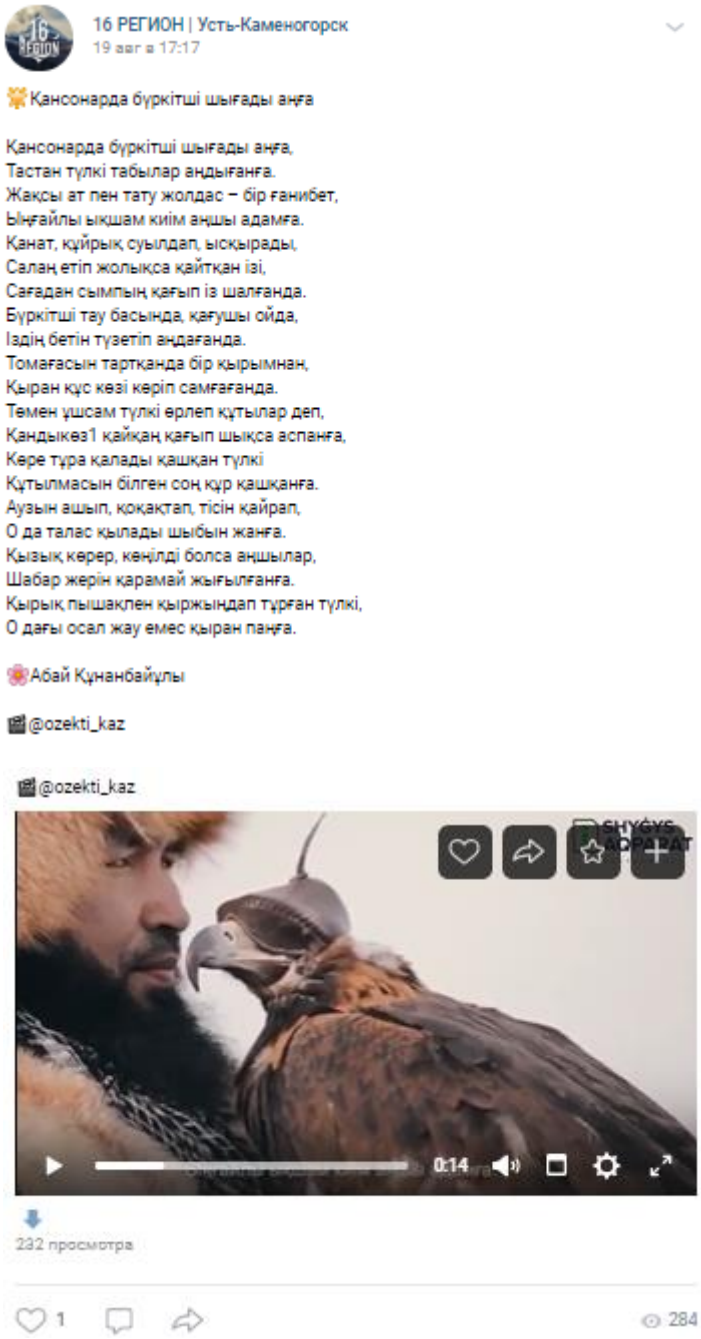

16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск
19 авг в 17:17

Қансонарда бүркітші шығады аңға

Қансонарда бүркітші шығады аңға,
Тастан түлкі табылар аңдығанға.
Жақсы ат пен тату жолдас – бір ғанибет,
Ынғайлы ықшам киім аңшы адамға.
Қанат, құйрық суылдап, ысқырады,
Салаң етіп жолықса қайтқан ізі,
Сағадан сымпың қағып із шалғанда.
Бүркітші тау басында, қағушы ойда,
Іздің бетін түзетіп аңдағанда.
Томағасын тартқанда бір қырымнан,
Қыран құс көзі көріп самғағанда.
Төмен ұшсам түлкі өрлеп құтылар деп,
Қандыкөз1 қайқаң қағып шықса аспанға,
Көре тұра қалады қашқан түлкі
Құтылмасын білген соң құр қашқанға.
Аузын ашып, қоқақтап, тісін қайрап,
О да талас қылады шыбын жанға.
Қызық көрер, көңілді болса аңшылар,
Шабар жерін қарамай жығылғанға.
Қырық пышақпен қыржыңдап тұрған түлкі,
О дағы осал жау емес қыран паңға.

Абай Құнанбайұлы

@ozekti_kaz

@ozekti_kaz

0:14

232 просмотра

1

284

41	Вконтакте	16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск	19.08.2020	Пайда ойлама, ар ойла!	Дана Сайлаубекова	https://vk.com/wall-88922585_447118

42	Вконтакте	16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск	19.08.2020	“Отыз сегізінші ”сөз	Дана Сайлаубекова	https://vk.com/wall-88922585_447121

43	Вконтакте	16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск	19.08.2020	"ABAI. 175 JYL" коллекциялық монеталары	Дана Сайлаубекова	https://vk.com/wall-88922585_447117

44	Вконтакте	16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск	19.08.2020	ЕҢБЕК ҚЫЛСАҢ ЕРІНБЕЙ..	Дана Сайлаубекова	https://vk.com/wall-88922585_447122

45	Вконтакте	16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск	19.08.2020	Абайтану ғылымын үш кезеңге бөлуге болатын сияқты	Дана Сайлаубекова	https://vk.com/wall-88922585_447123

16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск
19 авг в 17:46

📌✒️Менің ойымша шартты түрде Абайтану ғылымын үш кезеңге бөлуге болатын сияқты. Сөз жоқ бұл ғылымының негізін салған ұлама - Мұхтар Әуезов. Ұлы ақынның мұрасын насихаттауға Ахмет Байтұрсынов, Міржақып Дулатов пен Әлихан Бөкейхановтар да өз үлесін қосты. Таптық тұрғыдан талдаған кейбір кемшіліктерін ескермесек Сәбит Мұқановтың монографиясы да өте түсінікті және жеңіл жазылған, дерегі мол жақсы еңбек.
Ақын шығармашылығын зерттеген 1960 жылдардан кейінгі еңбектерді мен Абайтану ғылымының алтын бастауына жатқызар едім. Әсіресе, Тәкен Әлімқұловтың «Жұмбақ жаны» бұл саладағы тың жаңалық болды. Тәкеңнен кейін Абай мұрасын зерттеуге ғалымдардан бөлек ақын-жазушылар да қатты ден қоя бастады. Ол еңбектердің өз артықшылықтары мен кемшіліктері де жеткілікті. Қазақ қаламгерлерінің Абай мұрасын зерттеген еңбектеріне кейін мен арнайы тоқталмақпын. Сонда бұл тақырыпты толық қамтуға тырысамын. Қолда бар мүмкіндікті пайдаланып белгілі ғалымдар Қайым Мұхамедханов, Айқын Нұрқатов пен Мекемтас Мырзахметов, Сейіт Қасқабасовтардың Абайтануға қосқан үлестерін айрықша атап өткім келеді.
Абайтанудың жаңа кезеңі тәуелсіздіктен кейін басталды. Сыншы Тұрсынжан Шапайдың «Шын жүрек – бір жүрек» кітабы бұл саладағы - жаңа белес.
Абай мұрасын зерттеуге зор үлес қосқан кейбір ғалымдарды ұмытып кетсем, ғафу өтінемін. Абайтану ғылымы – үлкен мұхит. Мен ол мұхитқа енді ғана аяғымды батырып жатырмын....

Амангелді Кеңшілікұлы.

@ozekti_kaz

1 512

46	Вконтакте	16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск	19.08.2020	Абай төңірегіндегі ақындар 📅	Дана Сайлаубекова	https://vk.com/wall-88922585_447124

16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск
19 авг в 17:50

Абай төңірегіндегі ақындар 📅🖋

Абайдың ақын баласы Ақылбайдың "Дағыстан" поэмасынан үзінді 1918жылы "Абай" жорналының 5-санында басылған. Ақылбайдың "Зұлыс" атты поэмасынан 104жол үзінді 1924жылы "Сана" журналының 2-3санында басылған.

Мағауияның "Медғат- Қасым" поэмасынан үзінді 1947жылы орта мектепке арналған "Қазақ әдебиеті" хрестоматиясының II бөлімінде жарияланған.

Әріп ақынның "Париж коммунасы" аттв өлеңі 1927жылы "Еңбекші қазақ" газетінің 68 санында, "Ленин жолдас" атты өлеңі сол жылы осы газеттің 17-санында жарияланған.
Әсет ақынның Рысжанмен айтысы 1939жылы. "Айтыс" атты кітапта басылған.

Сол сияқты Әсеттің өлерде айтқан қоштасу өлеңінің үзіндісі газет, журналдарда жарияланып жүрді.

(Қайым Мұхамедханов еңбектерінен.)

@ozekti_kaz

1 419

47	Вконтакте	16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск	19.08.2020	Абайдың да, Мұхтардың да гуманистік ой иірімдері тереңнен тамыр тартып жатқандай.	Дана Сайлаубекова	https://vk.com/wall-88922585_447125

16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск
19 авг в 17:53

📌Абайдың да, Мұхтардың да гуманистік ой иірімдері тереңнен тамыр тартып жатқандай.

📖Абайға келсек, оның мұраларының мәңгі өлмес алтын баулы жемісі – ол бүкіл адамзатқа ортақ жасампаздық гуманистік идея, яғни адамды барынша ардақтау, адамгершілік қасиет, адамның бас бостандығы. Ал тіпті, айқындай түссек, ана туған сәбиді ұлы ақынның өзі толғатып, «толық адам» етіп тууы дейміз.

🪶Ал, М.Әуезов өз көкірегінде мұның бәрін екі ауыз сөзге сыйғызып, «Бесігіңді түзе!»- дейді. Міне, Абай мен Мұхтардың гуманизмнің негізі- адамшылық қасиеттердің қайдан бастау алатынын, төркінін айқындауы осылай үндес келді. Бұдан әрі олар гуманизмді ұшар шыңына жеткізді.
«Адамзаттың бәрін сүй бауырым деп» деген асқақ ойдың иегерлері атанды.

⏳Өздерінің эстетикалық көзқарастарында ойлылық пен көркемдік элементтерін ажырамас тұтастықта алып, айырмай қарауы олардың бұл ретте де табысып, туысып жатқандығын анық көрсетеді.
Қазақтың жазба әдебиетінің халықтық, реалистік арнада дамуында, дәуір талабына орай өрбуінде Мұхтар мен Абайдың эстетикасы айрықша рөл атқарады.

🙏Ұлы классиктеріміздің реалистік поэзия мен көркемөнер, өнер жайындағы түйінді, түбегейлі ойлары біз үшін өзінің тарихи да, эстетикалық та мән-мағынасын жоғалтқан жоқ және жоғалтпайды да!

Сәкен Қасенов филология ғылымдарының кандидаты.

@ozekti_kaz

1 480

48	Вконтакте	16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск	19.08.2020	АЛ, СІЗ ҚОДАР МЕН ҚАМҚАНЫҢ "ЖҰМБАҚ" ӨЛІМІНЕ НЕ ДЕЙСІЗ???	Дана Сайлаубекова	https://vk.com/wall-88922585_447126

16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск
19 авг в 17:57

📖АЛ, СІЗ ҚОДАР МЕН ҚАМҚАНЫҢ "ЖҰМБАҚ" ӨЛІМІНЕ НЕ ДЕЙСІЗ???

⏳ Абай ошақтың отына ойлана қарап отырып тіл қатқан.
-Әже... менің әкем... неге сонша қатыгез?
Зере ойланып отырып үндемей қалды. Есіне бұрынырақ баласымен болған бір әңгіме түсті.
-Шеше, осы елді қалай билемек керек? Аталарымның барлығы би болған. Міне, өзім де тізгін ұстап отырмын. Бірақ осы қазақтың жұмбағын шеше алған емеспін. Сәждеге басы тимеген асау ел. Алмаған жау, бітірмеген дау қоймаған қазақ еді. Енді міне алапаты қайтқан ел, жаға жыртысып, бір-бірін жемтік қылып отыр. Қақланға түскен қасқырдай өз аяғын өзі шайнаған ел.

📜Құнанбай аз үнсіз қалып сөзін сабақтаған.
-Қарағай басын шортан шалған қилы заман келеді. Оны ойлаған ешкім жоқ. "Жетім кекшіл, кедей текшіл" дейді. Осы ата қуалаған текшілдік қайда апарып соғады, оны ойлаған ешкім жоқ. Ит ырғылжың өмірге мәз. Құнанбай шешесіне жалт қарады. Зере баласын тыңдап төмен қараған күйі отыра берді. Құнанбай өзі орнаған тыныштықты бұзды.
-Не жөн сөзге, не тізеге көнбейтін бұл елге енді Тәңірінің тезі керек сияқты.
-Мен қайдан білейін, қалқам. Бұл қазақ тізгін ұстағанға қарап салтын түзейтін ел. Жүріс-тұрысыңнан халқың мін таппайтын болсын. Әділетіңді көріп, дұшпаныңның өзі сыртынан қайран қалып, сүйініп тұрсын. Осындай үлгі болсаң, сөзің де өтімді болады.
Зере немересіне қарап күрсіне сөйледі.
-Менің Құнашымды... елдің көбі, тасбауыр, қатыгез санайды.
Жарығым... сенің әкең қатыгез емес-заман қатыгез.
-Өткенде... анау Қодар деген адамды... азаптап өлтірді ғой,-деді Абай.
-Е-е, қарағым, әкеңнің есебі терең жатыр ғой,-деді Зере сәл мұңайып. Басқа жұртқа сабақ болсын деп істелінген іс қой. "Тура биде туған жоқ" деген сөз қалған атаң қазақтан. Сондықтан сенің әкең ол Қодарды, ағайын екеніне қарамай жазалады. Қодарды да, басқаны да, бәрін ұмыт, құлыным.
-Менің әкем ғана емес... біздің қазақ қатыгез,-деді Абай тағы да ойланып отырып.

(Таласбек Әсемқұлов Құнанбай кинороманынан үзінді)

@ozekti_kaz

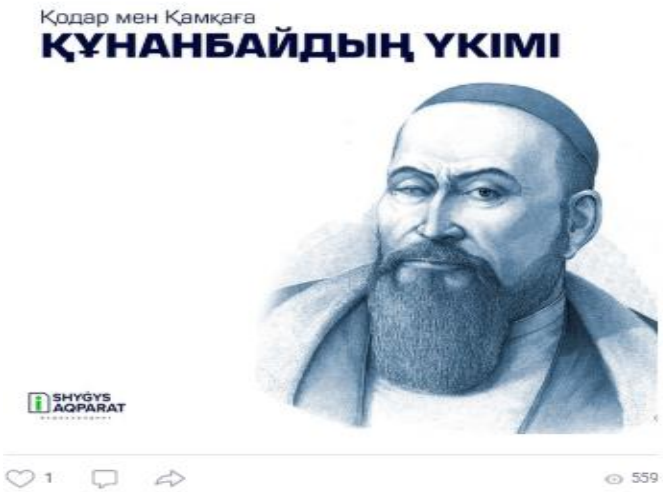

1 559

49	Вконтакте	16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск	19.08.2020	Оразбайдың мәрттігі	Дана Сайлаубекова	https://vk.com/wall-88922585_447128

16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск
19 авг в 18:13

📖Оразбайдың мәрттігі

Абай кемеліне келіп, ақылы мен абыройы бар қазаққа мәшһүр кезінде Жетісудың жалайыр елінде жұрт «Жәменке аға» деп атап кеткен Жарменде дейтін абыройлы қария болыпты. Жәменке қартайған шағында:

- Арманым, Семей еліндегі Құнанбайұлы Абай ақынды көргім келеді. Ол кісі "Ұят кімде болса – иман сонда" депті. Ұят дегеніміз адамгершілік болса, адамгершіліктің бар сипатын Абай деп білемін, - деп, ұлдарын ертіп Шыңғыстауға жол тартыпты.

📌Алыстан арнайы келген құрметті мейманына Абай жеке үй тігіп, ерекше құрмет көрсетіпті. Абай елінде бір ай жатқан Жәменкеге Абай қайтарында:
- Аға, бұйымтай айтып, қалағаныңызды алыңыз, - дегенде, Жәменке:
- Қамысқұлақ атыңды бер, - деген екен.
- Қайсы қамысқұлақ атты айтасыз? - дегенде Жәменке «Шоқлардай кекілі бар қамыс құлақ» деп басталатын Абайдың айгілі «Аттың сыны» өлеңін түгелдей жатқа айтып шығыпты.

⏳Абайдың өз қолында, Құнанбай әулетінің жылқыларында дәл осы өлеңде айтылатын сәйгүлік табылмағандықтан, қонағын тағы бір жұма аялдатып, бес болыс Тобықты еліне жіберіп, өлеңдегі сынға саятын ат іздетіпті. Одан да шықпаған соң, өзімен араз, 9 мың жылқысы бар Оразбайға:
- Ел намысы – ер намысы болғанда, ер намысы – ел намысы болмай ма екен? Өзім міну үшін емес, Тобықтының қонағына сыйлау үшін сұратып отырмын. Оразекең бір тайын аямасын, - деген сәлеммен кісі жіберіпті.
Сәлемді естіген Оразбай:
- Ағайын ашы, мал тұщы десем, мен Оразбай боламын ба?! Жаттан сағы сынбасын, - деп, өңкей сәйгүлік бөлек бағылатын 5 қос жылқы үйірлерін аралатып жүріп үш ат ұстатыпты.
- Абайға айт, қонағы үшеу екен, осы үш атты да берсін. Өзіне қарсы болсам да, ақылы мен ажарына қарсы емеспін, – депті.

Алмахан Мұхаметқалиқызы.

@ozekti_kaz

2 1 616

50	Вконтакте	16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск	20.08.2020	ҚҰНАНБАЙДЫҢ БҰ ДҮНИЕМЕН ҚОШ АЙТЫСУЫ	Дана Сайлаубекова	https://vk.com/wall-88922585_447149

16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск
20 авг в 15:59

⏳ҚҰНАНБАЙДЫҢ БҰ ДҮНИЕМЕН ҚОШ АЙТЫСУЫ

-Мен бүгін... бір... бой жазғым келеді,-деді Құнанбай бөліп-бөліп. -Бір еркелегенім болсын. Мені... қыдыртыңдаршы... Баяғыдай... атқа мініп шығайықшы. Сахараны тағы бір тамашалайыншы..

Аздан соң Құнанбайды атқа отырғызып қаумалаған ел далаға бет алды. Атты алдынан бір адам жетелеп, Құнанбайды екі адам екі жағынан сүйеп, бір биік белге шыққан.
-Міне, Құнекем!-деді Жақып өзінің мырзасын еркелетіп.-Кіндігіңнің қаны тамған, табаның талай тиген... өзіңнің жұртың, міне.

Құнанбай түсі оңған көздерімен алақандағыдай көрініп жатқан бүкіл Шыңғыстауды, көктемнің мұнарына бөккен даланы қимай-қимай шолып өткен. Етекке түскен жолаушылар тағы да жүре түсті. Бір кезде Құнанбайдың көзі қозыкөш жерде тұрған жерде тұрған, екі қапталын қалың тоғай басқан биік жартаска түсті. Иегімен солай қарай меңзеген. Жартасқа тақаған сайын ыстық белгілер көзге шалына берді. Ақырында межелі жерге таяқ тастам қалғанда Құнанбайдың санасында бір нәрсе жарқ еткендей болды. Бұл баяғы Меңес пен Құнанбайдың серттескен жері еді!

-О, керемет! -деді Құнанбай күбірлеп. -Сен әлі бар екенсің ғой, шоқ терек! Қалыңдап тоғай болыпсың.
Кенет Құнанбайдың көзі төңкеріліп, аттың үстінде талықси теңселіп кеткен. Жорға Жұмабай мен Жарыса айқайлаған.
-Мырзам! Мырзам! Не болды сізге?
-Құнекем, көзіңді ашшы, Құнекем!
Қара тұңғиыққа бір сәтке ғана батып шыққан Құнанбай көзін ашты. Кесімді сағатының тақағанын, үйге жете алмайтынын анық сезген ол ақырын ғана тіл қатқан.
-Енді мені... енді мені... шоқ талдың түбіне... апар... апарыңдар.
Жігіттер ілкімде екі шапанды жайып жіберіп, былқ-сылқ еткен денені еппен жатқызған. Бұл кезде Құнанбай тылсымның шетіне барған. Өткен өмір елестері санасынан зымырап өтіп бара жатыр. Бір кезде түнектен Меңес көрінді. Ай жүзімен, зифа бойымен қалқып келіп, Құнанбайдың қарсы алдына тұра қалған ару, сәзі тамшылап еркелей сөйлеген.

-Келдің бе, Жантелім.
Келесі сәтте мұнардың ішінен Жәгі қалқып шыққан. Қолында кісен, Құнанбайдың қарсы алдына келіп тұрған Жәгі елжірей жымиып тіл қатқан.
-Бақұл бол, Құнанбай. Біздең қалған дүние... сендерге құт болсын.
Еңіреп жылаған Жақып Құнанбайдың үстіне құлады. Жорға Жұмабай теріс қарап, көзінің жасын сүрткен.

Таласбек Әсемқұлов "Құнанбай" романынан үзінді.

@ozekti_kaz

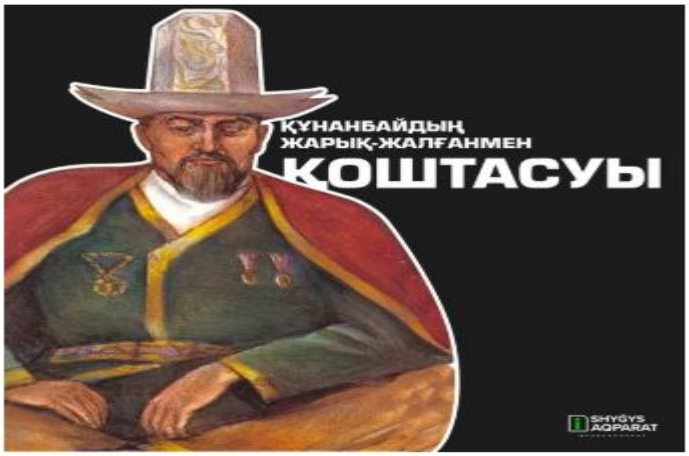

3 435

51	Вконтакте	16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск	20.08.2020	ҚҰНАНБАЙДЫҢ МЕШІТІ	Дана Сайлаубекова	https://vk.com/wall-88922585_447150

16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск
20 авг в 16:03

ҚҰНАНБАЙДЫҢ МЕШІТІ

«...Бүгін мына мешіт бітіп, абыройың асып отыр.
Атағың көпке жетіп жатыр.Соны күндейтін де кісі көп.
Алдымен анау көрініс, мына жаңағы майыр күндейді.
Кішіреймесең, кешірім етерсің. Ақ көңілің мүлде
ағарсын. Мұның да бір Құнанбайлығың болсын.
«Игі жұмыс үстінде кірбіңнен арылам» дегенің болсын».
«Абай жолы» кітабындағы
Алшынбайдың сөзінен.
Меккеге барып үй салып...
Хәкім Абай

Қарқаралы басында – Құдай үйі!
Құлағыма жетеді ұдайы үні.
Құдай ұрып келіппін қырқа жаққа,
Құнанбайдың құшақтап кіл айыбын.

Күн тоздырам күреңге қамшы басып,
Арқыратып, арам тер тамшылатып.
Жалғыз арша секілді жалғыз мешіт –
Мандайыма бұйырған жалқы бақыт.

Күрең түсті ібіліс кілең іргем,
Айырылып қалмайын жүгенімнен.
Ғибадатсыз өтуден сақта, Құдай!
Жүгенсіз боп өтпейін бұл өмірден.

Қын түбінде тозбастай тіліп өткір,
«Құлһу Алла!» Құдайға қызмет қыл!
Құнанымды шалдырдым кең көсіліп,
Байдың емес,
Құдайдың үйі деп бұл.

Тәкиесі* - Құнанбай Өскенбайұлы Меккеде қонақ үй салдырған.
«Ескі там»* - Құнанбай қажы «Ескі там» деген жерде мектеп аштырған.

Авторы: Абай ОРАЗ(тегі)

1 438

52	Вконтакте	16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск	20.08.2020	АБАЙ-АҚЫНДАР ҰСТАЗЫ.	Дана Сайлаубекова	https://vk.com/wall-88922585_447151

16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск
20 авг в 16:07

📖АБАЙ-АҚЫНДАР ҰСТАЗЫ.

📌Әдеби мектептің атасы болған Абайдай данышпан ақындар ешқашан өздеріне шәкірт іздемеген.
Ұлы ақынның данышпандығына, оның әдебиетке келген жаңалығына, жаңа бағыт, биік мақсат, идеясына берілген таланттар - данышпан ақынның шәкірттері болмақ. Ондай талантты ақын шәкірттер ақын ұстазының шығармаларын, әдебиетке әкелген жаңалығын, идеясын халыққа таратушылар болмақ. Ақын ұстазының бастаған бағытына көркем шығармалар жазып, дана ақынның мақсатын іске асыруға ат салысып, кеңірек жая түспек.

Осындай Абай жолын қуған, өз тұсында көркем шығармалар тудырған ондаған талантты ақындар болған. Абайдың ақын шәкірттерін сөз қылғанда көркем шығармалары мен әдеби мұраларын айтпақпыз.
Олардың бастылары: Ақылбай, Мағауия, Әубәкір, Көкбай, Әсет Найманбаев, Әріп сынды ақындар.

@ozekti_kaz

3 702

53	Вконтакте	16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск	20.08.2020	Абайдың ұстаған бағыты сыншыл реализм деген едік.	Дана Сайлаубекова	https://vk.com/wall-88922585_447152

16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск
20 авг в 16:09

Абайдың ұстаған бағыты сыншыл реализм деген едік. Ал сыншыл реализмді өршіл романтизмнен айырып қарауға болмайды. Абай өлеңдерінің ерекшелік қасиеттерінің бірі оның «тілге жеңіл, жүрекке жылы тиетін» күші –романтикалық оттылығында. Абай поэзиясында қатал сын мен ұлы арман ұштасып жатады. 🌄 Келешекке бой ұрған ақынның жалынды жырынан үміт ұшқыны жарқылдайды. Реализм мен романтизм ұштасқан ақын жырында шындық өмір сипатымен қатар, келешекке зор сеніммен қараған, еркіндікке ынтық, ұлы арман, биік мақсат айқындалмақ. Абай өзінен бұрынғы заманды, өз заманын қатал сынаумен бірге мадақтайтын, өзі өсиеттейтін жақсыларды да жыр етеді.

Абайдың алдына қойған бар. Ол- халқының ерікті, бақытты ел болуын көксеу. Ол арманға жету үшін халқын орыс мәдениетіне жетілдіру, ол үшін халықты ағарту. Осы мақсатқа елді бағыттау жолында санмыңдаған бөгеттермен жаңғыз тұрып күресті.

Қайым Мұхамедханов еңбектерінен.

2 429

54	Вконтакте	16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск	20.08.2020	Абай өмірі	Дана Сайлаубекова	https://vk.com/wall-88922585_447153

16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск
20 авг в 16:11

Мұхтар Мағауин.
10 - том. 8 ші - бөлім.
Абай өмірі.
Қазақтың көші ерте көтеріледі. Сәнді, салтанатты керуен. Басшысы бар, қосшысы бар, жігіт -желең, қыз -келіншегі бар, үлкен шеру. Жай ғана қоныс аудару емес, думанды мереке. Бірақ қайткенде, қай уақытта болмасын, басқа бір ауылдың үстін басып өтуге тиіс емес. Мал араласады, ит таласады, ию- қию болады. Ал әлгі айыпқа жығылған көш өзінің ерекше сән- салтанатын айғақтау үшін, қыр көрсету үшін күн шығар шықпастан , ұйқыда жатқан Абай ауылының іргесінен өтеді. Ешбір әдепке сыймаса керек. Қасақана желбуаз іс ашу туғызуы заңды.
Абайдың қаталдығына мысал ретінде аталас Кішекең руының бірнеше адамының айдалуы айтылады. Бұл кісілердің барлығы да баукеспе ұры, барымташы бүлік болған. Басбұзарлығымен шектен шыққан. Ешбір ақылға, ағайыншылыққа көнбеген.
Абайға көп қиянат жасаған Күнту болыс болып тұрғанда айдаудан қашып келген Базаралының тағы бір „ерен ерлігі„ тапа- тал түсте Тәкежанның қосына шабуыл жасап, жылқышылардың бәрін ұрып -соғып, байлап тастап, іріктеп төрт жүз жылқы алып кетуі, бұл қарақшылықтың ақыры Жігітек руын біржола сорлатқан, олжа үлескен жұрт айыбын екі есе қылып қайырады. Бұл ретте де Абай орыс заңына емес, қазақтың билер сотына жүгінеді, айтпесе, тағы қаншама кісі Сібірге кетеді екен. Міне, осы имансыз Базаралыны, ұры -қарыны үлгі тұтқан заманда қаһарман дәрежесіне дейін көтеріп алдық. Туған әкесінің бүкіл әулет-жұрағатының намысын аяққа таптаған жанмен Абайдың өзін дос қылып, көркемдік , психологиялық тұрғыдан мүлде қисынсыз долбарға бардық. Жоқ, Абайдың кісілік туралы, иба , әдеп- салт туралы ұғым- түсінігі мүлде басқаша - қазақтық , мұсылмандық , жалпы адамзаттық таным шеңберінде.
Абайдың қаталдығы - арамдыққа, жамандыққа қарсылық. Кісілік шегінен тысқары істің бәрі жазаға тартылуға лайық деп білген. Осыған керісінше адалдық жолы, әділдік жөні қашанда қолдау тапқан. Абайдың мейірбандығы - Ата қазақтың дарқан кеңдігі. Ата қазақтың риясыз пейілі дер едік. Соның бір ғана мысалы - отаршыл Ресей өкіметінің тезіне түскен, жазадан , айдаудан қашқан мұсылман баласына қамқорлығы. Еріксіз солдаттан қашқан татар жігіттерінің талайы Абай ауылына біржола сіңісіп кеткен. Ал азаттық жолындағы күресте кіріптар болып Сібірге айдалған, ретін тауып бұғаудан босаған Қапқаздық азаматтар Абай ауылына жетсе болды, туыс ретінде, бауыр ретінде қабыл алынған.

Осы орайдағы Абай ізгілігінің тағы бір көрінісі - басы бос болса да еркіндігі жоқ, байлаусыз бекітілір жер аударылған Ресей зиялыларымен ара қатынас. Өкімет тәртібіне шәлкес әрқилы іс әрекеттері үшін ноқтаға түсіп, Қазақстанға ысырылған, патша әкімшілігінің әртүрлі қызметіне жегілген Е. Михаэлис, Н. Долгополов, А. Леонтьев, П. Лобановский, С. Гросс сияқты білімдар, саналы еуропалық азаматтар жыл сайын Абай ауылына арнайы шақырумен қонаққа келіп, дем алып, тыныс тауып қайтқан. Абай бұл сауатты, пікірлі азаматтардан Ресей ішкі аймақтарындағы жағдай, әсіресе, кіріптар жұрт, отар халықтармен ара қатынас турасында, баспасөзден тыс бірталай мағлұмат алғаны күмәнсіз.

1 392

55	Вконтакте	16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск	20.08.2020	Туған әулет дәстүрі	Дана Сайлаубекова	https://vk.com/wall-88922585_447154

16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск
20 авг в 16:14

Мұхтар Мағауин.
10-том. Ғұлама қаламгер. 2- ші бөлім.
Туған әулет дәстүрі, өскен орта ыңғайы, ақын аға тағылымы Шәкерімнің азамат ретінде қалыптасуына ғана емес, ақын ретінде қанаттануына да ерекше әсер етті. „Әкеміздің бір шешесінен туған Ибраһим мырза, - қазақ ішінде Абай деп атайды, сол кісі мұсылманша һәм орысша ғылымға жүйрік һәм Алланың берген ақылы да бұл қазақтан бөлек дана кісі еді, ержеткен соң сол кісіден тағылым алып, әртүрлі кітаптарын оқып, насихатын тыңдап, азғана ғылымның сәулесін сездім. Ибраһим мырзаның тұрағы қазақ іші болғандықтан, қадірі азырақ білінді. Алай болмағанда данышпанд, хаким, философ кісі еді. Қор елде туды да, қорлықпен өтті„- деп жазады Шәкерімнің өзі кейініректе. Бұл інінің өз өмір жолын байыптауы ғана емес, ақын ағаның халық тарихында атқарған қызметін, ерекше болмысы мен трагедиялық тағдырын да кәміл түсінгенін аңғартатын сөз. Ал өмірде мейірбан аға өнерде аса қатал төреші еді. Және айтар сын, артар міндет мүмкіндік шегінде, қабілет күші, дарын биігіне орай, ауырлана, аймақтана түсетін.
Арнайы оқу орындарын бітірмесе де, Абайдың басшылығымен және өз бетінше іздену нәтижесінде Шәкерім сол замандағы қазақ арасындағы қазақ қана емес, бүкіл Түркістан өлкесіндегі ең ғұлама адамдардың бірі болып шығады. Түрік, араб, парсы тілдерімен қатар, орыс тілін де жетік біледі, классикалық шығыс поэзиясын, орыс және Еуропа әдебиетінің озық үлгілерін терең түсіне оқумен шектелмей, философия мен дін тарихына қатысты еңбектерді де қадағалап отырады. Құнанбай әулетінің дәстүрі бойынша билік құрып та көреді. Бұл кезде өнер жолына біржола бет қойған, дүшпаны көбейіп, тынысы тарылған Абайға сүйеніш, демесін болады. Алайда көп ұзамай- ақ болыстықтың бар „қызығын„ басқа інілерге қалдырып, өзінің шын мұраты сөз патшалығын жаулауға біржола бет қояды.

2 404

56	Вконтакте	16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск	20.08.2020	Абай өлеңдерінен құралған сөзжұмбақты шешіңіз № 2	Дана Сайлаубекова	https://vk.com/wall-88922585_447156

16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск
20 авг в 16:17

Абай өлеңдерінен құралған сөзжұмбақты шешіңіз № 2

Көп нүктенің орнына жазылмай қалған сөзді не әріпті ойлап тапқанда Сақтан тараған массагет тайпасының тұңғыш әйел патшасы, Парсылар державасының негізін қалаған Кир патшаны біздің дәуірімізге дейінгі 529 – жылы соғыста жеңіп өлтірген әйел қолбасының есімі және Кир патша зұлымдықпен қолға түсірген ұлының да есімі оқылады.

1. «Сап, сап, көңілім, сап көңілім!» өлеңіндегі:
«Қай мезгілді а). ...йғыздың,
Аюдайын ағасын».
2. «Сегіз аяқ» өлеңіндегі:
«Басында ә). ... жоқ,
Өзінде ой жоқ,
Күлкіқыл кердең наданның».
3. «Жарқ етпес қара көңілім не қылса да өлеңіндегі:
«Шыдайды б). ...за болып жар ісіне,
Қорлықпен мазағына в). табыл...а да».
4. А.С.Пушкиннен аударған «Тәңірі қосқан жар едің сен» туындысындағы: «Қаймақ еді көңілімде,
Бізге г). қа...қ болды жем».
5. «Жүрек – теңіз, қызықтың бәрі – асыл тас» өлеңіндегі:
«ғ). Жү...ектен қызу – қызба кете қалса,
д). Өз...е тәннен еш қызық іс табылмас».
6. «Ұяламын дегені көңіл үшін» өлеңіндегі:
«Ар мен ұят ойланбай, тәнін е). асыр...,
Ертеңі жоқ, бүгінге болған құмар».
7. «Жүрегім, нені сезесің» өлеңіндегі:
«ж). Дүн...ені, көңілім, з). кезе...ің,
Тиянақ жоқ па, қой, тоқта!».

Қалибек Алтыбаев
№ 1 сөзжұмбақтың жауабы: Нұрсұлтан Әбішұлы Назарбаев

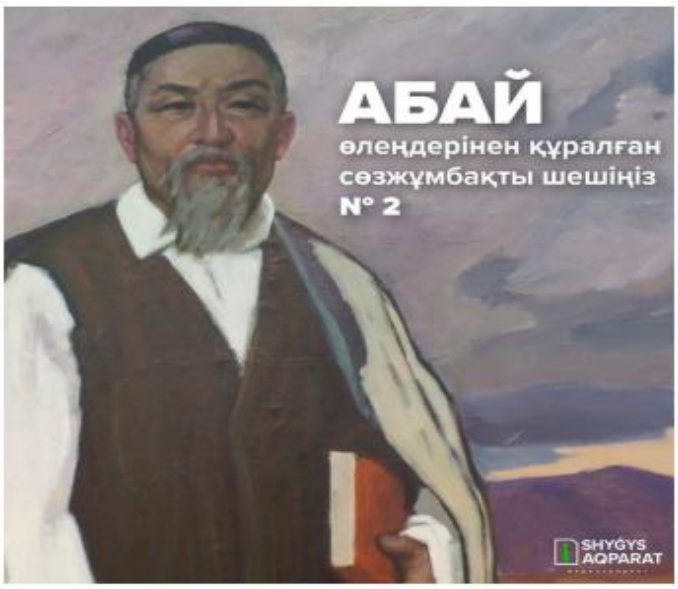

1 390

57	Вконтакте	16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск	20.08.2020	Абай өлеңдерінен құралған сөзжұмбақты шешіңіз № 3	Дана Сайлаубекова	https://vk.com/wall-88922585_447159

16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск
20 авг в 16:21

Абай өлеңдерінен құралған сөзжұмбақты шешіңіз № 3

Көп нүктенің орнына жазылмай қалған сөзді не әріпті ойлап тапқанда Еуропада 436 – 453 жылдар аралығында тұңғыш ғұн империясын құрған қолбасшы. Атағын, даңқын, батырлығын дәріптеп, күллі Еуропа «Тәңір қамшысы» деп атаған ғұн көсемі, қазақ ауыз әдебиетіндегі жырлар мен толғауларда айтылатын есімі қоса оқылады.

1.«Қартайдық, қайғы ойладық ұлғайды арман» өлеңіндегі:
«Терін сатпай, телміріп, көзін ə). с...ып,
Теп – тегіс, жұрттың бәрі болды аларман».
2. «Асқа, тойға баратұғын» өлеңіндегі:
«Келісімен ə). ...юге,
Дайындалған ойы бар».
3. «Ата – анаға көз қуаныш» өлеңіндегі:
«Зарланарсың, б). ой...нарсың,
Не болам деп енді мен».
4. А. Мицкевичтен аударған «Тұтқындағы поляк жандаралының сөзі» туындысындағы:
«Неше түрлі гүл ұстап,
Қайтушы в). ...м қолыма».
5. «Бөстегім құтылдың ба Көтібақтан?» өлеңіндегі:
«Құл табан, г). кескі... тұмсық Бөстекбайым,
Кісіге бос берермін бір мін тапқан».
6. М. Ю. Лермонтовтан аударған «Ғашықтық іздеп тантыма» туындысындағы:
«Өлгенше болар ғ). ...р ма дос?
Қуаныш, қайғы – бәрі бос».
7. «Жас өспірім замандас қапа қылды» өлеңіндегі:
«д). ...ұрлаусыздың қолынан не келеді,
е). Ынтас...з қайтіп өнер ж). үй...енеді?».

Қалибек Алтыбаев
№ 2 сөзжұмбақтың жауабы: Томирис, Спаргапис

1 480

58	Вконтакте	16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск	20.08.2020	Абай өлеңдерінен құралған сөзжұмбақты шешіңіз № 4	Дана Сайлаубекова	https://vk.com/wall-88922585_447160

16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск
20 авг в 16:27

Абай өлеңдерінен құралған сөзжұмбақты шешіңіз № 4

Көп нүктенің орнына жазылмай қалған сөзді не әріпті ойлап тапқанда тұңғыш Түрік қағанатын құрған көсемі, ханы болған қолбасшының есімі және халықтың қосымша берген атауы оқылады.

1. «Қыс» өлеңіндегі:
«а). ...радай бұрқ – сарқ етіп долданғанда,
Алты қанат ақ орда үй шайқалды».
2. М. Ю. Лермонтовтан аударған «Рахат, мені тастап қоймадың тыныш» туындысындағы:
«Алладан бәрі бір деп тосып ә). тұр...,
Алғалы жақсылықты, я өлгелі».
3. М. Ю. Лермонтовтан аударған «Ал, сенейін, сенейін» туындысындағы:
«Жүрегімді б). ...н қылды,
Өткен өмір, өлген жан».
4. «Буынсыз тілің...» өлеңіндегі:
«Кісінің сөзін,
Ұққыш - ақ өзің,
Қисығын түзеп в). тұғыры...».
5. «Алланың өзі де рас, сөзі де рас» өлеңіндегі:
«Көп кітап келді алладан, г). о...ың төрті,
Алланы танытуға сөзі айырылмас».
6. «Білімдіден шыққан сөз» өлеңіндегі:
«Әбілет басқан елерме,
Сөзге жуық ғ). к...ер ме».
7. «Сегіз аяқ» өлеңіндегі:
«Жігерлен, сілкін,
Қайраттан, беркін,
Деп д). наси...т е). берге...де».

Қалибек Алтыбаев
№ 3 сөзжұмбақтың жауабы: Аттила, Еділбатыр

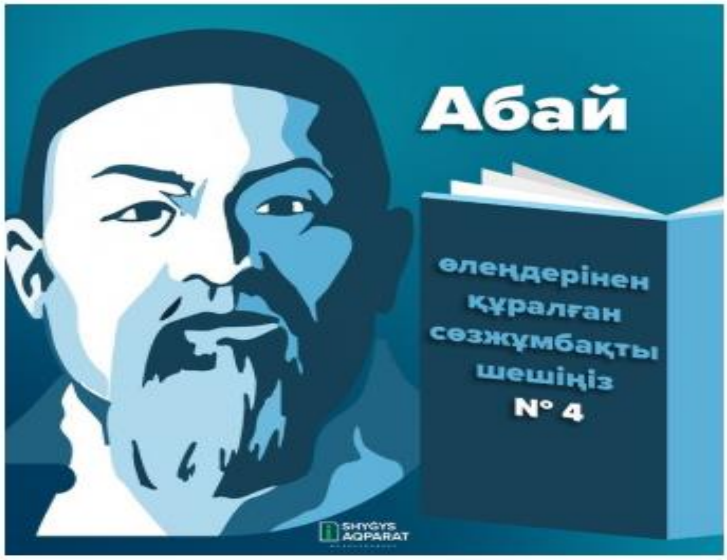

2 420

59	Вконтакте	16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск	20.08.2020	Абай өлеңдерінен құралған сөзжұмбақты шешіңіз № 5	Дана Сайлаубекова	https://vk.com/wall-88922585_447161

16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск
20 авг в 16:28

Абай өлеңдерінен құралған сөзжұмбақты шешіңіз № 5

Көп нүктенің орнына жазылмай қалған сөзді не әріпті ойлап тапқанда қазақтың тұңғыш ағалмен арбасқан бабасы, қобызды күңіренте тартып, артына көптеген нақыл сөз қалдырған, жырау- данышпанның аты-жөні оқылады.
1.«Әзім аңгімесі» дастанындағы:
«Мыс бақырды а). ...лына алды дағы,
Ләпкеге күндегіден ерте барды».
2. «Қалың елім, қазағым, қайран жұртым» өлеңіндегі:
«Оңалмай бойда жүрсе осы қыртың,
Әр жерде – ақ жазылмай ма, жаным ә). ты...ың?».
3 .А.С.Пушкиннен аударған «Онегиннің сипаты» туындысындағы:
«Жылы ізін б). су...пас, дамыл көрмес,
Бір оңаша жолығар жер айтқызар».
4. М. Ю. Лермонтовтан аударған «Өзіңе сенбе, жас ойшыл» туындысындағы:
«Қасиет тұтып, ойға ұмтыл,
Қан в). ...йнап, қуат егілсін».
5. «Ұяламын дегені көңіл үшін» туындысындағы:
«Әкесі ұрысса балаға, ол да достық,
Баласы ұрысса, әкеге г). жа...са ма?».
6. «Көлеңке басын ұзартып» өлеңіндегі:
«Өкінді, жолың бекінді,
Әуре болма, оны ғ). ...й».
7. «Нұрлы аспанға тырысып өскенсің сен...» туындысындағы:
«Өлейін деп өлмейді өлерлік жан,
Әсте өлмесін білгендей қылық д). қыл...ан».
8. «Дүтбайға» өлеңіндегі:
«е). М...нды, ж). жы...маң пішінін,
Кезек киіп, ел з). жи...п».

Қалибек Алтыбаев
№ 4 сөзжұмбақтың жауабы: Бумынқаған, Елхан

1 477

60	Вконтакте	16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск	21.08.2020	Абай өлеңдерінен құралған сөзжұмбақты шешіңіз	Дана Сайлаубекова	https://vk.com/wall-88922585_447181

16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск
21 авг в 16:03

Абай өлеңдерінен құралған сөзжұмбақты шешіңіз № 6

Көп нүктенің орнына жазылмай қалған сөзді не әріпті ойлап тапқанда қазақ халқының тарихында өшпес із қалдырған, қазақ тілінде Қазақстан туралы тарихи тұңғыш ғылыми еңбек «Жылнамалар жинағын» 1602 жылы жазған, орта ғасырда (1530-1605) өмір сүрген ғұлама ғалымның аты-жөні оқылады.

1. «Әсемпаз болма әрнеге» өлеңіндегі:
«Пайданы көрсең бас ұрып,
Мақтанды іздеп, ә). ...йғы алма».
2. «Қансонарда бүркітші шығады аңға» өлеңіндегі:
«Көре тұра ә). қала... қашқан түлкі,
Құтылмасын білген соң б). құ... в). қашқан...».
3. А.С.Пушкиннен аударған «Онегиннің өлердегі сөзі» туындысындағы: «Бойым тұр г). да... болып ғ). ...ін,
Көңілім жүр д). ...ұс болып шүйіп».
4. «Қойында акша, қолда қой,
Күзетке оңай, шошынба!» деп аяқталатын өлеңіндегі:
е). «... қымыз қазаққа,
Мақтаның ба, асың ба?».
5. «Әзім әңгімесі» дастанындағы:
«Болыпты ағайынды екі жігіт,
Бағдатта ж). ...стапа мен Сапа деген».
6. И.А.Крыловтан аударған «Бақа мен Өгіз» туындысындағы:
«Несі артық, бізден деп,
з). Са...спақ жұрт та бар».
7. «Жүректе қайрат болмаса...» өлеңіндегі:
«Малда да бар и). ...н мен тән,
Ақыл, сезім болмаса».
8. «Алла деген сөз жеңіл» өлеңіндегі:
«Ақылға сыймас ол к). ал...,
Тағрипқа тілім қысқа аһ!».
9. «Сенбе жұртқа, тұрса да қанша мақтап» өлеңіндегі:
«Жұртпен бірге өзіңді қоса алдасып,
Салпылдап сағым қуған қ). бо...ңа еп пе?».
10. «Шоқлардай кекілі бар, қамыс құлақ» өлеңіндегі:
«Тығылмай әм сүрінбей л). жү...дек көсем,
м). ...ек қағып, еліріп жүрсе әсем».

262 просмотра

1

346

61	Вконтакте	16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск	21.08.2020	Абай өлеңдерінен құралған сөзжұмбақты шешіңіз № 7	Дана Сайлаубекова	https://vk.com/wall-88922585_447182

16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск
21 авг в 16:05

Абай өлеңдерінен құралған сөзжұмбақты шешіңіз № 7

Көп нүктенің орнына жазылмай қалған сөзді не әріпті ойлап тапқанда ғылым әлемінде тұңғыш «Екінші ұстаз» атанған қазақ музыка саласында «Музыканың ұлы кітабы» атты тұңғыш ғылыми еңбек жазған ғалымның аты-жөні оқылады.

1.«Я, Құдай бере гөр» өлеңіндегі:
«а). ...сәмет жиенің,
Ол – сенің ә). біре...ің».
2.«Болды да партия» өлеңіндегі:
«б). Ойым...н ой бөліп,
Қозғадың тамырды».
3. «Қуаты оттай бұрқырап» өлеңіндегі:
«Ақылмен ойлап білген сөз,
Бойыңа жұқпас, в). ...ғанар».
4. «Қандай қызда лаззат бар жан татпаған» өлеңіндегі:
«Әуелден сұлу жайы бізге г). м...ім,
Жігітті жұрт мақтаған қыз жақтаған».
5.«Ескендір» дастанындағы:
«ғ). ...илипп өлді, Ескендір патша болды,
Жасы әрең жиырма бірге толды».
6. И.А.Крыловтан аударған «Есек» туындысындағы:
«д). Қ...саңшы бойына,
Ұзын құлақ қалпың ғой».
7. «Қартайдық, қайғы ойладық, ұлғайды арман» өлеңіндегі:
«е). ... мен болыс алады күшін сатып,
Мен қазақтан кегінді әперем деп».

1 449

62	Вконтакте	16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск	21.08.2020	Абай өлеңдерінен құралған сөзжұмбақты шешіңіз	Дана Сайлаубекова	https://vk.com/wall-88922585_447183

16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск
21 авг в 16:06

Абай өлеңдерінен құралған сөзжұмбақты шешіңіз № 8

Көп нүктенің орнына жазылмай қалған сөзді не әріпті ойлап тапқанда әйгілі шығарма «Құтадғу біліктің» туындыгері, тұңғыш түрік тілінде дидактикалық дастан жазған бабамыздың аты-жөні оқылады.

1. «Домбыраға қол соқпа» өлеңіндегі:
«Онан да жылы а). ...зіңмен,
Кел, жарым, қара бетіме».
2. «Көкбайға» өлеңіндегі:
«Білгенсіп, ә). бәл....
Әр нәрсенің орынын».
3. «Әзім әңгімесі» дастанындағы:
«Шынмашынға Сапасы кете тұрсын,
Мұстапа б). ...сураға бұрын келген».
4. «Ғалымнан надан артпас ұққанменен» өлеңіндегі:
«О дағы қалыбынан в). ... алмайды,
Жауқазын ерте көктеп шыққанменен».
5. «Түбінде баянды еңбек егін салған» өлеңіндегі:
«Би болған, болыс болған, өнер емес,
Еңбектің бұдан өзге бәрі г). жал...ан».
6. «Алланың өзі де рас, сөзі де рас» өлеңіндегі:
«Шын илан да, таза ойла бір иманды,
«ғ). М...афиқ намаз қылмап па, мағлұм ғой ол».

1 435

63	Вконтакте	16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск	21.08.2020	Абай өлеңдерінен құралған сөзжұмбақты шешіңіз	Дана Сайлаубекова	https://vk.com/wall-88922585_447184

16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск
21 авг в 16:06

Абай өлеңдерінен құралған сөзжұмбақты шешіңіз № 9

Көп нүктенің орнына жазылмай қалған сөзді не әріпті ойлап тапқанда «Түрік сөздігі» атты тұңғыш кітап құрастырып жазған ғалым, тұңғыш түрік тілтану ғылымының, яғни тіл білімінің негізін қалаушы, тұңғыш түрік халықтарының мекенін көрсететін дөңгелек карта сызған ғалымның аты-жөні оқылады.

1. «Масғұт» дастанындағы:
«Я, алла, құрметіне достың а). ...,
Тілге яр бер, біліндін тұғры мақсұт».
2. «Қансонарда бүркітші шығады аңға» өлеңіндегі:
«Салаң етіп жолықса қайтқан ізі,
Сағадан сымпың ә). ...ғып із шалғанда».
3. «Жақсылыққа» өлеңіндегі:
«б). Боры...орлық адамға қиын нәрсе,
Әркайда өткізеді мал тапшылық».
4. «Өз үйінде шертиген паңы құрсын» деп аяқталатын өлеңіндегі:
«Қартайдық, қайғы ойладық, ұлғайды в). ...ман,
г). Шош...мын кейінгі жас балалардан».

1 485

64	Вконтакте	16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск	21.08.2020	Абай өлеңдерінен құралған сөзжұмбақты шешіңіз	Дана Сайлаубекова	https://vk.com/wall-88922585_447185

16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск
21 авг в 16:07

Абай өлеңдерінен құралған сөзжұмбақты шешіңіз № 10

Көп нүктенің орнына жазылмай қалған сөзді не әріпті ойлап тапқанда «Диуани хикмет» атты кітаптың туындыгері, қазақстанда тұңғыш сопылық, тақуалық, діни - мистикалық өмірді уағыздаған діндар, Құран сөзін, оның негізгі канондарын түрік тілінде өлеңмен баяндаған тұңғыш діндар ақын, әулиенің аты-жөні оқылады.

1. « Мына үйде отыр Разақ» өлеңіндегі:
«Үлкен ә). ... - ортан қол,
Өзгелері аты жоқ шынашақ».
2. «Жасымда ғылым бар деп ескермедім» өлеңіндегі:
«Бұл ә). м...рұм қалмағыма кім жазалы,
Қолымды дөп б). сер...сем, в). ес...ер ме едім?».
3. «Байлар жүр жиған малын қорғалатып» өлеңіндегі:
«Онын алып, тоқсаннан дәме қылып,
Бұл жұртты г). қо...ған жоқ па құдай атып?».
4. «Көңілім қайтты достан да, дұшпаннан да» өлеңіндегі:
«Алыс – жақын қазақтың бәрін көрдім,
Жалғыз – жарым ғ). болм... анда – санда».
5. М. Ю. Лермонтовтан аударған «Шайтан» туындысындағы:
«Не қылғанмен д). қ...анар болмаған соң,
Несіне жер е). дүн...еге бәле септі?».

1 475

65	Вконтакте	16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск	25.08.2020	Абай 1845 жылы Шыңғыс тауында дүниеге келді.	Дана Сайлаубекова	https://vk.com/wall-88922585_447221

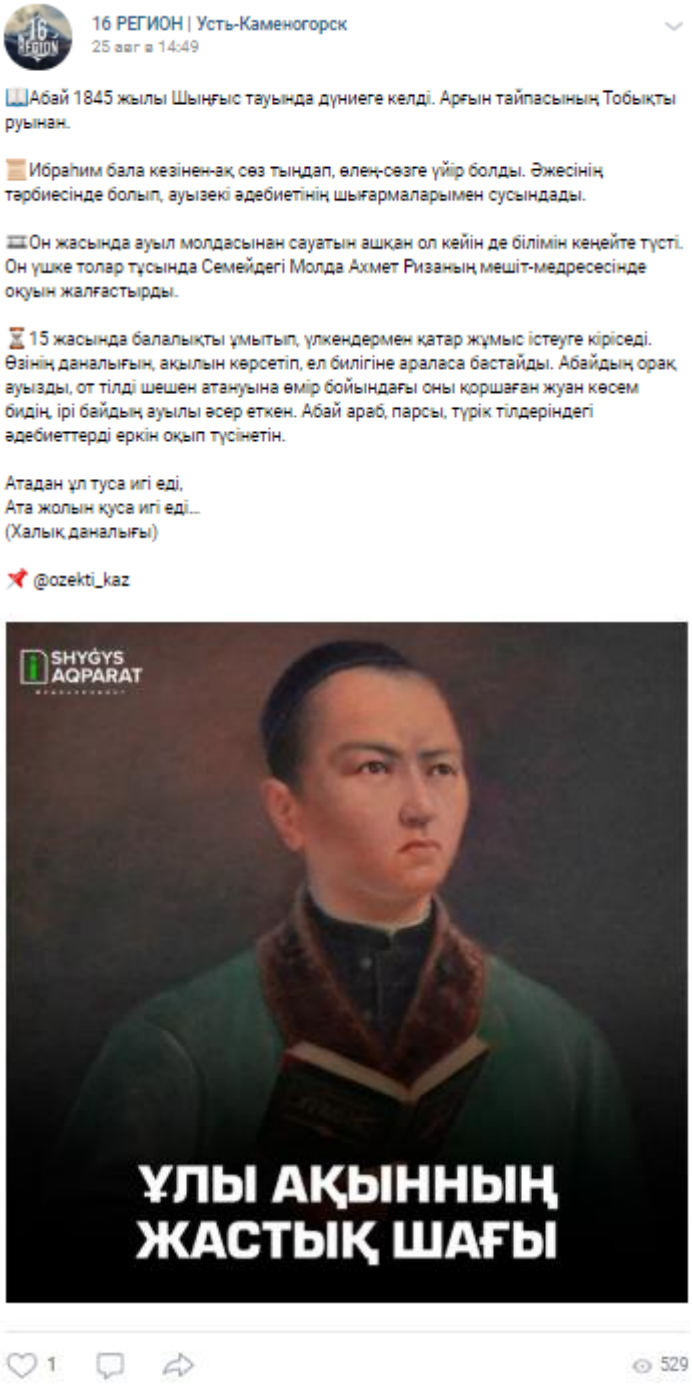

66	Вконтакте	16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск	26.08.2020	Абай өлеңдерінен құралған сөзжұмбақты шешіңіз	Дана Сайлаубекова	https://vk.com/wall-88922585_447271

16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск
26 авг в 18:02

Абай өлеңдерінен құралған сөзжұмбақты шешіңіз № 11

Көп нүктенің орнына жазылмай қалған сөзді не әріпті ойлап тапқанда тұңғыш қазақ тайпаларының басын қосып, Азияда тұңғыш бір тұтас мемлекет құрған, 1206 жылы ұлы хан болған қолбасшыға халық берген атау, лауазым және негізгі есімі оқылады.

1. «Жігіттер, ойын арзан, күлкі қымбат» өлеңіндегі:
«Күншіліксіз тату бол а). ...н көңілмен,
Қиянатшыл болмақты естен кетк!з!».
2. «Бір дәурен кемді күнге – бозбалалық» өлеңіндегі:
«Бар ойы – ә). өле... айтып, ән салалық,
Біреуді қалжың қылып б). қол...а алалық».
3. «Күз» өлеңіндегі:
«От жақпаған үйінің сұры қашып,
в). ...тан қорыққан қазақтың құрысын күні».
4. «Бір сұлу қыз тұрыпты хан қолында» өлеңіндегі:
«Деген сөз: «Бұқа буға, азбан дуға»,
г). ... қарық боп, түсіп жүр айғай-шуға».
5. М.Ю.Лермонтовтан аударған «Альбомға» туындысындағы:
«Өзі қысқа, өзі асау, ғ). ...нтек д). ө...ір,
Арттағыға бір белгі қойса нетер?».
6. «Ғылым таппай мақтанба» өлеңіндегі:
«Сізге ғылым кім е). б...рер,
Жанбай е). ...атып сөнсеңіз?».
7. «Әзім әңгімесі» дастанындағы:
«Жалғызым, не қылсаң да сақ болып жүр,
з). Ж...дігей боп жүрмесін и). антұрға... шал».

1 489

67	Вконтакте	16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск	26.08.2020	Абай өлеңдерінен құралған сөзжұмбақты шешіңіз	Дана Сайлаубекова	https://vk.com/wall-88922585_447024

16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск
26 авг в 18:03

Абай өлеңдерінен құралған сөзжұмбақты шешіңіз № 12

Көп нүктенің орнына жазылмай қалған сөзді не әріпті ойлап тапқанда шетелде тұңғыш құлдық дәрежеден ел билеуші дәрежесіне жеткен қазақтың бабасы, моңғол жаулап алушыларына Мысыр елінде тұңғыш тосқауыл жасаған мамлүк мұсылман заңдылықтары бойынша тұңғыш рет Египетте соттық жүйе енгізген сұлтанның толық аты-жөні оқылады.

1. «Кім екен деп келіп ем түйе қуған,
Қатын ғой күлдәрімен а). ...лін буған».
2. И.А...Крыловтан аударған «Қазаға ұрынған қара шекпен» туындысындағы: «ә).
О...ай салды, білді де,
Қаса сорлы болғанын».
3. «Кежекбайға» өлеңіндегі:
«Бас қосылса б). ...қа,
Кім шабады намысқа?».
4. «Бір дәурен кемді күнге – бозбалалық» өлеңіндегі:
«в). ...уелі өнер ізделік, қолдан келсе,
Ең г). бо...аса, еңбекпен мал табалық».
5. «Байлар жүр жиған малын қорғалатып» өлеңіндегі:
«ғ). ...рі – бері айналса аты арықтап,
Шығынға д).бе...шесінен әбден батып».
6. «Көңілім қайтты достан да, дұшпаннан да» өлеңіндегі:
«е). Бект...те біреу бекіп тұра алмай жүр,
О дағы ұры – қарды тыя алмай жүр».
7. «Қандай қызда ж). л...ат бар жан татпаған?
Сұлуы бұл заманның тек жатпаған».
8. И. А. Крыловтан аударған «Шегіртке мен құмырысқа» туындысындағы:
«Ала жаздай з). ...н салсаң,
и). Сел...лде де, билей к). бе...!».
9. «Орынсызды айтпаған» өлеңіндегі:
«қ). Білді...шең үндемей,
Істі қылған жақпаған».
10. «Тайға міндік» өлеңіндегі:
«Жазу жаздық,
л). ...т м). таны...ық,
Болдық азат н). мол...адан».
11. «Не іздейсің, көңілім, не іздейсің?» өлеңіндегі:
«Өмір о). дүн...е дегенің,
Ағып ө). жатқа... су екен»

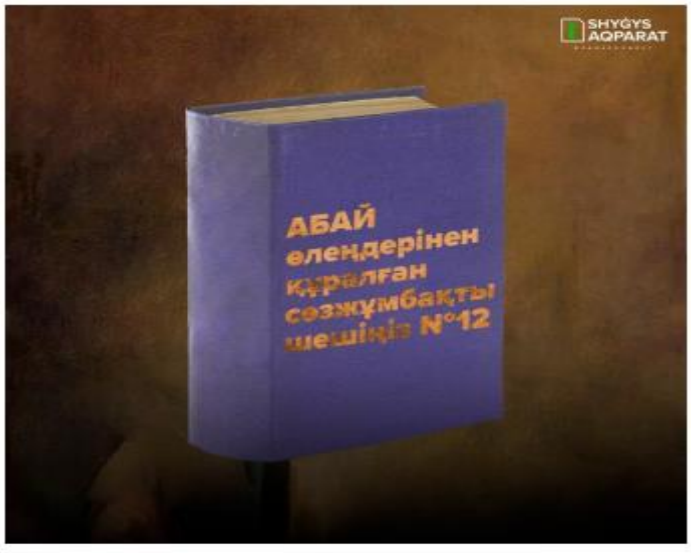

1 506

68	Вконтакте	16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск	26.08.2020	Абай өлеңдерінен құралған сөзжұмбақты шешіңіз	Дана Сайлаубекова	https://vk.com/wall-88922585_447273

16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск
26 авг в 18:03

Абай өлеңдерінен құралған сөзжұмбақты шешіңіз № 13

Көп нүктенің орнына жазылмай қалған сөзді не әріпті ойлап тапқанда, шешек вакцинасын тұңғыш тапқан шипагер, тұңғыш дәрігерлік кітап шығарған қазақ, жеті атадан асқанша қыз алыспауды тұңғыш ғылыми дәлелдеген ғұламаның аты-жөні оқылады.

1. «Жиырма жеті жасында» өлеңіндегі:
«а). ...мей кеткен бейнетін,
Қағазға жазған арызын».
2. М. Ю. Лермонтовтан аударған «Жатты жау деп еліңді үрпитіп ап, Жауға жабдық деп жиып, пайда қыл тез» деп аяқталатын туындысындағы:
«ə). Қа...тсе жеңіл б). ...лады жұрт билемек,
Жұрты сүйген нәрсені ол да в). сү...мек».
3. «Сәулең болса кеуденде» өлеңіндегі:
«Көп г). шуыл... не табар,
Билемесе бір кемел?».
4. А. С. Пушкиннен аударған «Татьянаның Онегинге жазған хаты» туындысындағы:
«Мәнісін сұрап білуге,
ғ). ...десе алмаймын еріксіз».
5. «Жігіттер, ойын арзан, күлкі қымбат» өлеңіндегі:
«д). Кейбір... тыңдар үйден шыққанынша,
Кейбіреу көңіл қояр ұққанынша».
6. «Масғұт» дастанындағы:
«Бір құданың хақы үшін мен тілеймін,
е). ... көр, сертім үшін қолыңды бер!».
7. «Жаз» өлеңіндегі:
«Арасында ж). қ...н – тай,
Айнала шауып бұлтылдап».

1 518

69	Вконтакте	16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск	26.08.2020	Абай өлеңдерінен құралған сөзжұмбақтары шешіңіз № 14	Дана Сайлаубекова	https://vk.com/wall-88922585_447274

16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск
26 авг в 18:04

Абай өлеңдерінен құралған сөзжұмбақты шешіңіз № 14

Көп нүктенің орнына жазылмай қалғансөзді не әріпті ойлап тапқанда қазақ мемлекетінің тұңғыш ханының аты-жөні оқылады.
1. М. Ю. Лермонтовтан аударған «Кең жайлау – жалғыз бесік жас балаға» туындысындағы:
«Ержеткен соң сыймайсың а). ...ң дүниеге,
Тыныштық пен зар боларсың баспанаға».
2. «Күлембайға» өлеңіндегі:
«Оязға кірсе, өзгеден,
ә). Ме...і үстем жарқылдап».
3. «Құлақтан кіріп бойды алар» өлеңіндегі:
«Біреу түртсе, я қақса,
б). ...й тоқтамас жасқауға».
4. И. А. Крыловтан аударған «Бақа мен өгіз» туындысындағы:
«Қарны үлкейді қампайып,
Өгіздей в). бо...м деп ісінді».
5. «Ғабидоллаға» өлеңіндегі:
«г). Жазғы...рым қылтиған бір жауқазын,
Қайдан білсін, өмірдің көбін – азын».
6. «Алла деген сөз жеңіл» өлеңіндегі:
«ғ). Ынта... жүрек, шын көңіл,
Өзгесі хаққа қол емес».

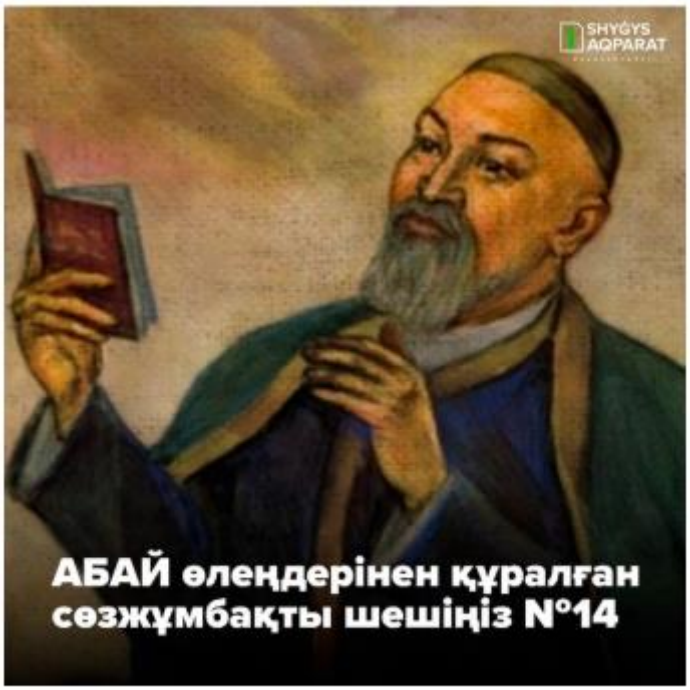

1 533

70	Вконтакте	16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск	29.08.2020	Абай туралы қызықты деректер	Дана Сайлаубекова	https://vk.com/wall-88922585_447316

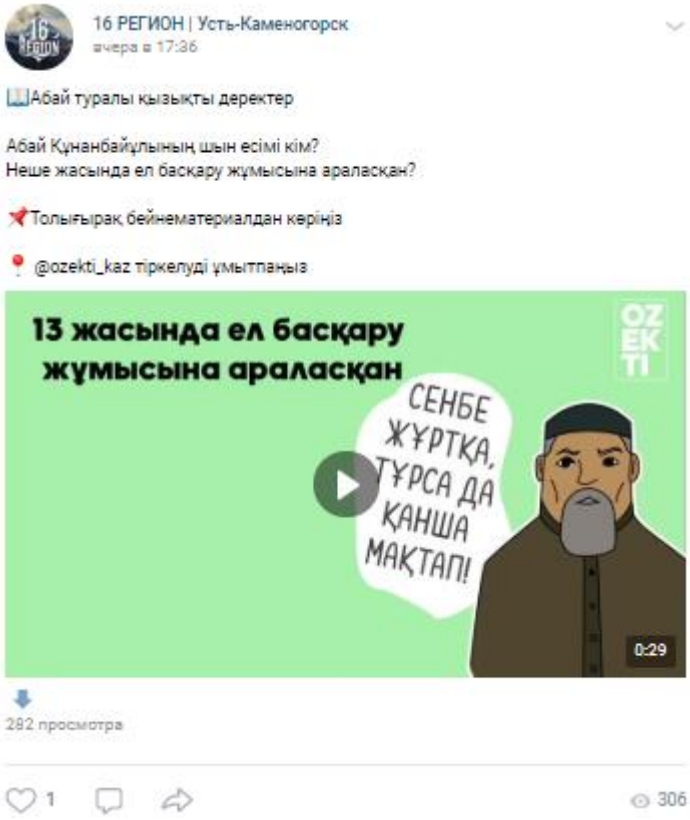

71	Вконтакте	16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск	29.08.2020	Адамзатқа не керек	Дана Сайлаубекова	https://vk.com/wall-88922585_447317

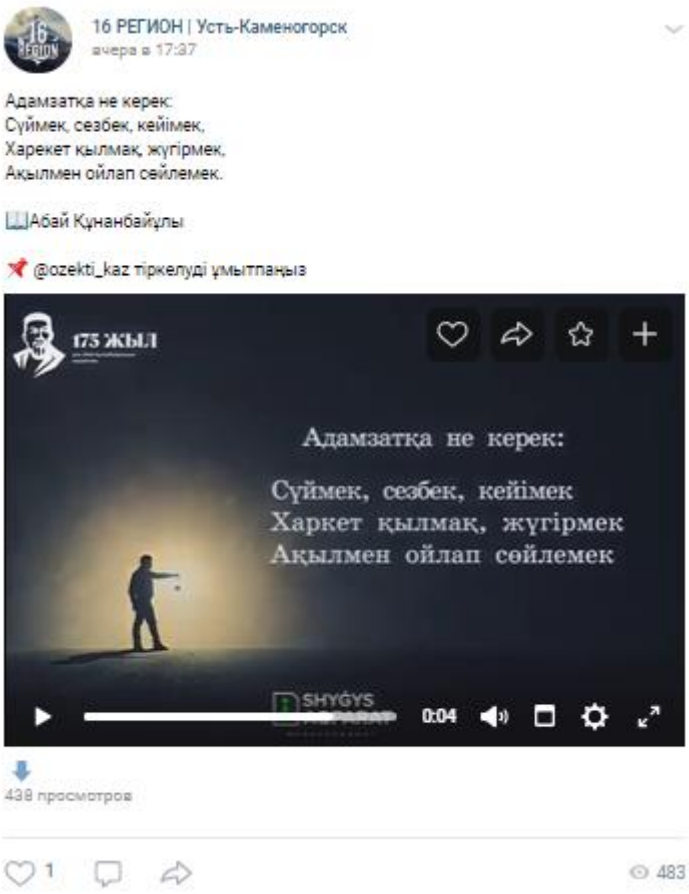

72	Вконтакте	16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск	29.08.2020	Абай өлеңдерінен құралған сөзжұмбақты шешіңіз	Дана Сайлаубекова	https://vk.com/wall-88922585_447327

16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск
29 авг в 16:01

Абай өлеңдерінен құралған сөзжұмбақты шешіңіз №15

Көп нүктенің орнына жазылмай қалған сөзді не әріпті ойлап тапқанда қазақ хандығының ел іші тәртібіне және әдет – ғұрпына байланысты «Қасқа жол» атанған заңды тұңғыш қолданған ханның аты-жөні оқылады.

1. «Қыс»өлеңіндегі:
«Қыспен бірге тұмсығын салды а). ...қыр,
Малшыларым, қор қылма итке малды».
2. М.Ю.Лермонтовтан аударған «Әм жабықтым, әм жалықтым» туындысындағы:
«Үнемі неткен үміт,
Өткен соң бар жақсы ә). жыл...?».
3. «Қыран бүркіт не алмайды, салса баптап?» өлеңіндегі:
«Басқа сая, жаңға б). ол...а в). д...неме жоқ,
Қайран ел осынымен жүр далақтап».
4. А.С.Пушкиннен аударған «Тәңірі қосқан жар едің сен» туындысындағы:
«Талақ етіп бұл ғаламды,
Болды мәлім г). кетке...ң».
5. Отыз жетінші сөзіндегі:
«Биік мансап – биік жартас,
Ерінбей ғ). ең...ктеп жылан да шығады,
Екпіндеп ұшып қыран да шығады».
6. «Қалың елім, қазағым, қайран жұртым» өлеңіндегі:
«Өзімдікі дей алмай өз малыңды,
Күндіз д). күл...ің бұзылды, түнде ұйқың».
7. «Масғұт» дастанындағы:
«е). ... мен уәзір ақылдан айырлыпты,
Өлтірейік екеуін, ж). жы...ды екен, - деп».
8. «Есінде бар ма жас күнің...» өлеңіндегі:
«Қасиет кетті, дос кетті,
Жете з). алмайс..., тоқтайсың».
9. «Ауру жүрек ақырын, соғады жай...» өлеңіндегі:
«Ақылы жоқ, ары жоқ шуылдақты,
Күнде көріп, и). т...л бойы жиіркенген».
10. М. Ю. Лермонтовтан аударған «Жартас» туындысындағы:
«Жөнелді ертең к). қа...ды қ). ұм...т,
Көк жүзінде ойнақтап».

1 556

73	Вконтакте	16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск	29.08.2020	Абай өлеңдерінен құралған сөзжұмбақты шешіңіз	Дана Сайлаубекова	https://vk.com/wall-88922585_447328

16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск
29 авг в 16:03

Абай өлеңдерінен құралған сөзжұмбақты шешіңіз № 16

Көп нүктенің орнына жазылмай қалған сөзді не әріпті ойлап тапқанда тұңғыш қазақ – моғол тарихшысы, моғолстан және моғол хандары жайлы тұңғыш мәлімет беруші ғалым, қазақ хандығының қашан, қалай құрылғандығын, кімдер құрғанын тұңғыш жазған тарихшының аты-жөні оқылады.
1. «Абыралыға» өлеңіндегі:
«Мен жасымнан көп көрдім,
а). ...сылманды, көпірді».
2.«Тоты құс түсті көбелек» өлеңіндегі:
«ә). ...рекет қылмақ, б). жүгір...ек,
Ақылмен ойлап сөйлемек».
3. «Талаптың мініп тұлпарын» өлеңіндегі:
«Бала болдың, жас болдың,
Жалғандыққа в). ер...ің».
4. И. А. Крыловтан аударған «Ала қойлар» туындысындағы:
«Бір таудағы г). ...уанды бір арыстан,
Билеген патшасы екен әуел бастан».
5.«Немере інісі өлгенде айтқаны» өлеңіндегі:
«Жыламайын десе де,
ғ). Шы...лық па осы өлім?».
6. «Жазғытұры» өлеңіндегі:
«Түйе боздап, қой қоздап – қорада шу,
Көбелек пен құстар да сайда д). ... – ду».
7. «Өлсем, орным қара жер, сыз болмай ма» өлеңіндегі:
«Жасымда албырт өстім, ойдан жырақ,
«е). Ай...ға ашуға да жақтым шырақ».
8. «Сүйсіне алмадым, сүймедім» өлеңіндегі:
«Сүйісіп сағаң ж). ...медім,
Бола алмадым сенің жарың».

1 623

74	Вконтакте	16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск	29.08.2020	Абай өлеңдерінен құралған сөзжұмбақты шешіңіз	Дана Сайлаубекова	https://vk.com/wall-88922585_447329

16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск
29 авг в 16:04

Абай өлеңдерінен құралған сөзжұмбақты шешіңіз № 17

Көп нүктенің орнына жазылмай қалған сөзді не әріпті ойлап тапқанда ел қорғаудан басқа ойы да, арманы да болмаған, басқаға мұршасы да келмеген, жеке басын күйттеуге қолы тимеген, ер жастанып, түз кешкен, 1653 жылы қалмақ батырымен жекпе-жекте қайтыс болған, соғыс тарихында ор (оқлан) қазып соғысқан тұңғыш қазақ қолбасшысы, батыр ханның аты-жөні оқылады.
1.Отыз жетінші сөзіндегі:
«Жаман дос – көлеңке,
Басыңды күн а). шал...,
Қашып құтыла ә). а...майсың»
2. «Өлең – сөздің патшасы, сөз сарасы» өлеңіндегі:
«Амалдап қарағайды талға жалғап,
Әркім жүр алар жердің өбін б). ...дап».
3. И. А. Крыловтан аударған «Есек пен бұлбұл» туындысындағы:
«Жел соқпай, құс шуламай, бәрі в). ...ым-жырт,
г). ...нге ғ). кө...іп жіберіп тұрды елжіреп».
4. «Ерекше естен кетпес қызық қайда» өлеңіндегі:
«Бұл өмірдің қызығы махаббатпен,
д). Көр...е е). к...сең үлгілі жақсы атақпен».
5. «Ғылым таппай мақтанба» өлеңіндегі:
«Бес нәрсеге асық бол,
Адам болам ж). дес...із».
6. «Қансонарда бүркітші шығады аңға» өлеңіндегі:
«з). ...із найза қолында, көз аударма й,
Батыр да аял қылмайды ертең таңға».
7. «Әзім аңгімесі» дастанындағы:
«и). - ..., жігіт, түсің жақсы жан екенсің,
Жүр едің жадігәйге не қып еріп?».
8. «Сап, сап, көңілім, сап, көңілім!» өлеңіндегі:
«Онымменен к). ...ыңа,
Иман, дәулет бітер ме?».
9. М. Ю. Лермонтовтан аударған «Көңілдің күйі тағы да» туындысындағы:
«Сөз болсын ескі ер сөзі,
Кейінгіге қ). қа...нсын».
10. «Екінішті көп өмір кеткен өтіп» өлеңіндегі:
«Құдай л). б...ген бұл достық – қанның бірі,
Мұндасқанда қалмайды көңіл кірі».

1 686

75	Вконтакте	16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск	29.08.2020	Абай өлеңдерінен құралған сөзжұмбақты шешіңіз	Дана Сайлаубекова	https://vk.com/wall-88922585_447330

16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск
29 авг в 16:04

Абай өлеңдерінен құралған сөзжұмбақты шешіңіз №18
Көп нүктенің орнына жазылмай қалған сөзді не әріпті ойлар тапқанда 1723 жылы «Ақтабан шұбырынды, Алқакөл сұлама» аталатын қазақ – қалмақ соғысының 35 жыл бойы басы – қасында болып, 1758 – жылғы Шимойын деген жерде өткен жеңіс тойына қатысқан, Абылайдың басты – басты батырларының есімін өз жыры арқылы тұңғыш тарихта қалдырған жыраудың аты-жөні оқылады.
1. «Білектей арқасында өрген бұрым» өлеңіндегі:
«а). ...раң бел, бойы сұлу, кішкене аяқ,
Болады осындай қыз екен - саяқ».
2. «Қақтаған ақ күмістей кең маңдайлы» өлеңіндегі:
«Жіңішке ә). ...а қасы сызып қойған,
Бір жаңа ұқсатамын туған айды».
3. «Тайға міндік» өлеңіндегі:
«Бозбалалық –
Қыз қарадық,
б). ....жың, әзіл сөйлестік».
4. «Я, Құдай бере көр» өлеңіндегі:
«Шын в). қал... осы күн,
Болып тұр керекті».
5. «Патша құдай сыйындым» өлеңіндегі:
«Садаға кеткір сұрайды,
г). Самарқ...ның бөзіне».
6. А. С. Пушкиннен аударған «Амал жоқ - қайттім білдірмей» туындысындағы:
«Қорлыққа көндім ғ). б...л д). құр...,
Байқалар халім бұл хаттан».

Автор: Қалибек Алтыбаев
№ 17 сөзжұмбақтың жауабы: Салқам Жаңгір – Еңсегей бойлы

2 671

76	Вконтакте	16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск	01.09.2020	Абай өлеңдерінен құралған сөзжұмбақты шешіңіз № 19	Дана Сайлаубекова	https://vk.com/wall-88922585_447360

16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск
1 сен в 11:08

Абай өлеңдерінен құралған сөзжұмбақты шешіңіз № 19

Көп нүктенің орнына жазылмай қалған сөзді не әріпті ойлап тапқанда «Ақтабан шұбырынды, Алқакөл сұлама» дәуірінен тұңғыш естелік жазып, қазақтың ұлы жырауы Бұқар Қалқаманұлының Абылайға арнаған әйгілі өлеңдерінің толық түп нұсқасын біздің заманға тұңғыш жеткізуші және қазақтың Ата шежіресін тұңғыш әріден жүйелеп жазып қалдырған шежірешінің аты-жөні оқылады.
1. «Күз» өлеңіндегі:
«а). ..., тырна қатарланып қайтса бермен,
Астында ақ шомшы жүр, ол - бір керуен».
2. «Желсіз түнде жарық ай» өлеңіндегі:
«Қалың ағаш жапырағы,
ә). С...ырласып өзді – өзі».
3. И. А. Бунниннен аударған «Қорқытпа мені дауылдан» туындысындағы:
«Иісі аңқыған б). бәйшеш....
Түрленіп жерді жасырар».
4. «Жігіттер, ойын арзан, күлкі қымбат» өлеңіндегі:
«Пайда деп, мал деп туар ендігі жас,
в). Ең...пен терін сатып түзден жимас».
5. «Қансонарда бүркітші шығады аңға» өлеңіндегі:
«Бүркітші г). ... басында, қағушы ойда,
Іздің бетін түзетіп аңдағанда».
6. «Сабырсыз, арсыз, еріншек» өлеңіндегі:
«Ел қыдырып ғ). ... ішіп,
Еркек д). ...ын сатады».
7.М. Ю. Лермонтовтан аударған «Қасиетті дұға» туындысындағы:
«Адам ұқлас бір тәтті лебізінен,
«Уан» деген естілер е). ... жарлық».

Автор: Қалибек Алтыбаев
№ 18 сөзжұмбақтың жауабы:Бұқар Қалқаманұлы

2 510

77	Вконтакте	16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск	01.09.2020	Абай өлеңдерінен құралған сөзжұмбақты шешіңіз № 20	Дана Сайлаубекова	https://vk.com/wall-88922585_447361

16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск
1 сен в 11:09

Абай өлеңдерінен құралған сөзжұмбақты шешіңіз № 20

Көп нүктенің орнына жазылмай қалған сөзді не әріпті ойлап тапқанда «Ақтабан шұбырынды, Алқакөл сұлама» кезінде Ордабасы шешімі бойынша, біріккен қазақ қолын тұңғыш басқарған, «Айран төгілген», кейін «қалмақ қырылған» деп аталған жерде «Ақтабан шұбырынды» оқиғасында тұңғыш рет қалмақ қолын ойсырата жеңген Бас қолбасшы. Россия бодандығын тұңғыш қабылдаған қазақ ханының аты-жөні оқылады.

1. Әбдірахманның әйелі Мағышқа Абай шығарып берген жоқтаудағы:
«Айырып, от қып өртедің,
а). ...ш сынды асылдан».
2. «Жалын мен оттан жаралып» өлеңіндегі:
«Түзелмесе ә). шұғы...дан,
Арсылдар да б). ...алшылдар».
3. А. С. Пушкиннен аударған «Ленский сөзінен» туындысындағы: «Барасың қайда,
в). қ...да болмай маған,
Жас өмір алтын – күміс жарқылдаған».
4. «Домбыраға қол соқпа» өлеңіндегі:
«Қайғылы көңілім қайдағы,
Бұрынғымды г). жаңғ...тар».
5. «Абралыға» өлеңіндегі:
«Тегін ойлап байқасаң,
ғ). ...нда ми жоқ, құлақ бар».
6. М.Ю.Лермонтовтан аударған «Қайтсе жеңіл болады жұрт билемек» туындысындағы:
«Кейбірін д). ...уіптендір е). ...інін тауып,
Кейбірін жылы ж). сөз...н көңілдендір».
7. «Мұны оқыса, жігіттер, аңшы оқысын,
Біле алмассың, құс салып дәм татпасаң» деп аяқталатын өлеңіндегі:
«Қансонарда з). бүркі...ші шығады аңға,
Тастан түлкі табылар и). аңды...нға».

2 394

78	Вконтакте	16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск	01.09.2020	Абай өлеңдерінен құралған сөзжұмбақты шешіңіз № 21	Дана Сайлаубекова	https://vk.com/wall-88922585_447362

16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск
1 сен в 11:10

Абай өлеңдерінен құралған сөзжұмбақты шешіңіз № 21

Көп нүктенің орнына жазылмай қалған сөзді не әріпті оылап тапқанда 1771 жылы тұңғыш рет дауыс беру (шар салу) арқылы (ұлы жүз- 24 шар, орта жүз-31 шар, кіші жүз-14 шар, қарақалпақ-2 шар, төре-1 шар, қожа-1 шар) сайланған қазақ ханы, (оған дауыс бергендердің саны-69), қытай елімен тұңғыш сауда жасау ісін жолға қойған ұлы ханның аты-жөні оқылады.

1. А. С. Пушкиннен аударған «Онегиннің өлердегі сөзі» туындысындағы:
«Сенен басқа еш жерден,
а). т...а алмадым орнымды».
2. «Мен боламын дементер» өлеңіндегі:
«Бір ə). ғ...ымнан басқаның,
Бәрі де кесел асқанға».
3. «Ойға түстім толғандым» өлеңіндегі:
«Жүрегімді б). б...қасам,
Инедейін таза емес».
4. «Өлең – сөздің патшасы, сөз сарасы» өлеңіндегі:
«в). ...уелі аят, хадис – сөздің г). ...асы,
Қосарлы ғ). бәй...тсымал келді арасы».
5. М. Ю. Лермонтовтан аударған «Дұға» туындысындағы:
«Ішінде бір қуаты барға ұқсайды,
Тірі сөздің жаны – сол, д). айры...йды».
6. «Жаманбаланың баласы өлгенде» өлеңіндегі:
«.Белгілі сөз: «өлді, өлді»,
Белгісіз оның е). меке...і».
7. Жиырма тоғызыншы сөзіндегі мақал:
«ж). ...ауын тапса адам баласының бермесі жоқ».

SHYĞYS AQPARAT

АБАЙ ӨЛЕҢДЕРІНЕН
ҚҰРАЛҒАН СӨЗЖҰМБАҚТЫ
ШЕШІҢІЗ №21

1 481

79	Вконтакте	16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск	01.09.2020	Абай өлеңдерінен құралған сөзжұмбақты шешіңіз № 22	Дана Сайлаубекова	https://vk.com/wall-88922585_447363

16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск
1 сен в 11:10

Абай өлеңдерінен құралған сөзжұмбақты шешіңіз № 22

Көп нүктенің орнына жазылмай қалған сөзді не әріпті ойлап тапқанда ел басқарудың жаңа түрі «Халық кеңесі» атты тұңғыш халықтық өкімет құрған және орыс отарлауына қарсы тұңғыш ұлт азаттық көтерілісін ұйымдастырған қазақ батырының аты-жөні оқылады.

1. «Жігіттер, ойын арзан, күлкі қымбат» өлеңіндегі:
«Кейбір жігіт жүреді мақтан көйлеп,
«а). ...тқа пысық келеді, көзге сынық».
2. «Жастықтың оты, қайдасың» өлеңіндегі:
«ə). Ғыл...ның біліп пайдасын,
Дүниенің көркін болжамай?».
3. «Базарға, қарап тұрсам, әркім барар» өлеңіндегі:
«Бір кісі емес жазғаным, жалпақ жұрт қой,
б). Шам...нбай – ақ шырақтар, ұқсақ жарар».
4. Отыз жетінші сөзіндегі:
«Қайратсыз ашу – тұл,
Тұрлаусыз ғашық – тұл,
Шәкіртсіз ғалым – в). ...л».
5. «Қажымас дос халықта жоқ» өлеңіндегі:
«г). Сыйласар...қ тектінің,
Кім танымас нұсқасын?».

Автор: Қалибек Алтыбаев
№ 21 сөзжұмбақтың жауабы: Абылай – Әбілмансұр көркем Уәлидіңұлы

1 410

80	Вконтакте	16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск	01.09.2020	Абай өлеңдерінен құралған сөзжұмбақты шешіңіз № 23	Дана Сайлаубекова	https://vk.com/wall-88922585_447364

16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск
1 сен в 11:11

Абай өлеңдерінен құралған сөзжұмбақты шешіңіз № 23

Көп нүктенің орнына жазылмай қалған сөзді не әріпті ойлап тапқанда елді төрелер билеуіне қарсы шығып, төре тұқымынан басқа қарапайым қара қазақтың да ел басқара алатынын дәлелдеп, Александр-1 патша бекіткен жарғыны бұздырып, Баянауыл округінің тұңғыш аға сұлтан болған атақты бидің аты-жөні оқылады.

1 «Сұм. дүние тонап жатыр, ісің бар ма?» өлеңіндегі:
«Тілде сүйек, ерінде жиек бар ма,
а). ...ымылдық ә). б...п көрсетпес б). шынны... жүзін».
2. «Өлсем, орным қара жер сыз болмай ма...» өлеңіндегі:
«Екі в). күйм...к бір жанға г). ә....лет пе?
Қаны қара бір жанмын, жаны жара».
3. «Жүректе қайрат болмаса...» өлеңіндегі:
«Аспаса ақыл қайраттан,
ғ).Терең... бармас үстірттер».
4. Отыз жетінші сөзіндегі:
«Әкесінің баласы – адамның д). д...спаны.
Адамның баласы – баурың».
5. Я. Полонскийден аударған «Жүректе көп қазына бар бәрі жақсы» туындысындағы:
«Сол жүректен е). жы...лық, достықпенен,
Бұлақша ағып ғаламға тарамақшы».

Автор: Қалибек Алтыбаев
№ 22 сөзжұмбақтың жауабы: Сырым Датұлы

2 379

81	Вконтакте	16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск	01.09.2020	Абай өлеңдерінен құралған сөзжұмбақты шешіңіз № 24	Дана Сайлаубекова	https://vk.com/wall-88922585_447365

16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск
1 сен в 11:12

Абай өлеңдерінен құралған сөзжұмбақты шешіңіз № 24

Көп нүктенің орнына жазылмай қалған сөзді не әріпті ойлап тапқанда Қазақтың аса көрнекті ағартушы – демократы, саяхатшы, этнограф, фольклоршы, Орта Азия, Қазақстан мен Шығыс Түркістан халықтарының тарихы мен мәдениетін тұңғыш зерттеуші. Ғылыми және саяхат күнделігіне иллюстрация болған, этнографиялық нақты жанрда орындалған тұңғыш қазақтың суретшісі, Ресей мемлекетінің тұңғыш халықаралық дәрежедегі барлаушысы болған, қырғыз халқының ұлы жыры «Манасты» тұңғыш қағаз бетіне түсірген, орыс географиялық қоғамына мүше болған тұңғыш қазақ ғалымы Уәлихановтың азан шақырып қойған аты-жөні оқылады.

1. «Бермеген құлға қайтесің» өлеңіндегі:
«а). ...қым қазақ баласы,
Тегіс ақыл сұрапты».
2. «Жүрегім, нені сезесің» өлеңіндегі:
«ә). ...лықтың аты керек қой,
Я, б). ...ақтауға, боқтауға».
3. «Жалаң-жұлаң, тақ-тұққа?» деп аяқталатын өлеңіндегі:
«Қуанбаңдар, жастыққа,
в). Елер... күлкі, мастыққа».
4. И.А.Крыловтан аударған «Қарға мен бүркіт» туындысындағы:
«Бір қозы іліп ап кетті,
г). Құз...ағы қиын ұяға».
5. «Қансонарда бүркітші шығады аңға» өлеңіндегі:
«ғ). ...ат, құйрық суылдап, ысқырады,
Көктен д). қыр...н сорғалап құйылғанда».

1 412

82	Вконтакте	16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск	01.09.2020	ШҚО-ның ерекше жастары «Абайға хат» байқауына қатысты	Дана Сайлаубекова	https://vk.com/wall-88922585_447366

16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск
1 сен в 11:20

ШҚО-ның ерекше жастары «Абайға хат» байқауына қатысты

«Абайға хат» аймақтық байқауын ШҚО Жастар ресурстық орталығы «Birgemiz:sabaqtastyq ұлттық жобасы аясында ұйымдастырды.
Байқаудың ерекшелігі де сол - оның қатысушылары ерекше қажеттіліктері бар, ерекше күтімге мұқтаж 14-29 жас аралығындағы жастар. Онлайн байқауда өз күштерін сынап көрмекке Алтай, Күршім, Глубокое, Абай, Зайсан, Үржар өңірлерінен, сондай-ақ Өскемен, Семей, Курчатов және Риддер қалаларынан он қыз және ер балалар қатысуға бел байлаған.

Ұйымдастырушылар сайыскерлерге өз ойын ашық білдіруге ешқандай шектеу қоймады. Осылайша жастарға ақын мен ойшыл Абай Құнанбайұлына ақтарыла хат жазып, өлеңдерін жатқа оқып, әндетіп, би билеп, монолог оқып, жүрек қалауын жасауға мүмкіндік берді.
Айта кетейік, бұл шығармашылық сайыста қазылар алқасы да болған жоқ. Видео форматындағы қатысушылардың барлық жұмыстары Instagram әлеуметтік желісіндегі Жастар ресурстық орталығының парақшасында орналастырылды. Осылайша бағасын көпшілік берді.
Дауыс беру нәтижесінде үшінші орынды Курчатовтан Елдар Елюбаев, екінші орынды зайсандық Айсұлу Серік иеленді. Ал бірінші орынның жеңімпазы үржарлық Мерей Маликов болды. Марапаттау рәсімі ZOOM палатформасында өтті. Ұйымдастырушылардың айтуынша, жеңімпаздардың дипломдары мен сыйлықтары өздеріне жақын арада жеткізілетін болады.

1 472

83	Вконтакте	16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск	01.09.2020	Комиссия мүшелері Семейдегі жаңартылған театрға жоғары баға берді	Дана Сайлаубекова	https://vk.com/wall-88922585_447370

16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск
1 сен в 12:25

Комиссия мүшелері Семейдегі жаңартылған театрға жоғары баға берді

Абайдың 175 жылдық мерейтойын дайындау және өткізу жөніндегі мемлекеттік комиссия мүшелері Семейдегі ұлы ойшыл атындағы театрға барып қайтты.
Абай атындағы облыстық қазақ музыкалық драма театры алғашқы қазақ театрларының бірі. Оған 1917 жылы Мұхтар Әуезовтің жетекшілігімен сахналанған «Еңлік-Кебек» қойылымы дәлел бола алады.
1934 жылы театр шымылдығы Ілияс Жансүгіровтің «Кек» пьесасымен ашылды. 85 жылдың ішінде театрда 300-ден астам қойылым сахналанды. Оны 80 миллионнан астам көрермен тамашалады.
Семейдегі кәсіби орыс театры 1937 жылы құрылды. 83 жылдың ішінде бұл ұжымда талай әртіс ауысты. 1975 жылы театрға Федор Достоевскийдің есімі берілді. Бұл ұжым бірнеше мәрте халықаралық, одақтық және республикалық фестивальдердің лауреаты атанды.
1997 жылы Абай театрының құрамына екі өнер ордасы біріктірілді. Арада бірнеше жыл өткен соң республикалық және халықаралық байқаулар мен фестивальдардың «Дариға Ай» жастар театры қосылды.
Ағымдағы жылы театрға қайта жөндеу жұмыстары жүргізілгеніне қарамастан аталмыш нысанның тарихи келбеті сақталды. Киелі өнер ордасы жарық әрі кең бола түсті. Семейліктер мен қала қонақтарын жаңа сахна мен ауа баптау жүйесі орнатылған көрермен залы күтіп тұр.
Жаңа театр маусымында өнер ордасы көрермендерін жаңа келбетте қарсы алады.

1 707

84	Вконтакте	16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск	01.09.2020	📖Абай туралы көпке беймәлім деректер	Дана Сайлаубекова	https://vk.com/wall-88922585_447379

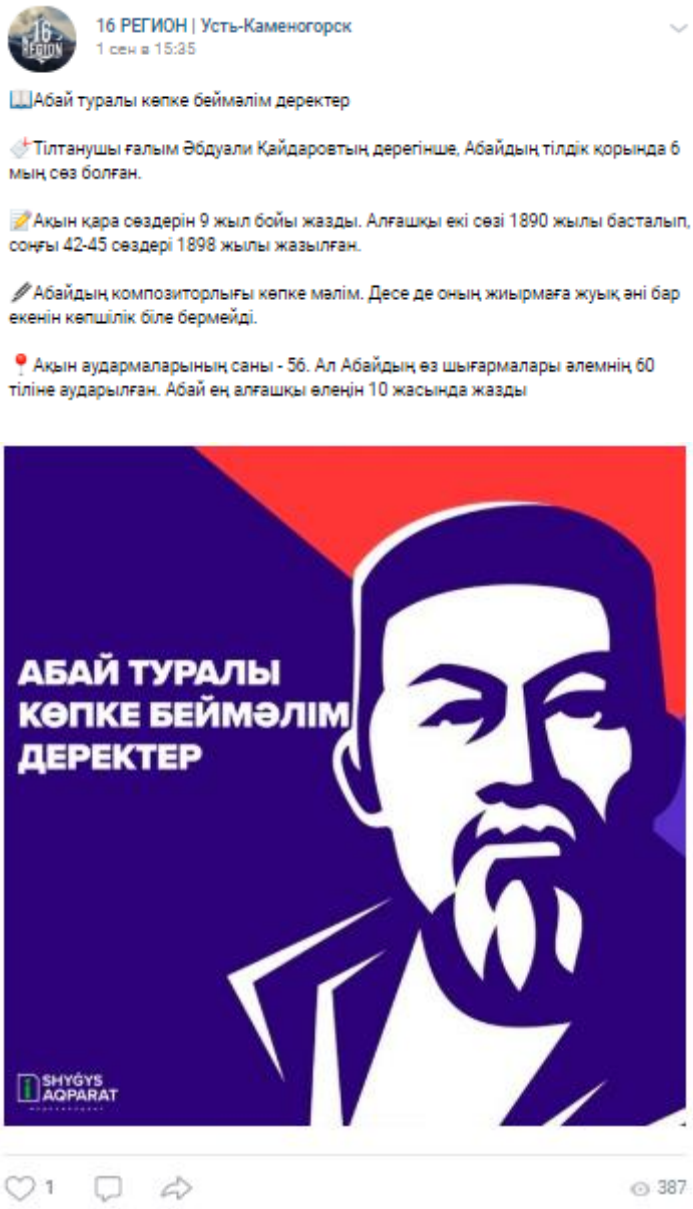

85	Вконтакте	16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск	01.09.2020	Британиялықтар Абайдың өлеңдерін оқыды	Дана Сайлаубекова	https://vk.com/wall-88922585_447380

86	Вконтакте	16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск	01.09.2020	«НҰР-СҰЛТАН - ЖИДЕБАЙ» велошеруі өтеді	Дана Сайлаубекова	https://vk.com/wall-88922585_447384

16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск
1 сен в 15:49

«НҰР-СҰЛТАН - ЖИДЕБАЙ» велошеруі өтеді
Мемлекеттік «Рухани жаңғыру» бағдарламасын және Президентіміз Қасым-Жомарт Тоқаевтың «Абай және XXI ғасыр» мақаласын негізге ала отырып, Хакім Абайдың 175 жылдығын насихаттауға азаматтық үлес қосу ниетімен «Нұр-Сұлтан – Жидебай» велошеруін ұйымдастырамыз.
Веломарафонның ұзақтығы – 1000 (мың) шақырым. Бір бағытқа (Нұр-Сұлтан > Жидебай) ғана жасалады.
Іс-шараның басты мақсаты:
1) Ұлы ақынның өнегелі өмірін, бай мұрасын және ізбасарларының еңбегін өзіміз тану және танытуға, насихаттауға атсалысу;
2) Қалың жұртшылықты, әсіресе жастарды саламатты өмір салтын ұстануға үндеу;
3) Елді, жерді сүюге, патриотизмді насихаттау;
4) Қоршаған ортаны қорғауға, айналаны, табиғатты аялауға үндеу.

Велосапар Нұр-Сұлтан қаласындағы Абай ескерткішінің алдынан 2 қыркүйекте сағат 8:00-де басталып, Жидебай қонысындағы «Абай-Шәкәрім» мавзолей кешенінде аяқталады.

1 639

87	Вконтакте	16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск	01.09.2020	Ұлы Абайдың кіндік қаны тамған Сырт Қасқабұлақта абаттандыру жұмыстары жүргізілді.	Дана Сайлаубекова	https://vk.com/wall-88922585_447390

88	Вконтакте	16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск	01.09.2020	Абайдың әкесі жерленген Ақшоқыда	Дана Сайлаубекова	https://vk.com/wall-88922585_447392

16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск
1 сен в 16:45

📝Абайдың әкесі жерленген Ақшоқыда Құнанбай Өскенбайұлына арналған музей салынды.

🏛Музейге келушілер ұлылар мекенінің тарихын, өнері мен мәдениетін, тұрмыс-салтын тереңірек тани отырып, рухани азық алып қайтатын болады.

📖Айта кетейік, мұнда көрме залынан бөлек, оқушыларға арналған сабақтар мен конференциялар өткізуге болатын зал қарастырылған.

👏Құнанбай әулетінің зираты жөнделіп, абаттандырылды.

⚒Зират ішіндегі тозығы жеткен белгітастар гранитпен жаңартылды.

💮Қоршау ішіне ұлы Абайдың әкесіне арнаған сөздері жазылып, әсемдік сыйлау мақсатында гүлдер отырғызылды.

📌Ақшоқы Қазақстанның тарихи-мәдени, әлеуметтік-саяси өміріндегі маңызды орын саналады.

@ozekti_kaz

1 1 535

89	Вконтакте	16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск	01.09.2020	Мұхтар Әуезовтың әлемге әйгілі «Абай жолы»	Дана Сайлаубекова	https://vk.com/wall-88922585_447394

90	Вконтакте	16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск	01.09.2020	Абай Құнанбаевтың үш әйелі болған.	Дана Сайлаубекова	https://vk.com/wall-88922585_447395

91	Вконтакте	16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск	01.09.2020	Базарға, қарап тұрсам, әркім барар,	Дана Сайлаубекова	https://vk.com/wall-88922585_447397

92	Вконтакте	16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск	01.09.2020	Ғашықтық, құмарлықпен – ол екі жол	Дана Сайлаубекова	https://vk.com/wall-88922585_447398

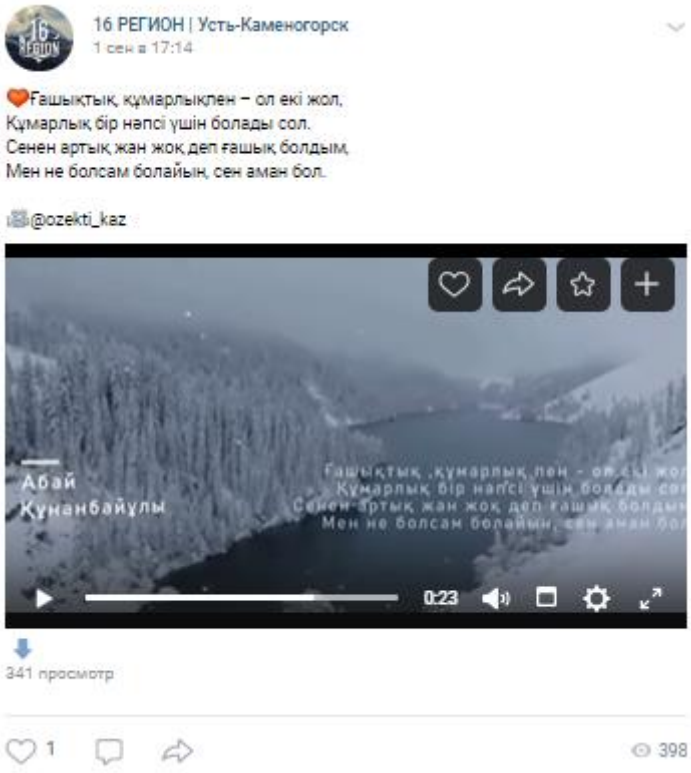

93	Вконтакте	16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск	01.09.2020	Ақырын жүріп, анық бас	Дана Сайлаубекова	https://vk.com/wall-88922585_447400

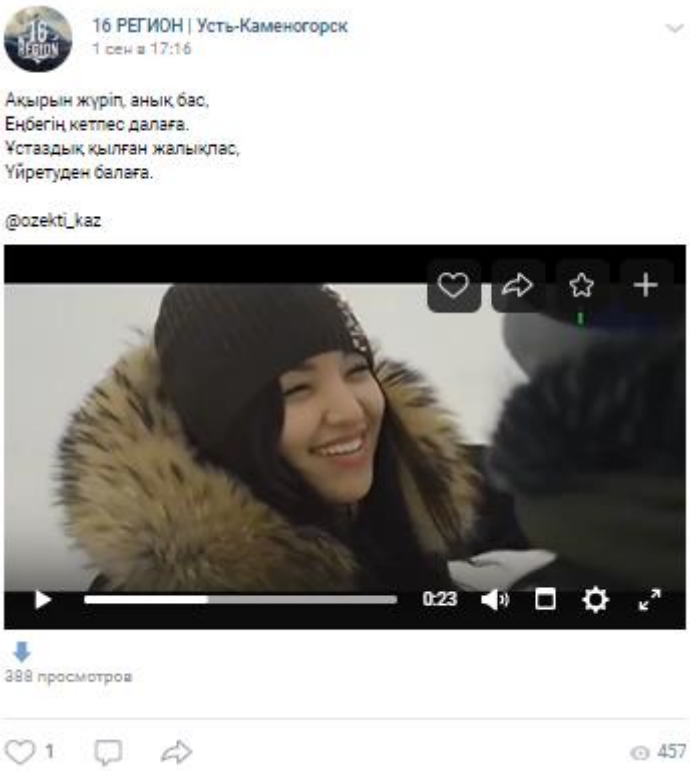

94	Вконтакте	16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск	01.09.2020	Абайдың шөбересінің құрметіне естелік тақтатас ілінді	Дана Сайлаубекова	https://vk.com/wall-88922585_447402

16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск
1 сен в 17:31

Абайдың шөбересінің құрметіне естелік тақтатас ілінді

Ұлы Абайдың шөбересі, Зайсан ауданының құрметті азаматы, ұлағатты ұстаз Күлзифа Исрайылқызы тұрған үйдің қабырғасына тақтатас ілінді.

Ұлы ақын Абай Құнанбайұлының туғанына 175 жыл толуына орай дүбірлі той болмады, тек ел болып онлайн шаралар өткізуден басқа шара жоқ. Өйткені әлемді жайлаған індеттен тіршілік қамы тоқырап, тоқтап қалды. Дәсе де Зайсан ауданында үлкен іс атқарылған. Зайсан ауданының құрметті азаматы Күлзифа Исрайылқызының құрметіне естелік тақтатас ілінді.
- Хакім Абайдың шөбересі, ұлағатты ұстаз, Зайсан ауданының құрметті азаматы Күлзифа Исрайылқызы біздің ауданның әлеуметтік және экономикалық дамуына үлкен үлес қосты, - деп жазды өзінің әлеуметтік желідегі парақшасында зайсандық Еркебұлан Зағыпаров.
- Бүгінгі таңда Ұлы Абайдың ұрпағының сүйегі киелі Зайсан топырағында жатуы білген жанға, өскелең ұрпаққа рух беріп, асылдың сыныққының ізгілігі мақтаныш тудыратыны анық. Сол себепті ақынның туған күнінде оның рухына және Күлзифа апамыздың құрметіне оның тұрған үйінің қабырғасына естелік тақтатас ілінді.

2 827

95	Вконтакте	16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск	02.09.2020	Абай атамыз ғаламтор желісінде қаншалықты сұранысқа ие	Дана Сайлаубекова	https://vk.com/wall-88922585_447431

96	Вконтакте	16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск	02.09.2020	Қазақ даласында ең алғаш рет	Дана Сайлаубекова	https://vk.com/wall-88922585_447432

97	Вконтакте	16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск	02.09.2020	Абай мен оның ұлдарына ескерткіш ашылды	Дана Сайлаубекова	https://vk.com/wall-88922585_447433

16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск
2 сен в 15:55

Абай мен оның ұлдарына ескерткіш ашылды

📚 ҚР Мемлекеттік хатшысы Қырымбек Көшербаев Семей қаласына сапары барысында Абай мен оның ұлдарына қойылған жаңа ескерткішті тамашалады.
🗞 Айта кету керек, Қырымбек Көшербаев - Абайдың 175 жылдығын дайындау және өткізу жөніндегі мемлекеттік комиссияның төрағасы. Лауазымды тұлға Абай алаңына, жаңаша түрленген Абай мұражайында болды. Айтулы мерекеге орай ұйымдастырылған жұмыстармен Шығыс Қазақстан облысының әкімі Даниал Ахметов таныстырды.
🎓 «Музейдің орталық бөлігінде «Абай және ұлдары» мүсіні қойылған. Авторлар мұнда портреттік ұқсастықты ғана емес, басты ойды – ұлдары әкесіне деген махаббаты мен мақтанышын да жеткізе алды», - деді облыс әкімі.
🏛 Тек бұл емес, Ақшоқы ауылында да ақынның отбасына арналған музей ашылған.

1 445

98	Вконтакте	16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск	02.09.2020	Күңке.	Дана Сайлаубекова	https://vk.com/wall-88922585_447434

16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск
2 сен в 16:19

Күңке.

Күздеуден жеті көшіп отырып, Қызылшоқы, Қыдырға, Көлқайнарға жеткен Құнанбай ауылдары енді осы аралардағы қыстау-қыстауына тарамақ болатын. Бірақ Құнанбай «тарамасын» деген бұйрық беріпті. Үлкен бәйбіше Күңкенің үйіне түсіпті. Күңке – Құнанбайдың үлкен бәйбішесі. Ұзын бойлы, қара сұр, ашаң жүзді. Автордың тілдік шеберлігінде сөз жоқ. Әңгімені алыстан әкеліп, кейіпкердің бейнесіне тоқтайды. Кішкене анықтама беріп, таныстырып, жүзінің ашандығын, бойының ұзындығын бір ауыз сөзбен қайырады. Үлжан. Абайдың анасы. Үлжан үлкен, толық денелі адам. Мұны қалай анықтадық? Абай ауырып жатқанда Оспан «Ойбай баурем!» деп келгенде, Үлжан Абайдың сырқатының үстінде өзін жаман шошытқан Оспан мінезіне қатты ашуланды. Оспан жинаулы тұрған жүк үстінде жатып алып «Ойбау, Абай!» деп жынды ұлғайтты. Мәтінге сүйенсек: «Оспан енді байқады. Шешесінің үлкен, толық денесі қайта қозғала бастады». Міне осы жерден денелі екендігін байқаймыз. Демек, автор кейіпкердің бейнесін оқиға желісінде қарапайым суреттеп береді.

1 1 565

99	Вконтакте	16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск	02.09.2020	Абайдың портреті бейнеленген үлкен пазл құралды	Дана Сайлаубекова	https://vk.com/wall-88922585_447439

100	Вконтакте	16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск	03.09.2020	Семейлік бес жасар бүлдіршін Абайдың өлеңдерін жатқа айтады	Дана Сайлаубекова	https://vk.com/wall-88922585_447442

16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск
вчера в 9:28

Семейлік бес жасар бүлдіршін Абайдың өлеңдерін жатқа айтады

Семейлік бес жасар бүлдіршін Бота Талғат Абай Құнанбайұлының өлеңдерін жатқа айтып, әндерін нақышына келтіріп орындайды. Жас талант «Болашаққа бағыт», «Әсемпаз болма әрнеге», «Өнерге қанат қаққандар» сияқты республикалық байқауларда мәнерлеп оқудан топ жарып, жеңімпаз атанды.

Ботаның анасы Мейірімнің айтуынша, қызы үш жастан бастап өлеңдерді жатқа айтады және оның көркем әдебиетке деген қызығушылығы жоғары.

– Балам алғаш рет Абай ескерткішін көргенде ұлы ақынның кім болғанын, халықтың құрметіне неліктен ерекше бөленгені туралы сұрап, қызығушылық танытты. "Ол кісі де мен сияқты өлеңдерді жатқа айтты ма?" деп өзімен бірге ұқсастық іздеді. Бүгінде ақынның жиырмадан астам өлеңін мәнерлеп оқып, әндерін орындайды. Күнде бір өлеңін жаттап алады, - деді анасы.

Жас таланттың алға қойған мақсаттары жетерлік. Ол болашақта әншілікке бет бұрғысы келеді. Сонымен қатар, дәрігер болуды да армандайды.

364

101	Вконтакте	16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск	03.09.2020	"Абай ұрпақтары туралы	Дана Сайлаубекова	https://vk.com/wall-88922585_447444

16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск
вчера в 9:50

❗ Тұрсын Жұртбай "Күйесің, жүрек, сүйесіңнің" соңғы тарау, соңғы бетінде "Абай ұрпақтары туралы айтқанда құрындалды, жер аударылды, атылды, ашаршылықта өлді дегенді көп айтамыз" дейді. Кеңес үкіметінің"арқасы.
🔶 Абайдың Әйгерімнен туған ұлы Тұрағұл мыңдаған жылқысы бар бай болыпты. Әлихан, Міржақыптарға қолдау көрсеткен. Алаш қайраткері тұтқындалғанда Тұрағұл да тергеліп, 1927 жылы жер аударылады. Ашаршылық жылдары Алмтыға келіп, Әуезовтің маңынан сая тапты. Әкесі туралы естеліктерін жазды. Джек Лондонның, Максим Горькийдің шығармаларын аударды. 1934 жылы Шымкентте жасырынып жүріп, Мәкен деген қызының қолында қайтыс болған. Жерленген жерінің үстіне қорғасын зауыты салынып кетті.(Қателеспесем, зауытты қазір қаланың сыртына көшіріп жатыр-ау деймін). Аға сұлтанның немересі, болыстың баласы, 25 мың жылқы біткен бай қайыршылыққа ұшырады. Кеңес үкіметіне рахмет.
🔶 Мағауия 34-ақ жыл жасаған. Орысша-қазақша сауатты. Оқуда жүріп аурулы болған. Еліне қайтып, әкесінің жанында жүріп"Еңлік-Кебек","Медғт-Қасым"-ды жазды.
Мағауия өлгенде Абай қыркын бірнеше күн ерте бергізіп, елден бетін теріс беріп жатып өмірден озған екен.
♦Абай мұрасы қазақтың мәдениетінің айнымас бөлігі, ұлттық бірегейлігіміздің көрінісі. Оны Н.Назарбаев та, Қ.Тоқаев та үнемі айтып жүреді.
Пандемияның кесірінен мерейтойының қалай өтетіні белгісіз.
Карантин дейміз, қамалып қалдық дейміз, телефон шұқимыз. Құнанбайдың баламы айдалада, майшамның жарығымен оқып/ жазғанын айтпағанда, Шәкәрімнен басталатын үлкен плеяданы қалыптастырып кеткеніне қалай таңғалмайсың. Дәуірдің алыбы.
Фото да: Ақылбай Абайұлы, Абай Құнанбайұлы, Тұрағыл Абайұлы
(Аршат Ораз паракшасынан)

1 468

102	Вконтакте	16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск	03.09.2020	Егерде есті кісілердің қатарында болғың келсе	Дана Сайлаубекова	https://vk.com/wall-88922585_447445

103	Вконтакте	16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск	03.09.2020	Желсіз түнде жарық ай	Дана Сайлаубекова	https://vk.com/wall-88922585_447446

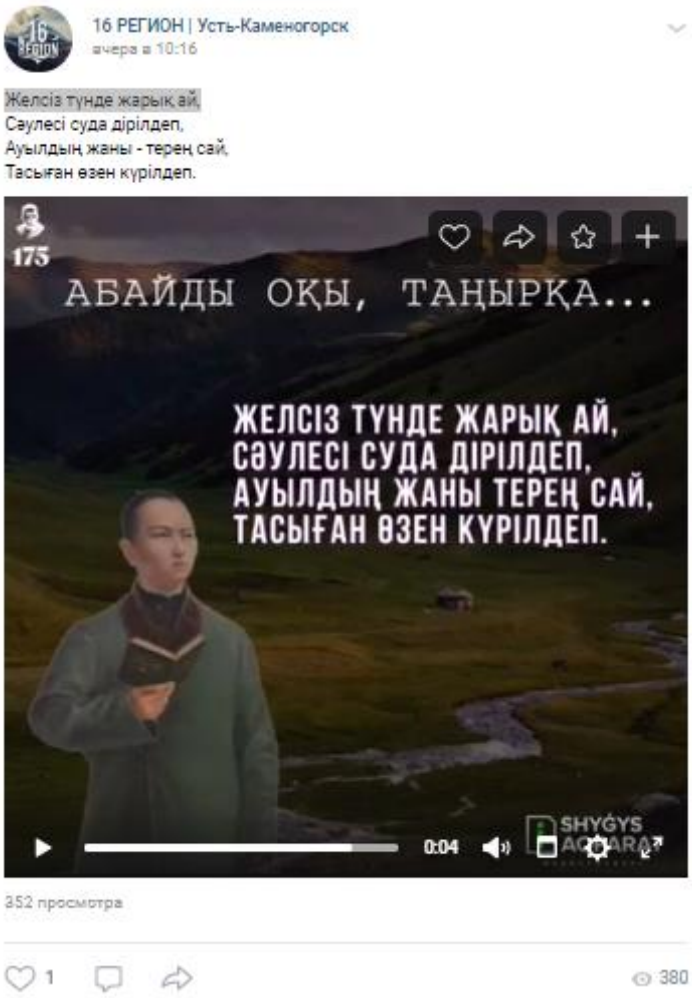

104	Вконтакте	16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск	03.09.2020	Он тоғызыншы қара сөз	Дана Сайлаубекова	https://vk.com/wall-88922585_447330

105	Вконтакте	16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск	03.09.2020	Жаман дос — көлеңке	Дана Сайлаубекова	https://vk.com/wall-88922585_447449

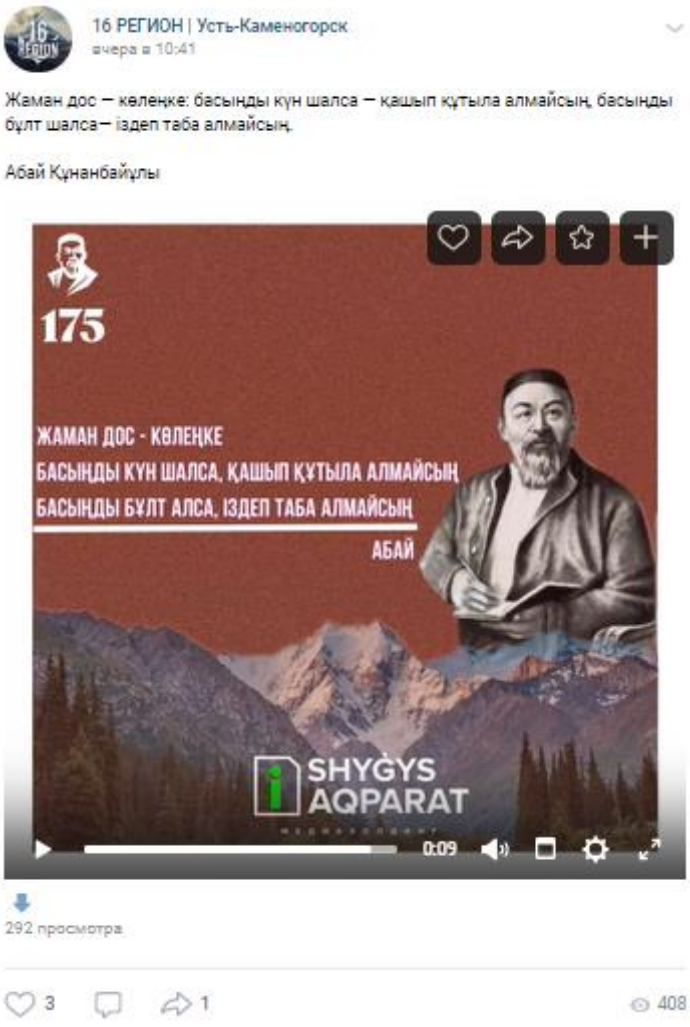

106	Вконтакте	16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск	03.09.2020	Абай күйлері	Дана Сайлаубекова	https://vk.com/wall-88922585_447450

16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск
3 сен в 10:45

Абай күйлері
Ұлы Абайдың бізге жеткен «Май түні», «Майда қоңыр», «Торы жорға», «Желдірме» қатарлы төрт күйі белгілі. Музыка саласын зерттеген ғалымдар Абайдың осы 4 күйін жиі айтады. Бұл күйлер бізге 1965 жылғы Құрманғазы атындағы консерваторияның фольклорлық зертханасының қызметкерлері жасаған экспедиция кезінде жазылып алынса, кейінгі табылған бір-екі күйі 80-жылдардың басында күйші-зерттеуші Уәли Бекеновтің нотаға түсіруімен жетті.
Сол сияқты Абайдың «Ақтолқын» атты күйі туралы дерек Іленің шығысындағы Күнес ауданында өмір сүрген Әшім күйшінің шәкірттерінен жеткен. Осылайша, Абайдың тағы бір композициялық туындысы шетелдегі қазақтар арқылы жетіп отыр.
ҚР Ұлттық музейінің «Халық қазынасы» ҒЗИ аға ғылыми қызметкері, күйші-зерттеуші, өнертану PhD докторы Ардаби Мәулетұлы

1 401

107	Вконтакте	16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск	03.09.2020	Жүлделі орын алды	Дана Сайлаубекова	https://vk.com/wall-88922585_447452

108	Вконтакте	16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск	03.09.2020	Абай мектебінің ақындары	Дана Сайлаубекова	https://vk.com/wall-88922585_447453

16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск
3 сен в 12:07

📌Абай мектебінің ақындары

📝Абайдың өз тәрбиесінде болған және Абайдың ақылы мен сыны бойынша тақырыптар таңдап, арнаулы шығармалар жазған,шәкірт ақындары туралы естіп пе едіңіз ?
📎 Абайдың өзін көрмей сөзін оқу арқылы, естіп ұғыну арқылы, сол Абайдың өлеңдерінің үлгісінде әлеуметтік мәселеге, адамгершілік жайға, ағартушылық турасында арнап көп-көп өлеңдер жазған талай ақындар бар.
📎1909 жылы ақынның кітабы баспадан шыққан соң, Абайға еліктеп өлең жазушылар Қазақстанның қай өлкесінде болса да кездесетін болады. Бұл жағынан қарасақ , XX ғасырда Абайдың әсері көпке жайылып, кең өріс таба бастады.
📎Сондықтан Абайдан кейінгі барша қазақ ақындарын Абайдың шәкірттері деп айтуға болады.
✅ @ozekti_kaz

2 401

109	Вконтакте	16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск	03.09.2020	АБАЙТАНУ – XXI ҒАСЫР КӨГІНДЕ	Дана Сайлаубекова	https://vk.com/wall-88922585_447454

16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск
3 сен в 12:16

📌АБАЙТАНУ – XXI ҒАСЫР КӨГІНДЕ

📝Абайды танып білудегі басты кедергі оның дүниетанымының барлық салаларын, яғни, философиялық, этикалық, эстетикалық, саяси-әлеуметтік салаларын анықтауға келіп тіреледі.

📎Осы салалардың бәрін де қазіргі философтар материалистік модель тұрғысынан қарастырып келеді. Бірақ философтардың бәрі де Абайдың жетінші қарасөзіндегі «Дүниенің көрінген һәм көрінбеген сырын түгелдеп, ең болмаса денелеп білмесе, адамдықтың орны болмайды. Оны білмеген соң, ол жан адам жаны болмай, хайуан жаны болады.

📎Әзелде құдай тағала хайуанның жанынан адамның жанын ірі жаратқан, сол әсерін көрсетіп жаратқан деген даналық сөзіне назар салмай келеді. Абай дүниетанамын танып білуде Абай айтқан бұл ой пікірдің мән мағнасы, болмысы, тіпті, бөлекше өркештеніп дараланып тұр. Абай бұл пікірін XIX ғасырдың соңында айтуымен де ерекшеленіп тұр емес пе?

2 472

110	Вконтакте	16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск	03.09.2020	Абай айтқан дүниенің көрінетін сыры мен дүниенің көрінбейтін сыры.	Дана Сайлаубекова	https://vk.com/wall-88922585_447464

16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск
3 сен в 15:15

📌Абай айтқан дүниенің көрінетін сыры мен дүниенің көрінбейтін сыры.

📝Абай «дүниенің көрінген сыры» мен «дүниенің көрінбеген сырын» бірлікте қатар алып танып білуді меңзейді.Абай айтқан бұл даналық ойлардың дүниені танып білуде мән-мағынасы аса терең пәлсапалық ой танымдар «дүниенің көрінген һәм көрінбеген сырын» европалықтар XYI ғасырда-ақ танып білген.

📎Бірақ олар дүниенің көрінген сырын ашып тануға, заттық игілікті молайтуға, баюға шешуші мән беруі себепті, материалистік,дүниетанымға біржолата бағыт алды. Испан ғалымы Рена Декарт болмыс пен сананы бөліп қарауға ерекше мән бере қарағандықтан «Арнайы құрылғылармен өлшеуге болатын нәрселерді ғана зерттейік, ғылым деп осыны ғана айтайық. Ал, сана деген көзге көрінбейді, прибормен өлшенбейді. Бар екенін білеміз. Бірақ көзге көрінбейтін нәрсені зерттеп қайтеміз», – деп, адамзаттың рухани әлемін танып білуден теріс айналды. Мұның нәтижесі бүгінгі европа халықтарының мінез-құлқы жағынан бұзылып, моральдық қасіретке алып келді әрі олар ғылымды имансыздық жолға түсірді.
Мекемтас Мырзахметов Сұхбатынан

1 503

111	Вконтакте	16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск	03.09.2020	Жан мен тән ілімі	Дана Сайлаубекова	https://vk.com/wall-88922585_447466

112	Вконтакте	16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск	03.09.2020	Абай Құнанбайұлы	Дана Сайлаубекова	https://vk.com/wall-88922585_447467

113	Вконтакте	16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск	03.09.2020	«Абай жолы» - жыл кітабы	Дана Сайлаубекова	https://vk.com/wall-88922585_447468

16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск
3 сен в 16:03

«Абай жолы» - жыл кітабы

«Бір ел – бір кітап» республикалық акциясын ұйымдастыру комитетінің шешімімен биыл жыл кітабы ретінде қазақты әлемге танытқан Мұхтар Әуезовтің «Абай жолы» роман-эпопеясы мен Шығыс жұлдызы әл-Фарабидің ғибратты өмірін баяндайтын Әнуар Әлімжановтың «Ұстаздың оралуы» романы таңдалып алынды.

Жыл кітабын таңдау сауалнамалар, ауызша сұхбаттар жүргізу арқылы азаматтардың, мекемелердің, ұйымдардың, оқу орындарының тілектерін ескере отырып жүзеге асырылған.

– Аталған авторлардың шығармашылық мұрасын қазақ әдебиетіне қосылған баға жетпес байлық деуге болады. Мұхтар Әуезов – шын мәнінде көп қырлы, жан-жақты дарын иесі. Оның көркем ойлау қабілеті, көпжылдық үздіксіз ғылыми ізденістері ғалымдардың назарын ғылым мен өнердің өмірлік және асыл міндеттеріне аударды.

Биыл ел Президенті Қасым-Жомарт Тоқаевтың Жарлығымен қазақтың ұлы ақыны, ағартушысы Абай Құнанбайұлының 175 жылдық мерейтойын атап өтеміз. Демек бұл акция адамзаттың игілігіне айналған «Абай жолымен» кезекті рет терең танысуға мүмкіндік береді,- дейді Семейдегі орталықтандырылған кітапхана жүйесіндегі дамыту және әдістемелік жұмыс бөлімінің меңгерушісі Рыскен Мұсабалинова.

«Бір ел – бір кітап» акциясы биыл 14-ші рет еліміздің барлық аймағында өткізілгелі отыр. Бұл бастама ел арасында аса танымал жобалардың біріне айналды. Оқырман қауым жалпыға бірдей оқуға ұсынылған туындыларды өте қызығушылықпен оқи отырып, жыл авторларының өмірбаянымен және шығармашылық жолымен жақынырақ танысуға мүмкіндік алады.

1 381

114	Вконтакте	16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск	03.09.2020	Абай бейнесін жаңаша сомдады	Дана Сайлаубекова	https://vk.com/wall-88922585_447469

16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск
3 сен в 16:06

Абай бейнесін жаңаша сомдады

Семейдегі «Дариға-ай» жастар театры Мұхтар Әуезовтің «Ғажайып трагедиясы» спектаклінің тұсаукесерін өткізді. Ұлы ақынның өмірі мен шығармашылық жолын баяндайтын спектакльдің дайындығы төрт айға созылды. Қойылымға 13 актер қатысты. Ал сахна декорациясына астаналық мамандар шақырылыпты.

Спектакль режиссері Гауһар Адайдың айтуынша, актерлерге қойылған басты талап, кейіпкерлердің сырт бейнесін айнытпай беру емес, өз шеберліктері арқылы олардың мінез-құлқын, жан дүниесін көрерменге шынайы жеткізу.

- Біз сахнадағы көріністер арқылы көрерменге оқиға желісі бойынша белгілі бір бағытты насихаттауды мақсат етпедік,-дейді режиссер Гауһар Адай,- тек аудиторияны терең ойға жетелей алсақ дегенді берік ұстандық. Абай бейнесін сомдаған әртісте көзіміз үйренген ақын бейнесіндегі сақал, басқа да бет әлпет ұқсастығы жоқ. Біздің әртістер кейіпкерлер бейнесін келбет ұқсастығымен емес, өздерінің актерлік қарым–қабілеті, актерлік шеберлігі арқылы көрсетуге тырысты.

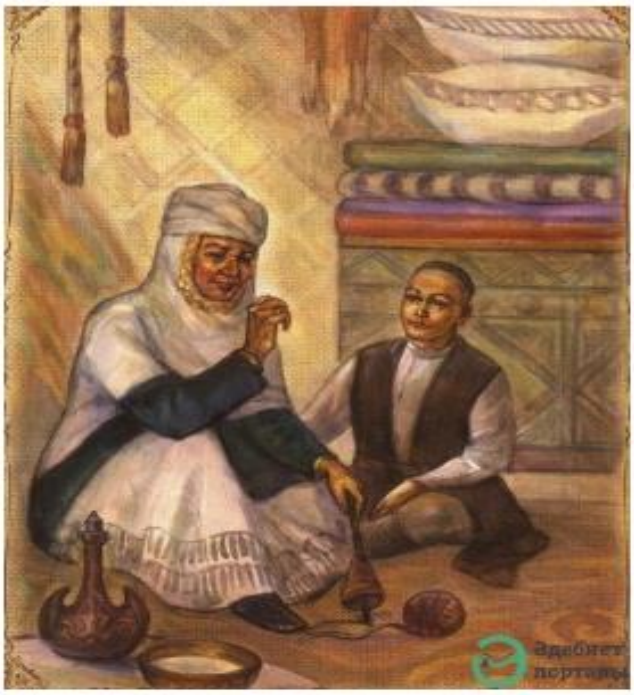

2 474

115	Вконтакте	16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск	03.09.2020	Түркиядағы Абай ескерткіші	Дана Сайлаубекова	https://vk.com/wall-88922585_447470

116	Вконтакте	16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск	03.09.2020	Абай ескерткіші Ресейде	Дана Сайлаубекова	https://vk.com/wall-88922585_447472

117	Вконтакте	16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск	03.09.2020	Ирандағы Абай ескерткіші	Дана Сайлаубекова	https://vk.com/wall-88922585_447473

16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск
3 сен в 16:17

Ирандағы Абай ескерткіші

2007 жылдың 5 қазанында Тегірандағы Иран ұлттық кітапханасының кіреберісіндегі бас аллеяға Абайдың мүсіні орнатылған. Салтанатты ашылу рәсіміне Тұңғыш Президент Нұрсұлтан Назарбаев қатысқан еді.

Иранның ұлттық кітапханасы Қазақстанмен берік мәдени байланыстар орнатқан. Сол кезде Қазақстан ұлттық ғылыми кітапханасының делегациясы Иранда болып, осы елдің ұлттық кітапханасымен танысып қайтқан.

Сапар барысында елімізге Иран кітапханасында сақталып жатқан тарихымызға қатысты қолжазбалар тарту етілген.

1

553

118	Вконтакте	16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск	04.09.2020	Әзірбайжандағы Абай ескерткіші	Дана Сайлаубекова	https://vk.com/wall-88922585_447478

119	Вконтакте	16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск	04.09.2020	Абай ескерткіші Өзбекстанда	Дана Сайлаубекова	https://vk.com/wall-88922585_447479

16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск
вчера в 9:22

Абай ескерткіші Өзбекстанда

2013 жылы көрші елдің астанасы Ташкенттегі қазақ елшілігінің алдына Абайдың ескерткіші орнатылған. Оның ашылу салтанатына Тұңғыш Президент Нұрсұлтан Назарбаев пен марқұм Ислам Кәрімов қатысқан.
Өзбектің бұрынғы басшысы Абай шығармашылығында жүздеген жылдар бойы көршілес өмір сүрген бауырлас екі халықтың ең асыл армандары мен үкілі үміті көрініс тапқанын атап өткен.

«Өзбекстанда Абайды бүкіл өмірін ізгілік пен әділдіктің салтанат құруы үшін күресіп, өз халқының мұң-мұқтажы мен биік мұраттарға ұмтылысын жырлауға арнаған нағыз халықтық ақын, ағартушы және гуманист ретінде жақсы біледі әрі жоғары бағалайды» деген болатын Ислам Кәрімов.

1

406

120	Вконтакте	16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск	04.09.2020	Мажарстанда Абай ескерткіші	Дана Сайлаубекова	https://vk.com/wall-88922585_447480

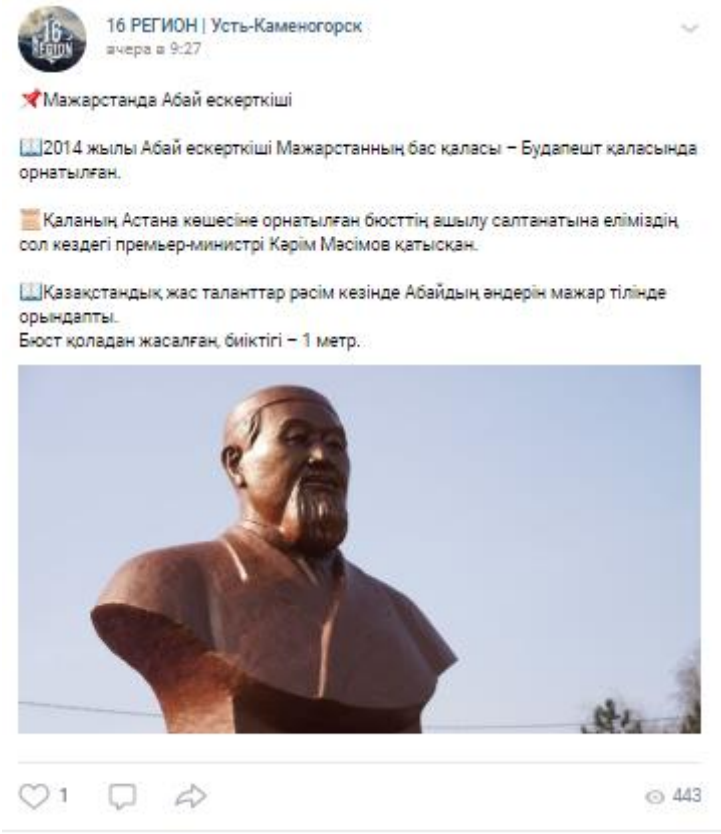

121	Вконтакте	16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск	04.09.2020	Қытайдағы Абай ескерткіші	Дана Сайлаубекова	https://vk.com/wall-88922585_447483

16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск
вчера в 9:43

Қытайдағы Абай ескерткіші

2014 жылы Бейжіңдегі «Цзинтай» көркем музейінде Абайдың ескерткіші қойылған.

Ашылу салтанатына сол кездегі Сырттқы істер министрі Ерлан Ыдырысов арнайы барған еді. Мүсінші Юань Сикунь Абайдың мүсінін жасау зор құрмет екенін атап өткен. Өз сөзінде Е. Ыдырысов бұл айтулы оқиғамен жиналғандарға және мүсіншіге алғыс айтқан.
Шара соңында қос елдің жастары қазақ және қытай тілдерінде Абайдың өлеңін оқыпты.

3 508

122	Вконтакте	16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск	04.09.2020	Абай ескерткіші Францияда	Дана Сайлаубекова	https://vk.com/wall-88922585_447487

16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск
вчера в 10:42

Абай ескерткіші Францияда

Францияның Рен қаласында 2016 жылы қазақ ақынына бюст орнатылған. Ескерткіштің ашылу салтанатына Алматының сол кездегі әкімі Бауыржан Байбек пен қала мэрі Ренна Натали Аллере қатысқан.

«Гуманист Абай қазақтарға жаңа ойлау жүйесі мен таным сыйлады, Шығыс пен Батыс мәдениеттерінің көпіріне айналды. Абай бірнеше поэма жазып, елуден аса тәржіма жасады. Француз жазушыларын да аударған. Абайды Францияда бәрі таниды» деген еді ашылу рәсімінде шаһар басшысы.

2

437

123	Вконтакте	16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск	04.09.2020	Абай ескерткіші Мысырда	Дана Сайлаубекова	https://vk.com/wall-88922585_447489

16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск
вчера в 11:05

Абай ескерткіші Мысырда

Абайдың бюсті 2016 жылы Каирдің орталық саябақтарының бірінде орнатылған.

Сол кезде Каир қаласының басшысы Мысыр астанасында Абайға ескерткіш қою – мегаполистің маңызды оқиғасы екенін және қазақ пен мысыр халықтарының рухани әрі мәдени жақындығын көрсететінін атап өткен.

Бюстке қаражатты мысырлық меценат Хусейн әл-Шафии шығарған. Ал мүсін авторы – мысырдың танымал мүсіншісі Усама әл-Серуи. Оның мүсіндері Мәскеу, Петербор, Қазан және Ташкентте орнатылған екен.
Ашылу салтанатында Абайдың араб тіліне тәржімаланған кітаптары таратылған.

Ескерткіштермен қатар, Британия астанасы Лондонда Абай мұражайы бар, ал Үндістан, Украина, Германия елдерінде ақын есімі көшелерге берілген.

2 407

124	Вконтакте	16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск	04.09.2020	АБАЙ МЕН КЕНЖЕ ШЕШЕН	Дана Сайлаубекова	https://vk.com/wall-88922585_447495

16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск
вчера в 12:22

АБАЙ МЕН КЕНЖЕ ШЕШЕН

Аткосшысымен келіп түскен қария үй иесінен сойылып жатқан қойдың тоқ ішегін отқа пісіріп беруді сұрады. Үй иесі мақұлдаса да, Кенже шешеннің атына мұны лайық көрмей:
-Уа, Кенжеке, Қаракесекте Алшекеңнен соңғы бір төбе деуші еді, қой сойып, саба құйғызып жатқанда қойшының харекетін істегеніңізге раза болмай отырмын,-депті. Сонда шешен отырып:
-Құрметіңе құлдық шырағым, бірақ нәпсімді сыйлама, көңілім мен арымды сыйла. Олай сыйлай алмасаң қойшы болғаныма менде өкінбеймін, қой болғаныңа сенде өкінбе,-деп асқа қарамай жүріп кетіпті.
Құнекеңнің тұсынан бері Тобықтыға қолғанат болған Уақ руы сөзді Абайға Кенже шешеннен бұрын жеткізіпті. Сол кездерде жетпістердегі Кенже Семейге Абайдың үйіне келеді. Аттан түскен соң Абай отыр деген бөлмеге кіріп барып:
-Ассалаумағалейкүм жалғызым, жарық жұлдызым,-депті
Абай тындап отырған скрипкасын тоқтатып:
-Уағалайкүмәссалам Кенже аға, неге олай дедіңіз. Жас азба, мас азба?-деп қолын алып, қолтықтап төрге отырғызыпты.
-Жоқ, Абайжан, жас та мас та көп. Бірақ толғай білетін бас аз. Қажы жол салғаннан кейін көріп отырғаным осы. Нұрлы жүзінде ел жүрегіне сіңіп кетер не раушан бар, соны көрейін деп сағынып келдім, бетіңнен сүйгіз,-депті шешен. Абай бетінен сүйгізіп жатып:
-Менің де арманым сол, бірақ толғай білетін бас аз болғанымен , дүниенің қамалын толғатуды аңсауымыз бар екеніне шүкіршілік етейік,-деп орыс қызға скрипкасын қайта тартқызыпты.

1 428

125	Вконтакте	16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск	04.09.2020	«Абайтану» ғылыми-зерттеу институты ашылды.	Дана Сайлаубекова	https://vk.com/wall-88922585_447498

126	Вконтакте	16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск	04.09.2020	Толық адам Абайдың көзқарасымен	Дана Сайлаубекова	https://vk.com/wall-88922585_447500

16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск
вчера в 14:44

📌Толық адам Абайдың көзқарасымен

📝Абайдағы толық адам ілімінің бастау көзін тауып, оның тарихи жолын анықтау аса қажет болып тұр.

📎Көпке дейін зерттеушілер Абайдағы толық адам ілімінің төркінін мұсылмандық шығыстан іздеп, «Қабуснамадағы» жауынгерлік туралы пікірмен ұштастырып келдік. Сөйтсек жауынгерлік ілімінің төрт негізі, яғни оның іргетасы XI ғасырда қазақ жерінде - қазіргі Жамбыл облысының Шу өзені бойындағы Баласағун қаласынан шыққан ғұлама ақынның жазғаны анықталып отыр. Ал, «Қабуснама» кітабы «Құтадғу біліктен» кейін XII ғасырда жазылған. Осыдан кейінгі ғасырларда жауынгерлік ілімі туралы жазылған еңбектер қарасы молығып отырады. Мұсылман әлемінде XII ғасырға дейін кемел адам ұғымы болған емес деп Иранның атақты ғалымы Мұртаза Мұттақари Мәскеуде басылым көрген «Усовершенный человек в исламе» (Москва. 2008) деген ғылыми монографиясында пікірін ғылыми тұрғыдан дәлелдеп айтатыны бар.

1 335

127	Вконтакте	16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск	04.09.2020	«Абайдың батысынан шығысы басым» М.Әуезов	Дана Сайлаубекова	https://vk.com/wall-88922585_447502

16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск
вчера в 15:18

📌 «Абайдың батысынан шығысы басым» М.Әуезов

📝Абайдың «Сәулең болса кеудеңде» деген өлеңінен өріліп барып айтылған пікір екендігіне көзіміз жете түседі.

📎Абайтану тарихының М.Әуезовтен кейінгі үшінші кезеңдегі абайтанушылар тарапынан қайта көтеріліп, қиындықпен қолға алынса да, оларға еркін жол берілмей қысымда ұстап келді. Бәрі «өлермендікпен» зерттеу жұмыстары жүргізіле берді. Енді ғана философтар тарапынан академик Ғ. Есімов Абай мұрасының шығысқа қатынасына оң көзбен қарағаң ой-пікірлері алғаш рет белгі бере бастады. «Абай – шығыс ақыны, шығыс мәдениетінің қайраткері, нақтырақ айтсақ мұсылман шығысының аса көрнекті ойшылдарының бірі... оның көзқарасын діни философия жағынан іздеу керек" деген салиқалы ғылыми ой-танымдар алғаш рет көрініс бере бастауы – Абай шығысына тарс жабылған есіктің айқара ашылуына сеніммен келіп отыр. Абайдың дүниетанымына ғылыми тұрғыдан тереңдеп, дендей енбей мақсатқа жету қиын. Ол үшін Абайдың шығысқа қатысы жайлы ақындық кітапханасының көлемі мен жағдайын анықтап алмай іске кірісу-далаға лағумен бірдей болып шығады. Абай ой-танымының бұл болмысын танып, білмек үшін екі түрлі тәсілді ұстану қажет.❗
-Абай өз шығармаларында аз да болса нақтылы түрде атап отыратын дерек мағлұматтар сілтемесі. Мысалы, Ғұламаһи Дауани, Бабырнама, Құтайба т.б.
- Абай ой-танымының кейбір иіні келетін шығыстың ақындары мен ғұламаларының шығармаларындағы сабақтасып, іліктесіп келетін туындыларды қаншалықты қиын болса да сарыла іздену арқылы тапса болады. Мысалы мен Абайға тікелей қатысы бар Жүсіп Баласағұнидің «Құтадғу білік», Наршаһидің «Бұхара тарихы» мен әл Фараби, Қарабағи, ибн Сина, Журжани т.б. осындай дерек көздеріне сүйене отырып тапқаным бар.

1 316

128	Вконтакте	16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск	04.09.2020	Ақындық мәдениет	Дана Сайлаубекова	https://vk.com/wall-88922585_447504

129	Вконтакте	Признавашки ღ Семск	06.09.2020	Ұлы ақынның ұзақ жасаған ұрпағы	Дана Сайлаубекова	https://vk.com/wall-83696822_1189864

Признавашки ღ Семск
вчера в 11:36

Ұлы ақынның ұзақ жасаған ұрпағы

Ұлы Абай шөберелері бірін-бірі жақын танымастан Ұлы Отан соғысына аттанады. Майданға тоғыз ұл, бір қыз қатысып, екеуі одан аман келді. Солардың ішінде аман оралған Абай ұрпақтарының бірі – Ұлы Отан соғысының ардагері Ишағы Жағыпарқызы болатын.

Ишағы Жағыпарқызы – Абайдың шөбересі, Мағауияның Жағыпарынан туған. Мағауия – Абайдың 25 жасында туған кенже баласы.

Мен майданнан 1945 жылдың қарашасында, жеңістен кейін алты айдан соң оралдым.
Одан кейін Алматыға келіп, ең алғаш түскен жерім – М.Әуезовтің үйі еді. Кейіннен Абайдың Мағауия деген баласының қызы Уәсиланың қолында тұрдым.
Біз М.Әуезовтің үйіне жиі баратынбыз. Сонда Мұқаң: «Мен Мағауиядан тарағандарға аса көңіл бөлем» дейтін. Өйткені өзі Мағауияның қызы Камиләға кезінде үйленген еді. М.Әуезов Абайдың қалған ұрпақтарын жылына екі мәрте үйіне қонаққа шақырып әңгімелесетін. Бізге Абай ұрпақтары деп қамқорлық танытатын».

Жалпы алғанда Абай ұрпақтарынан соғысқа он адам қатынасқанбыз. Соның сегізі қайтпады, екеуіміз аман-есен оралдық. Аруақтары риза болсын, сол оралмаған ағаларымның да аттарын атай кетейін:
Ақылбай немересі – Ғабдісәлім мен Әлихан.
Әбдірахманның жиені – Еніғам.
Мағауия немерелері – Берекехан мен Жошыхан.
Мекайыл немересі - Ғұзайыр мен Әлішер.
Зікәйіл немересі – Тоқташ соғыстан оралмады.
Турағұлдың немересі - Алпаш және Мағауия немересі мен, екеуіміз ғана соғыстан оралған едік.
Қайтпаған ағаларымнан ұрпақ жоқ, өйткені олар үйленбей кеткен болатын... Міне, соғыс атты зұлматтың бір әулеттің балаларына әкелген қасіреті...
Ұлы ақынның ұзақ жасаған ұрпағы Ишағы Жағыпарқызы 92 жасқа қараған жылы өмірден озды.

3 583

130	Вконтакте	Признавашки ღ Семск	06.09.2020	ДАЛАНЫҢ ҚЫЗЫЛ ЖЕЛІ	Дана Сайлаубекова	https://vk.com/wall-83696822_1189869

Признавашки ღ Семск
вчера в 11:36

ДАЛАНЫҢ ҚЫЗЫЛ ЖЕЛІ

📖Абай Керейдің Бегешін "Қызыл жел" атайды екен. Оның да өзіндік себебі болса керек.

📜Даулеті шағын болса да, өзінің ақылдылығымен, тапқыр шешендігімен, адамгершілігімен замандастарына танылған Бегеш Керей Тобықты бас қосқан жиындарда Абай мен жұбын жазбай, тізе қосып, даулы істерді бірге шешетін болыпты. Ал, билік айтарда, үнемі әуелгі сөзді Бегеш айтып қойып, Абай мұны өзгеріссіз мақұлдайтын көрінеді.

📌Бірде Тобықтының біреулері:
Абай, осы Бегеш сенен неге бұрын сөйлейді? Алдыңа түсіп кететін оның не жөні бар?-депті Абайға.
Осы сөз Абайдың ойында да жүрсе керек. Бірде:
-Беке, осы сіз неге үнемі менен бұрын сөйлеуге асығасыз?- деген екен сөз арасында әзіл-қалжыңы аралас.

-Абайжан-ау, мен қателессем, қасымда түзейтін сен барсың, ал сен қателессең кім түзей алады? Сенен бұрын сөйлеуге асығатыным сондықтан депті.

👉Кейін Бегеш туралы сөз бола қалған тұста, қызыл желше соғатын шешен деп ат қойыпты. Қызыл желді уысында қанша тоссаңда, ұстай алмайсың, Бегешті де ұстай алмайсың,-деген екен Абай.

4 746

131	Вконтакте	Признавашки ღ Семск	07.09.2020	Құнанбай мен Абай	Дана Сайлаубекова	https://vk.com/wall-83696822_1189952

132	Вконтакте	Признавашки ღ Семск	07.09.2020	Мажарстанда Абай ескерткіші	Дана Сайлаубекова	https://vk.com/wall-83696822_1189993

133	Вконтакте	Признавашки ღ Семск	07.09.2020	Абай ескерткіші Өзбекстанда	Дана Сайлаубекова	https://vk.com/wall-83696822_1189994

Признавашки ღ Семск
вчера в 14:03

Абай ескерткіші Өзбекстанда

2013 жылы көрші елдің астанасы Ташкенттегі қазақ елшілігінің алдына Абайдың ескерткіші орнатылған. Оның ашылу салтанатына Тұңғыш Президент Нұрсұлтан Назарбаев пен марқұм Ислам Кәрімов қатысқан.
Өзбектің бұрынғы басшысы Абай шығармашылығында жүздеген жылдар бойы көршілес өмір сүрген бауырлас екі халықтың ең асыл армандары мен үкілі үміті көрініс тапқанын атап өткен.

«Өзбекстанда Абайды бүкіл өмірін ізгілік пен әділдіктің салтанат құруы үшін күресіп, өз халқының мұң-мұқтажы мен биік мұраттарға ұмтылысын жырлауға арнаған нағыз халықтық ақын, ағартушы және гуманист ретінде жақсы біледі әрі жоғары бағалайды» деген болатын Ислам Кәрімов.

1

377

134	Вконтакте	Признавашки ღ Семск	07.09.2020	Әзірбайжандағы Абай ескерткіші	Дана Сайлаубекова	https://vk.com/wall-83696822_11900019

135	Вконтакте	Признавашки ღ Семск	07.09.2020	Ирандағы Абай ескерткіші	Дана Сайлаубекова	https://vk.com/wall-83696822_1190035

Признавашки ღ Семск
вчера в 14:25

Ирандағы Абай ескерткіші

2007 жылдың 5 қазанында Тегірандағы Иран ұлттық кітапханасының киреберісіндегі бас аллеяға Абайдың мүсіні орнатылған. Салтанатты ашылу рәсіміне Тұңғыш Президент Нұрсұлтан Назарбаев қатысқан еді.

Иранның ұлттық кітапханасы Қазақстанмен берік мәдени байланыстар орнатқан. Сол кезде Қазақстан ұлттық ғылыми кітапханасының делегациясы Иранда болып, осы елдің ұлттық кітапханасымен танысып қайтқан.

Сапар барысында елімізге Иран кітапханасында сақталып жатқан тарихымызға қатысты қолжазбалар тарту етілген.

2 370

136	Вконтакте	Признавашки ღ Семск	07.09.2020	Жан мен тән ілімі	Дана Сайлаубекова	https://vk.com/wall-83696822_1190056

Признавашки ღ Семск
вчера в 14:45

📌Жан мен тән ілімі

📝Ойшыл ақын дүниенің көрінбеген сырын танып білуге ұмтылу арқылы жол салған жантану ілімі мен толық адам ілімінің құпиясын ашып, не себепті адамзаттың рухани әлеміндегі тылсым сырды танып білуге ұмтылу себебін біле алмаймыз.

📎Абайдың пәлсапалық лирикасында орын алған басты мәселе – түп иені танып білу. Абай ой танымындағы сөз болатын пәлсапалық ой пікірлердің бәрі де осы мәселе төңірегіне жинақталған. Соның бір тармағы жан мен тән туралы:

Ақыл мен жан – мен өзім, тән – менікі,
«Мені» мен «менікінің» мағнасы – екі.
Мен өлмекке тағдыр жоқ әуел бастан,
«Менікі» өлсе өлсін, оған бекі,

деп, өлең сөздің өрнегімен сыртқа шығарған ой қазынасын бір шумаққа сидырған ақынның пәлсапалық ой толғаныстарының сыры мен мән мағынасы бүгінге дейін толық жан жақты шешімін таппай келеді.

2 1 340

137	Вконтакте	Признавашки ღ Семск	07.09.2020	Абай айтқан дүниенің көрінетін сыры	Дана Сайлаубекова	https://vk.com/wall-83696822_11900058

138	Вконтакте	Признавашки ღ Семск	07.09.2020	АБАЙТАНУ – XXI ҒАСЫР КӨГІНДЕ	Дана Сайлаубекова	https://vk.com/wall-83696822_11900062

Признавашки ღ Семск
вчера в 15:05

📌АБАЙТАНУ – XXI ҒАСЫР КӨГІНДЕ

📝Абайды танып білудегі басты кедергі оның дүниетанымының барлық салаларын, яғни, философиялық, этикалық, эстетикалық, саяси-әлеуметтік салаларын анықтауға келіп тіреледі.

📎Осы салалардың бәрін де қазіргі философтар материалистік модель тұрғысынан қарастырып келеді. Бірақ фиософтарлың бәрі де Абайдың жетінші қарасөзіндегі «Дүниенің көрінген һәм көрінбеген сырын түгелдеп, ең болмаса денелеп білмесе, адамдықтың орны болмайды. Оны білмеген соң, ол жан адам жаны болмай, хайуан жаны болады.

📎Әзелде құдай тағала хайуанның жанынан адамның жанын ірі жаратқан, сол әсерін көрсетіп жаратқан деген даналық сөзіне назар салмай келеді. Абай дүниетанамын танып білуде Абай айтқан бұл ой пікірдің мән мағнасы, болмысы, тіпті, бөлекше өркештеніп дараланып тұр. Абай бұл пікірін XIX ғасырдың соңында айтуымен де ерекшеленіп тұр емес пе?

2 351

139	Вконтакте	Признавашки ღ Семск	07.09.2020	Абай мектебінің ақындары	Дана Сайлаубекова	https://vk.com/wall-83696822_11900 66

Признавашки ღ Семск
вчера в 15:15

📌Абай мектебінің ақындары

📝Абайдың өз тәрбиесінде болған және Абайдың ақылы мен сыны бойынша тақырыптар таңдап, арнаулы шығармалар жазған,шәкірт ақындары туралы естіп пе едіңіз ?
📎 Абайдың өзін көрмей сөзін оқу арқылы, естіп ұғыну арқылы, сол Абайдың өлеңдерінің үлгісінде әлеуметтік мәселеге, адамгершілік жайға, ағартушылық турасында арнап көп-көп өлеңдер жазған талай ақындар бар.
📎1909 жылы ақынның кітабы баспадан шыққан соң, Абайға еліктеп өлең жазушылар Қазақстанның қай өлкесінде болса да кездесетін болады. Бұл жағынан қарасақ , XX ғасырда Абайдың әсері көпке жайылып, кең өріс таба бастады.
📎Сондықтан Абайдан кейінгі барша қазақ ақындарын Абайдың шәкірттері деп айтуға болады.

1 361

140	Вконтакте	Признавашки ღ Семск	07.09.2020	Ақындық мәдениет	Дана Сайлаубекова	https://vk.com/wall-83696822_1190067

141	Вконтакте	Признавашки ღ Семск	07.09.2020	«Абайдың батысынан шығысы басым» М.Әуезов	Дана Сайлаубекова	https://vk.com/wall-83696822_1190068

Признавашки ღ Семск
вчера в 15:35

📌 «Абайдың батысынан шығысы басым» М.Әуезов

📝Абайдың «Сәулең болса кеуденде» деген өлеңінен еріліп барып айтылған пікір екендігіне көзіміз жете түседі.

📎Абайтану тарихының М. Әуезовтен кейінгі үшінші кезеңдегі абайтанушылар тарапынан қайта көтеріліп, қиындықпен қолға алынса да, оларға еркін жол берілмей қысымда ұстап келді. Бәрі бір «өлермендікпен» зерттеу жұмыстары жүргізіле берді. Енді ғана философтар тарапынан академик Ғ. Есімов Абай мұрасының шығыска қатынасына оң көзбен қараған ой пікірлері алғаш рет белгі бере бастады. «Абай – шығыс ақыны, шығыс мәдениетінің қайраткері, нақтырақ айтсақ мұсылман шығысының аса көрнекті ойшылдарының бірі... оның көзқарасын діни философия жағынан іздеу керек.»деген салиқалы ғылыми ой танымдар алғаш рет көрініс бере бастауы – Абай шығысына тарс жабылған есіктің айқара ашылуына сеніммен келіп отыр. Абайдың дүние танымы ғылыми тұрғыдан тереңдеп дендей енбей мақсатқа жету қиын. Ол үшін Абайдың шығысқа қатысы жайлы ақындық кітапханасының көлемі мен жағдайын анықтап алмай іске кірісу-далаға лағумен бірдей болып шығады. Абай ой танымының бұл болмысын танып білмек үшін екі түрлі тәсілді ұстану қажет.
-Абай өз шығармаларында аз да болса нақтылы түрде атап отыратын дерек мағлұматтар сілтемесі. Мысалы, Ғұламаһи Дауани, Бабырнама, Құтайба т.б.
- Абай ой танымының кейбір иіні келетін шығыстың ақындары мен ғұламаларының шығармаларындағы сабақтасып іліктесіп келетін туындыларды қаншалықты қиын болса да сарыла іздену арқылы тапса болады. Мысалы мен Абайға тікелей қатысы бар Жүсіп Баласағұнидің «Құтадғу білік», Наршаһидің «Бұхара тарихы» мен әл Фараби, Қарабағи, ибн Сина, Жүржани т.б. осындай дерек көздеріне сүйене отырып тапқаным бар.

3 344

142	Вконтакте	Признавашки ღ Семск	07.09.2020	Толық адам Абайдың көзқарасымен	Дана Сайлаубекова	https://vk.com/wall-83696822_11900 70

Признавашки ღ Семск
вчера в 15:45

📌Толық адам Абайдың көзқарасымен

📝Абайдағы толық адам ілімінің бастау көздерін тауып, оның тарихи жолдарын анықтау аса қажет болып тұр.

📎Көпке дейін зерттеушілер Абайдағы толық адам ілімінің төркінін мұсылмандық шығыстан іздеп, «Қабуснамадағы» жауынгерлік туралы пікірмен ұштастырып келдік. Сөйтсек жауынгерлік ілімінің төрт негізі яғни оның іргетасы XI ғасырда қазақ жерінде яғни қазіргі Жамбыл облысындағы, Шу өзені бойындағы Баласағун қаласынан шыққан ғұлама ақын жазғаны анықталып отыр. Ал, «Қабуснама» кітабы «Құтадғу біліктен» кейін XП ғасырда жазылған. Осыдан кейінгі ғасырларда жауынгерлік ілімі туралы жазылған еңбектер қарасы молығып отырады. Мұсылман әлемінде XП ғасырға дейін кемел адам ұғымы болған емес деп Иранның атақты ғалымы Мұртаза Мұттакари Мәскеуде басылым көрген «Усовершенный человек в исламе» (Москва. 2008) деген ғылыми монографиясында пікірін ғылыми тұрғыдан дәлелдеп айтатыны бар.

2 370

143	Вконтакте	Признавашки ღ Семск	07.09.2020	"Хакім Абай"	Дана Сайлаубекова	https://vk.com/wall-83696822_1190073

144	Вконтакте	Признавашки ღ Семск	07.09.2020	Абай 1845 жылы Шыңғыс тауында дүниеге келді.	Дана Сайлаубекова	https://vk.com/wall-83696822_1190074

Признавашки ღ Семск
вчера в 16:05

Абай 1845 жылы Шыңғыс тауында дүниеге келді. Арғын тайпасының Тобықты руынан.

Ибраһим бала кезінен-ақ сөз тыңдап, өлең-сөзге үйір болды. Әжесінің тәрбиесінде болып, ауызекі әдебиетінің шығармаларымен сусындады.

Он жасында ауыл молдасынан сауатын ашқан ол кейін де білімін кеңейте түсті. Он үшке толар тұсында Семейдегі Молда Ахмет Ризаның мешіт-медресесінде оқуын жалғастырды.

15 жасында балалықты ұмытып, үлкендермен қатар жұмыс істеуге кіріседі. Өзінің даналығын, ақылын көрсетіп, ел билігіне араласа бастайды. Абайдың орақ ауызды, от тілді шешен атануына өмір бойындағы оны қоршаған жуан көсем бидің, ірі байдың ауылы әсер еткен. Абай араб, парсы, түрік тілдеріндегі әдебиеттерді еркін оқып түсінетін.

Атадан ұл туса иігі еді,
Ата жолын қуса иігі еді...
(Халық даналығы)

4 404

145	Вконтакте	Признавашки ღ Семск	07.09.2020	Абайдың ұстаған бағыты сыншыл реализм деген едік.	Дана Сайлаубекова	https://vk.com/wall-83696822_1190077

Признавашки ღ Семск
вчера в 16:15

Абайдың ұстаған бағыты сыншыл реализм деген едік. Ал сыншыл реализмді өршіл романтизмнен айырып қарауға болмайды. Абай өлеңдерінің ерекшелік қасиеттерінің бірі оның «тілге жеңіл, жүрекке жылы тиетін» күші −романтикалық оттылығында. Абай поэзиясында қатал сын мен ұлы арман ұштасып жатады. 🌄 Келешекке бой ұрған ақынның жалынды жырынан үміт ұшқыны жарқылдайды. Реализм мен романтизм ұштасқан ақын жырында шындық өмір сипатымен қатар, келешекке зор сеніммен қараған, еркіндікке ынтық, ұлы арман, биік мақсат айқындалмақ. Абай өзінен бұрынғы заманды, өз заманын қатал сынаумен бірге мадақтайтын, өзі өсиеттейтін жақсыларды да жыр етеді.

Абайдың алдына қойған бар. Ол- халқының ерікті, бақытты ел болуын көксеу. Ол арманға жету үшін халқын орыс мәдениетіне жетілдіру, ол үшін халықты ағарту. Осы мақсатқа елді бағыттау жолында санмыңдаған бөгеттермен жанғыз тұрып күресті.

Қайым Мұхамедханов еңбектерінен.

3 366

146	Вконтакте	Признавашки ღ Семск	07.09.2020	Абай төңірегіндегі ақындар	Дана Сайлаубекова	https://vk.com/wall-83696822_11900 79

Признавашки ღ Семск
вчера в 16:25

Абай төңірегіндегі ақындар

Абайдың ақын баласы Ақылбайдың "Дағыстан" поэмасынан үзінді 1918жылы "Абай" жорналының 5-санында басылған. Ақылбайдың "Зұлыс" атты поэмасынан 104жол үзінді 1924жылы "Сана" журналының 2-3санында басылған.

Мағауияның "Медғат- Қасым" поэмасынан үзінді 1947жылы орта мектепке арналған "Қазақ әдебиеті" хрестоматиясының II бөліміне жарияланған.

Әріп ақынның "Париж коммунасы" аттв өлеңі 1927жылы "Еңбекші қазақ" газетінің 68 санында, "Ленин жолдас" атты өлеңі сол жылы осы газеттің 17-санында жарияланған.
Әсет ақынның Рысжанмен айтысы 1939жылы. "Айтыс" атты кітапта басылған.

Сол сияқты Әсеттің өлерде айтқан қоштасу өлеңінің үзіндісі газет, журналдарда жарияланып жүрді.

(Қайым Мұхамедханов еңбектерінен.)

4 390

147	Вконтакте	Признавашки ღ Семск	07.09.2020	ЕҢБЕК ҚЫЛСАҢ ЕРІНБЕЙ...	Дана Сайлаубекова	https://vk.com/wall-83696822_11900 84

148	Вконтакте	Признавашки ღ Семск	07.09.2020	"ABAI. 175 JYL" коллекциялық монеталары	Дана Сайлаубекова	https://vk.com/wall-83696822_1190086

149	Вконтакте	Признавашки ღ Семск	07.09.2020	Абай ұрпақтары туралы айтқанда қуғындалды	Дана Сайлаубекова	https://vk.com/wall-83696822_1190088

Признавашки ღ Семск
вчера в 16:55

❗ Тұрсын Жұртбай "Күйесің, жүрек, сүйесіңнің" соңғы тарау, соңғы бетінде "Абай ұрпақтары туралы айтқанда қуғындалды, жер аударылды, атылды, ашаршылықта өлді дегенді көп айтамыз" дейді. Кеңес үкіметінің"арқасы.
🔶 Абайдың Әйгерімнен туған ұлы Тұрағұл мыңдаған жылқысы бар бай болыпты. Әлихан, Міржақыптарға қолдау көрсеткен. Алаш қайраткері тұтқындалғанда Тұрағұл да тергеліп, 1927 жылы жер аударылады. Ашаршылық жылдары Алмтыға келіп, Әуезовтің маңынан сая тапты. Әкесі туралы естеліктерін жазды, Джек Лондонның, Максим Горькийдің шығармаларын аударды. 1934 жылы Шымкентте жасырынып жүріп, Мәкен деген қызының қолында қайтыс болған. Жерленген жерінің үстіне қорғасын зауыты салынып кетті.(Қателеспесем, зауытты қазір қаланың сыртына көшіріп жатыр-ау деймін). Аға сұлтанның немересі, болыстың баласы, 25 мың жылқы біткен бай қайыршылыққа ұшырады. Кеңес үкіметіне рахмет.
🔶 Мағауия 34-ақ жыл жасаған. Орысша-қазақша сауатты. Оқуда жүріп аурулы болған. Еліне қайтып, әкесінің жанында жүріп"Еңлік-Кебек","Медғт-Қасым"-ды жазды.
Мағауия өлгенде Абай қырқын бірнеше күн ерте бергізіп, елден бетін теріс беріп жатып өмірден озған екен.
♦Абай мұрасы қазақтың мәдениетінің айнымас бөлігі, ұлттық бірегейлігіміздің көрінісі. Оны Н.Назарбаев та, Қ.Тоқаев та үнемі айтып жүреді.
Пандемияның кесірінен мерейтойының қалай өтетіні белгісіз.
Карантин дейміз, қамалып қалдық дейміз, телефон шұқимыз. Құнанбайдың баламы айдалада, майшамның жарығымен оқып/ жазғанын айтпағанда, Шәкәрімнен басталатын үлкен плеяданы қалыптастырып кеткеніне қалай таңғалмайсың. Дәуірдің алыбы.
Фото да: Ақылбай Абайұлы, Абай Құнанбайұлы, Тұрағыл Абайұлы

6 475

150	Вконтакте	Признавашки ღ Семск	07.09.2020	Абайдың портреті бейнеленген үлкен пазл құралды	Дана Сайлаубекова	https://vk.com/wall-83696822_1190089

151	Вконтакте	Признавашки ღ Семск	07.09.2020	Абайдың шөбересінің құрметіне естелік тақтатас ілінді	Дана Сайлаубекова	https://vk.com/wall-83696822_1190090

Признавашки ღ Семск
вчера в 17:15

Абайдың шөбересінің құрметіне естелік тақтатас ілінді

Ұлы Абайдың шөбересі, Зайсан ауданының құрметті азаматы, ұлағатты ұстаз Күлзифа Исрайылқызы тұрған үйдің қабырғасына тақтатас ілінді.

Ұлы ақын Абай Құнанбайұлының туғанына 175 жыл толуына орай дүбірлі той болмады, тек ел болып онлайн шаралар өткізуден басқа шара жоқ. Өйткені әлемді жайлаған індеттен тіршілік қамы тоқырап, тоқтап қалды. Десе де Зайсан ауданында үлкен іс атқарылған. Зайсан ауданының құрметті азаматы Күлзифа Исрайылқызының құрметіне естелік тақтатас ілінді.
- Хакім Абайдың шөбересі, ұлағатты ұстаз, Зайсан ауданының құрметті азаматы Күлзифа Исрайылқызы біздің ауданның әлеуметтік және экономикалық дамуына үлкен үлес қосты, - деп жазды өзінің әлеуметтік желідегі парақшасында зайсандық Еркебұлан Зағыпаров.
- Бүгінгі таңда Ұлы Абайдың ұрпағының сүйегі киелі Зайсан топырағында жатуы білген жанға, өскелең ұрпаққа рух беріп, асылдың сыныңының ізгілігі мақтаныш тудыратыны анық. Сол себепті ақынның туған күнінде оның рухына және Күлзифа апамыздың құрметіне оның тұрған үйінің қабырғасына естелік тақтатас ілінді.

1 422

152	Вконтакте	Признавашки ღ Семск	07.09.2020	АБАЙ-АҚЫНДАР ҰСТАЗЫ.	Дана Сайлаубекова	https://vk.com/wall-83696822_1190104

Признавашки ღ Семск
вчера в 17:25

📖АБАЙ-АҚЫНДАР ҰСТАЗЫ.

📌Әдеби мектептің атасы болған Абайдай данышпан ақындар ешқашан өздеріне шәкірт іздемеген.
Ұлы ақынның данышпандығына, оның әдебиетке келген жаңалығына, жаңа бағыт, биік мақсат, идеясына берілген таланттар - данышпан ақынның шәкірттері болмақ. Ондай талантты ақын шәкірттер ақын ұстазының шығармаларын, әдебиетке әкелген жаңалығын, идеясын халыққа таратушылар болмақ. Ақын ұстазының бастаған бағытына көркем шығармалар жазып, дана ақынның мақсатын іске асыруға ат салысып, кеңірек жая түспек.

🙏Осындай Абай жолын қуған, өз тұсында көркем шығармалар тудырған ондаған талантты ақындар болған. Абайдың ақын шәкірттерін сөз қылғанда көркем шығармалары мен әдеби мұраларын айтпақпыз.
Олардың бастылары: Ақылбай, Мағауия, Әубәкір, Көкбай, Әсет Найманбаев, Әріп сынды ақындар.

3 421

153	Вконтакте	Признавашки ღ Семск	07.09.2020	Оразбайдың мәрттігі	Дана Сайлаубекова	https://vk.com/wall-83696822_1190120

Признавашки ღ Семск
вчера в 17:35

📖Оразбайдың мәрттігі

Абай кемеліне келіп, ақылы мен абыройы бар қазаққа мәшһүр кезінде Жетісудың жалайыр елінде жұрт «Жәменке аға» деп атап кеткен Жәрменде дейтін абыройлы қария болыпты. Жәменке қартайған шағында:

- Арманым, Семей еліндегі Құнанбайұлы Абай ақынды көргім келеді. Ол кісі "Ұят кімде болса – иман сонда" депті. Ұят дегеніміз адамгершілік болса, адамгершіліктің бар сипатын Абай деп білемін, - деп, ұлдарын ертіп Шыңғыстауға жол тартыпты.

📌Алыстан арнайы келген құрметті мейманына Абай жеке үй тігіп, ерекше құрмет көрсетіпті. Абай елінде бір ай жатқан Жәменкеге Абай қайтарында:
- Аға, бұйымтай айтып, қалағаныңызды алыңыз, - дегенде, Жәменке:
- Қамысқұлақ атыңды бер, - деген екен.
- Қайсы қамысқұлақ атты айтасыз? - дегенде Жәменке «Шоқлардай кекілі бар қамыс құлақ» деп басталатын Абайдың әйгілі «Аттың сыны» өлеңін түгелдей жатқа айтып шығыпты.

⏳Абайдың өз қолында, Құнанбай әулетінің жылқыларында дәл осы өлеңде айтылатын сәйгүлік табылмағандықтан, қонағын тағы бір жұма аялдатып, бес болыс Тобықты еліне жіберіп, өлеңдегі сынға саятын ат іздетіпті. Одан да шықпаған соң, өзімен араз, 9 мың жылқысы бар Оразбайға:
- Ел намысы – ер намысы болғанда, ер намысы – ел намысы болмай ма екен? Өзім міну үшін емес, Тобықтының қонағына сыйлау үшін сұратып отырмын. Оразекең бір тайын аямасын, - деген сәлеммен кісі жіберіпті.
Сәлемді естіген Оразбай:
- Ағайын ашы, мал тұшы десем, мен Оразбай боламын ба?! Жаттан сағы сынбасын, - деп, өңкей сәйгүлік бөлек бағылатын 5 қос жылқы үйірлерін аралатып жүріп үш ат ұстатыпты.
- Абайға айт, қонағы үшеу екен, осы үш атты да берсін. Өзіне қарсы болсам да, ақылы мен ажарына қарсы емеспін, – депті.

2 414

154	Вконтакте	Признавашки ღ Семск	07.09.2020	Абайдың да, Мұхтардың да гуманистік ой	Дана Сайлаубекова	https://vk.com/wall-83696822_11901 33

Признавашки ღ Семск
вчера в 17:45

📌Абайдың да, Мұхтардың да гуманистік ой иірімдері тереңнен тамыр тартып жатқандай.

📖Абайға келсек, оның мұраларының мәңгі өлмес алтын баулы жемісі – ол бүкіл адамзатқа ортақ жасампаздық гуманистік идея, яғни адамды барынша ардақтау, адамгершілік қасиет, адамның бас бостандығы. Ал тіпті, айқындай түссек, ана туған сәбиді ұлы ақынның өзі толғатып, «толық адам» етіп тууы дейміз.

🪶Ал, М.Әуезов өз көкірегінде мұның бәрін екі ауыз сөзге сыйғызып, «Бесігіңді түзе!»- дейді. Міне, Абай мен Мұхтардың гуманизмнің негізі- адамшылық қасиеттердің қайдан бастау алатының, төркінін айқындауы осылай үндес келді. Бұдан әрі олар гуманизмді ұшар шыңына жеткізді.
«Адамзаттың бәрін сүй бауырым деп» деген асқақ ойдың иегерлері атанды.

⏳Өздерінің эстетикалық көзқарастарында ойлылық пен көркемдік элементтерін ажырамас тұтастықта алып, айырмай қарауы олардың бұл ретте де табысып, туысып жатқандығын анық көрсетеді.
Қазақтың жазба әдебиетінің халықтық, реалистік арнада дамуында, дәуір талабына орай өрбуінде Мұхтар мен Абайдың эстетикасы айрықша рөл атқарады.

🙏Ұлы классиктеріміздің реалистік поэзия мен көркемөнер, өнер жайындағы түйінді, түбегейлі ойлары біз үшін өзінің тарихи да, эстетикалық та мән-мағынасын жоғалтқан жоқ және жоғалтпайды да!

1 1 455

155	Вконтакте	Признавашки ღ Семск	07.09.2020	Абай төңірегіндегі ақындар	Дана Сайлаубекова	https://vk.com/wall-83696822_1190135

Признавашки ღ Семск
вчера в 17:55

Абай төңірегіндегі ақындар

Абайдың ақын баласы Ақылбайдың "Дағыстан" поэмасынан үзінді 1918жылы "Абай" жорналының 5-санында басылған. Ақылбайдың "Зұлыс" атты поэмасынан 104жол үзінді 1924жылы "Сана" журналының 2-3санында басылған.

Мағауияның "Медғат- Қасым" поэмасынан үзінді 1947жылы орта мектепке арналған "Қазақ әдебиеті" хрестоматиясының II бөлімінде жарияланған.

Әріп ақынның "Париж коммунасы" аттв өлеңі 1927жылы "Еңбекші қазақ" газетінің 68 санында, "Ленин жолдас" атты өлеңі сол жылы осы газеттің 17-санында жарияланған.
Әсет ақынның Рысжанмен айтысы 1939жылы. "Айтыс" атты кітапта басылған.

Сол сияқты Әсеттің өлерде айтқан қоштасу өлеңінің үзіндісі газет, журналдарда жарияланып жүрді.

2 361

156	Вконтакте	Признавашки ღ Семск	07.09.2020	ҒАҚЛИЯ һәм НАҚЛИЯ терминдері хақында	Дана Сайлаубекова	https://vk.com/wall-83696822_1190136

Признавашки ღ Семск
вчера в 19:05

📖ҒАҚЛИЯ һәм НАҚЛИЯ терминдері хақында

Абайдың даналық дүниетанымын түбегейлі танып білу бүгінгі абайтану ғылымы алдындағы өзекті мәселенің бірі десек қате болмас. Белгілі себептерден кенжелеп қалған бұл бағыттағы ғылыми-зерттеу жұмыстарға есіктің тек Тәуелсіздіктен кейін ғана айқара ашылғаны айтпасақта белгілі.

📖Сондықтан дүниеге Абай көзімен қарауды үйрену мен осы дүниетанымды отанымыз Қазақстан халқының игілігіне айналдыру, рухани-идеологиялық қажетін өтеуге жарату әлеуметтің күн тәртібінде тұрақтанған және бүгінгі жаһандастыру иіріміне тартылған кезде маңызы жылдан жылға арта түсіп отырған көкейкесті келелі іс.

Абай шығармашылығындағы "нақлия" терминінің мәні - кең мағынасында ғылым "заһири" (сырткы ғылым). Тар мағынасында далелдеуді қажет етпейтін аксиома екендігі хақ. Ал, "ғақлия"- ішкі ғылым (ғылым батини) түсінігінің баламасы. Абайдың сөзімен айтқанда, "Алланың хикметін сезіну" ілімі. Сөйтіп, нақлия мен ғақлия ілімдері:- бірі -дүниенің көрінетін, бірі-дүниенің көрінбейтін сырларын білдіреді. Бірден басын ашайық- екеуі таразы басына тең түсе алмайды. Ғақлия - рухани ұшы-қиырсыз ілім де, ал, нақлия- оның заттық, материялдық саласы ғана. Аталмыш терминдер бір-бірімен тығыз байланыста болғанымен, бастары бір қазанға сыймайды. Өйткені, бірі-құдайшылық (Алла мен пенденің қарым-қатынасы), бірі- адамшылық (адам мен қоғамның қарым-қатынасы)жолы.

1 417

157	Вконтакте	Признавашки ღ Семск	07.09.2020	Абайдың сүйікті ұлы Мағауия дүние салғанда	Дана Сайлаубекова	https://vk.com/wall-83696822_1190137

Признавашки ღ Семск
вчера в 19:15

⏳Абайдың сүйікті ұлы Мағауия дүние салғанда, Абай бүк түсіп жатып қалады.

Сонда Жуантаяқ-тобықты Байқұлақ шешен кеп:

-Әй, Абай қарағым, «Ақсұңқар аспанға ұшты, Бәрінен тағдыр күшті» халық кеп тұр ғой,-дегенде:
-Бұл Мағаш мағанда жоқ, сағанда жоқ.

Мағаштай бала тумас көңілге тоқ.
Аз күнде дүниеден менде кетем,
Мағанда зар боларсың жиылған топ,-деп күңіренген екен.

Мағауия жастайынан өте зерек, білімге құштар бала боп өскен. Мағауияның бала күнінде Ақшоқыда Құнанбай айғыр жарыстырады. Оны «қара жарыс» дейді. Сол жарыста Есіркеп руының көк айғыры бірінші келе жатады.

Сонда Абай шапанын қағып, орнынан тұрып:
-Ойбай-ау, мынау Есіркептің көк айғыры қайтеді-ей?-дегенде бес-алты жастағы Мағауия:
-Тәте, бұл сізден жасып, ығатын жаман Есіркеп емес, ол хайуан көк айғыр ғой,-деп Абай ұялып, баласының маңдайынан иіскейді.

Мағауия дүниеден қайтқанда Абай: «Шырағымның сүйегін соқласын»,-деп оның сүйегі салынған арбаның жолындағы тасты терген екен.

3 510

158	Вконтакте	Признавашки ღ Семск	07.09.2020	Хакімнің танымына сіз бен біз мұқтажбыз.	Дана Сайлаубекова	https://vk.com/wall-83696822_11901 38

159	Вконтакте	Признавашки ღ Семск	07.09.2020	АБАЙДЫҢ АТАСЫ АЛШЫНБАЙҒА АЙТҚАНЫ	Дана Сайлаубекова	https://vk.com/wall-83696822_1190139

Признавашки ღ Семск
вчера в 18:35

📖АБАЙДЫҢ АТАСЫ АЛШЫНБАЙҒА АЙТҚАНЫ

Абай алғашқы әйелі Ділдәні алғаннан кейін қазақтың ескі әдет-ғұрпы бойынша амандасып қайту мақсатымен қайын жұртына келеді.

📌Абайдың үлкен қайын атасы Қазыбек бидің тұқымы Алшынбай би тірі екен. Келген күйеу ойнап-күліп, қайын жұртында үш күн жатып, енді қайтпақшы болғанда, сәлем беріп, қош айтысуға Алшынбай би отырған үйге кіреді. Сонда Алшынбай:
-Абай балам, қалаған-сұрағаның болса айт,-депті.

-Мен сізден мал алуға келгенім жоқ, сізге сәлем беріп қайтуға келдім, ешнәрсе қаламаймын,-депті Абай.
-Балам, қыз алған күйеу жолында қайнына амандаса келгеннен кейін құр қайтпас болар.

-Олай болса, маған шұбар қысырақты үйірімен беріңіз қалағаным сол.

👉Айтарын айтса да, шұбар қысырақты үйірімен беруге қимай:
-Балам, оны сұрама, бір жақсы ат мініп, батамды ал,-депті.

-Ақсақал, жұрт сізді адамнан малды жақсы көреді деуші еді. Сондықтан ешнәрсе қаламаймын деп едім өзіңіз ал деп болмадыңыз. Енді қисаңыз сол қысырақты үйірімен беріңіз, оны бермесеңіз атыңызбен батаңызды алмаймын, батасын бұлдайтын шал өз үйімде де бар, мен сізден бата алып, аға сұлтан, не би болуға құмар емеспін,-деп қош айтысып аттаныпты.

3 508

160	Вконтакте	Признавашки ღ Семск	07.09.2020	Абай ескерткіші Мысырда	Дана Сайлаубекова	https://vk.com/wall-83696822_11901 94

Признавашки ღ Семск
час назад

Абай ескерткіші Мысырда

Абайдың бюсті 2016 жылы Каирдің орталық саябақтарының бірінде орнатылған.

Сол кезде Каир қаласының басшысы Мысыр астанасында Абайға ескерткіш қою – мегаполистің маңызды оқиғасы екенін және қазақ пен мысыр халықтарының рухани әрі мәдени жақындығын көрсететінін атап өткен.

Бюстке қаражатты мысырлық меценат Хусейн ал-Шафии шығарған. Ал мүсін авторы – мысырдың танымал мүсіншісі Усама ал-Серуи. Оның мүсіндері Мәскеу, Петербор, Қазан және Ташкентте орнатылған екен.
Ашылу салтанатында Абайдың араб тіліне тәржімаланған кітаптары таратылған.

Ескерткіштермен қатар, Британия астанасы Лондонда Абай мұражайы бар, ал Үндістан, Украина, Германия елдерінде ақын есімі көшелерге берілген.

130

162	Вконтакте	Признавашки ღ Семск	07.09.2020	Абай ескерткіші Франциядa	Дана Сайлаубекова	https://vk.com/wall-83696822_1190198

163	Вконтакте	Признавашки ღ Семск	07.09.2020	Қытайдағы Абай ескерткіші	Дана Сайлаубекова	https://vk.com/wall-83696822_11901 99

164	Вконтакте	16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск	07.09.2020	Әйгерімнің екі ері	Дана Сайлаубекова	https://vk.com/wall-88922585_447559

16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск
вчера в 15:35

Әйгерімнің екі ері

Абайға қатысты құнды мұралардың арасында жеті ер-тоқым сақталған. Олар ақынның айналасындағы адамдар мен туыс-туғандарына тиесілі. Соның ішіндегі көрнекті әрі әдемісі Әйгерімнің екі ер-тоқымы.

Мұражай қорындағы құнды жәдігерлердің қатарына жататын Әйгерімнің бірінші күміс ері ұзатылғанда жасауына келіпті. Ол 1928 жылы Тұрағұл Абайұлының үйін тінту кезінде тәркіленген. Ердің үзеңгі, тартпасы, таралғысы, өмілдірік-құйысқаны түгелдей күмістеліп, қазақы ою-өрнекпен әшекейленген. Сонымен қатар түрлі-түсті бағалы заттармен безендірілген. Тоқымын былғарымен қаптап, төменгі жағына екі қатардан ақ түсті металдан қазақы өрнектер салған.

Онда 18 үшбұрышты, 13 гүлді және төрт жағынан бұрыштай жапсырылған зооморфтық өрнектер бар. Бұл ердің алдыңғы және артқы қастары түгелдей күміспен қапталып, үш түрлі бағалы тастармен безендірілген.

Ал күміспен күптелген екінші ерді Әйгерімге Абайды сыйлаған. Күмісінің жарқылы көздің жауын алатын бұл ер осы күнге дейін жақсы сақталған. Сондай-ақ музейде Абайдың нағашысы Тұрпанның, Мұхтар Әуезовтің және өзі мінген ер сақталған. Мұражайға жолыңыз түсіп жатса күміспен күптелген көрмедегі ерлерді асықпай тамашалауды ұмытпаңыз.

1 295

165	Вконтакте	16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск	07.09.2020	Абайдың үш ішекті домбырасы	Дана Сайлаубекова	https://vk.com/wall-88922585_447560

16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск
вчера в 15:46

Абайдың үш ішекті домбырасы

Абайдың үш ішекті домбырасы мұражайдағы мазмұнды музкалық жәдігерлердің бірі. Ол ғасырлар сырын, көне дүние күмбірін күй арқылы бізге жеткізген көне аспап. Жидебайдағы жердегі домбыра, осы тәрдегі домбыраның көшірме бейнесі. Жидебай мұражайында сақталған бұл домбыраның ғасырдан астам уақыт тарихы бар. Абай 1885 жылы өлкетану музейіне 60-тан астам жәдігер тапсырғанын жұрт жақсы біледі. Абайтанушы ғалым Қайым Мұхамедханов 1964 жылы сол жәдігерлердің арасынан 17 затты Абай музейіне қайтарады. Соның бірі – Абайдың тұмар домбырасы. Бұл домбыраны Абай қанша жыл ұстағаны, оны қай шебер жасағаны туралы мәлімет жоқ. Ерекшелігі үш ішекті болуы Абай осы домбырамен, балкім басқа домбырамен бірнеше күй шығарған. Ақынның «Май түні», «Майда қоңыр», «Торы жорға», «Абайдың желдірмесі» қатарлы күйлері осы үш ішекті домбыраға арналыпты.

Абайдың тағы бір домбырасы Алматы қаласындағы Ықылас атындағы халық музыкалық аспаптар музейінде сақталыпты. Ол домбыраны Абайдың өзі және ақынның ұлы Ақылбай ұстаған. Кейін бұл аспап мұра ретінде Ақылбайдың ұлы Исраилдың қолында қалады. 1959 жылы Исраил дүние салғаннан кейін қыздары жәдігерді Семейдегі Абай Құнанбайұлының әдеби-мемориалдық музейіне тапсырған. Ал 1981 жылы Алматы қаласындағы Ықылас атындағы халық музыкалық аспаптар музейі қорына беріледі. Ол Домбыраның ұзындығы 88 см, мойын ұзындығы 50см, 12 пернеден тұрады. Басында үш құлағы бар, қарағай ағашынан жасалған, түсі қоңыр. Шанағында 10 дыбыс тесігі бар.
Жалпы Семейдегі музейде Абайдың айналасында болған анш, күйші, ақындарға тиесілі 30-ға жуық домбыра сақталған.

1 280

166	Вконтакте	16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск	07.09.2020	Абайдың хаты	Дана Сайлаубекова	https://vk.com/wall-88922585_447561

16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск
вчера в 16:03

Абайдың хаты

Абайдың шығармашылығы мен өміріне қатысты асыл мұралардың қатарында қолжазба құжаттар мен хаттар бар. Музейдегі 800-ден аса деректің ішіндегі Абай өз қолымен ұлы Мағауияға жазған жалғыз хаттың жөні бөлек. Хат қадимша делінетін ескі араб қарпімен жазылған.
Бүкпесінде бәлендей сыр болмаса да, бұл хаттың маңызы зор. Өйткені ол Абай жазған жалғыз хат. Ақынның ұлына жазған хатын семейлік ғалым Амантай Исин Абай музейінің сирек қорынан тауып алған. Хат «Дұғай сәлем ғизатлу уә һәм хүрматлу Мағашқа жетіп мағлұм болсын-ки», деп басталып:
«Ой жүгіртіп қарашы Мағаш бала,
Сан дегенің тоғыз-ақ, бірден сана.
Нөлді ертпесе бұлар да қысырайды,
Единица сыфат деп біл тек қана...», – деп өлеңмен жалғасады.
Абайдың бұл хаты 1997 жылы Мұсахан Балтақайұлының қолжазбаларының ішінен шығады. Ғалымдар қолжазбаны араб қарпінен кирилл қарпіне көшіру кезінде жолықтырған.
Қолжазбалардың иесі Мұсахан Балтақайұлы Тобықты ішінде Көкше руының адамы. Ол 1929 жылы Қытайға өтіп, 1956 жылы Отанына қайтып оралған. Өткен ғасырдың 80-жылдары Абай немересі Әубәкір Ақылбайұлының өлеңдерін, өзінің өмір жолы туралы араб графикасымен жазылған жазбаларын Абай музейінің директоры Төкен Ибрагимовке тапсырған. Бірақ сол жазбалардың ішінде Абайдың өз қолымен жазылған хаттың бар екендігін айтпаған, бәлкім білмеген. Хат жұқа ақ қағазға жазылған. Түпнұсқа. Жоғарғы шетінің оң жағы, орта тұсының сол жақ шеті және төменгі шетінің сол жағы ұзақ сақталуға байланысты сынып, жыртылып қалған. Десе де хаттың жалпы көлемі жақсы сақталған

1 249

167	Вконтакте	16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск	07.09.2020	Абайдың алғашқы суреті	Дана Сайлаубекова	https://vk.com/wall-88922585_447562

16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск
вчера в 16:06

Абайдың алғашқы суреті

Абай Құнанбайұлына қатысты құнды деректер мен мазмұнды мұралар көп. Сол қатарда Абайдың екі суреті сақталған. Елі ішіндегі Абайға қатысты ескерткіштер осы түпнұсқа суреттерге негізделген деуге де болады. Сондай-ақ ақынның көзі тірісінде салынған портреті де бар.
Абайдың алғашқы суреті 1896 жылы түсірілген. Ділдадан туған тұңғыш ұлы Ақылбай мен Әйгерімнен туған Тұрағұлмен түскен фотосуреті музей қорындағы құнды жәдігерлердің бірі. Семей қаласындағы Н.Кузнецов деген фотограф түсірген бұл фотосуретті Қайым Мұхамедханов 1940 жылы Мұхтар Әуезовтен алып келген екен. Өлшемі: 9х13см.
Келесі сурет 1903 жылы киіз үйдің ішінде түсірілген. Суретте Абай, ұлдары Мағауия мен Тұрағұл, немерелері Пакизат, Әубәкір, келіні Камалия (Әубәкірдің әйелі) және әйелі Еркежан бар. Бұл фотосуретті 1959 жылы музей қорына Мұхтар Әуезов тапсырған.
Тарихи құндылығы жоғары тағы бірі жәдігер - ақынның портреті. Портретті Павел Дмитриевич Лобановский салған. Ол Дондағы Ростов қаласынан «саяси сенімсіз» ретінде Дала өлкесі генерал-губернаторының қарамағына айдауға жіберілген болатын. Абаймен өзі сияқты «саяси сенімсіздер» арқылы танысып, араласып тұрды. Кәсіби суретші болмаса да, жергілікті тұрғындардың портреттерін салып жүрген екен. 1887 жылы Уралда өткізілетін өндірістік сауда көрмесіне «Семей облысы қазақтарының типтері» атты портреттер топтамасын дайындағаны белгілі. Осы топтамада VI цифрімен белгіленген сурет – Абайдың портреті. Лобановскийдің қазіргі уақытқа дейін жеті суреті сақтаулы болса, солардың бірі – ұлы ақынның қарындашпен салынған портреті. Ол Абайдың көзі тірісінде салынған құнды бейне.
Бұл суреттер қағаз бетіндегі бейне ғана емес, құнды құжат, тарихи дерек. Сондықтан да мазмұны мен мәні зор.

2 381

168	Вконтакте	16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск	07.09.2020	Кісе белбеу	Дана Сайлаубекова	https://vk.com/wall-88922585_447563

16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск
вчера в 16:18

Кісе белбеу

Абай өз заманында қазақтың өмір салтынан дерек беретін құнды бұйымдардың біразын өлкетану музейіне тапсырған. Сол көне бұйымдардың қатарында кісе белбеу де болған.
Абай мұражайындағы асыл мұралардың бірі – кісе белбеу. Бұл белбеуді Абай Құнанбайұлы 1885 жылы досы Нифонт Долгополов арқылы Семейдің өлкетану музейіне тапсырған. Ұлы ақын тапсырған заттар туралы өлкетану музейінің ескі кіріс кітаптарында осы кісе белбеуді кім берген деген графада: «Дар Ибрагима Кунанбаева. Чингизская волость, Семипалатинскаго уезда» деп жазылған екен. Сондай-ақ белбеудің ұзындығы 110 см, бір кісе, екі оқшантайы бар делінген. Қазіргі таңда бұл белбеу көрерменнің көзайымына, музейдің мұрасына айналған. Кісе белбеуде металдан жасалған 17 әшекей бар. Олар әртүрлі пішінде жасалған. Кейбірі төртбұрышты, кейбірі тармақты жұлдызша тәрізді. Кісенің биіктігі 18 см жарты шеңбер пішінінде жасалған. Оның жоғарғы екі бұрышында шеттері ирек төрт бұрышты күмістелген металл әшекейлер бар. Ортасында он тармақты, диаметрі 6 см үлкен жұлдызша және кісенің өн бойына симметриялы түрде тоғыз кіші жұлдызшалар орнатылған. Жұлдызшаның тоғыз болуында да терең мән болуы мүмкін. Өйткені қазақ зергерлері әр бұйымды дүниетаныммен астастырып жасап келген. Кісе жасалған терінің бетінде металл әшекейлермен үйлесе салынған өрнек бар. Оюлар мен металл нақыштары адемі үйлесім тапқан. Қазақта күміспен күптелген кісе белбеудің неше түрі болған. Ал бұл кісе белбеудің құндылығы Абай Құнанбайұлына қатысты болуында.

2 351

169	Вконтакте	16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск	07.09.2020	АБАЙ МЕН КӨКБАЙ	Дана Сайлаубекова	https://vk.com/wall-88922585_447565

16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск
вчера в 16:45

АБАЙ МЕН КӨКБАЙ

Абай Құнанбайұлы алғашқы өлеңдерін Көкбайдың атынан жариялағаны белгілі. Бір деректерде Абай Көкбайдан өз өлеңін бір қарағa қайта сатып алғаны да айтылады.

«Ұлы ақынның көзі тірісінде жарық көрген өлеңдерін әдебиет тарихшылары екіге бөледі. Біріншісі - өз атынан жарық көргендер, ал екіншісі лақап атпен баспа бетіне шыққан туындылар. Дәлірек айтатын болсақ, Абай көзі тірісінде үш өлең жарияланған – «Жаз» (1886 жылы), «Шоқлардай көкілі бар, қамыс құлақ» (1886 жылы) пен «Қансонарда бүркітші шығады аңға» (1897 жылы). Дегенмен осы екі өлең өз атынан емес, бірақ көзі тірісінде 1889 жылы «Дала уалаяты газетінің» 7-санында жарияланды. Қазақ әдебиетінде Абай өлеңдерін Көкбай Жанатайұлының атынан жариялауы осыған нақты мысал бола алады».

Әдебиеттанушы Көкбай Жанатайұлының Абай мұрасын жинауға және еңбектерінің жариялануына зор еңбек сіңіргенін айтады. Абайтанушылардың зерттеулеріне қарағанда, Абай өз өлеңдерін Көкбай атынан беруі тегін емес. Көкбай Жанатайұлы - Абайдың ақын шәкірті, әрі досы, рухани серігі. Көкбай жас кезінен Абайдың тәрбиесінде болған. Бізге жеткен ақын естелігіне назар аударсақ, Абаймен алғаш танысып, жақындасуы 1880 жылдардың шамасында болған.

1 294

170	Вконтакте	16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск	07.09.2020	МҰХТАР МАҚАЛАСЫНДАҒЫ АБАЙ	Дана Сайлаубекова	https://vk.com/wall-88922585_447577

16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск
вчера в 17:06

МҰХТАР МАҚАЛАСЫНДАҒЫ АБАЙ

Абайдың өмір баяны Мұхтар мақаласында өзгелердікіне қарағанда, толығырақ жазылған. Мұхтар Абайдың арғы атасы Ырғызбай, онан бергі Өскенбай, өз әкесі-Құнанбай – осылардың өмірінен де едәуір мағлұмат береді. Абайдың өмірін осылай әріден бастап, ата заманымен байланыстыра, бергі балалық, жігіттік, онан соңғы ел адамы - Тобықтының биі болған заманынан да көп мағлұмат береді. Абай өмірі туралы бұрын-соңды жазылған мақалалардың ішіндегі көлемдісі, тарихи мағлұмат, фактілердің көбі де осы Мұхтар мақаласы. Мұхтар мақаласы, әсіресе, Абайдың ата тегін, өскен ортасын, алған тәрбиесін, Абайдың ел ісінде билік құрып, ел ақсақалы, болыс, би болған жөнінде тарихшылдарға көп қызықты, керекті материал береді.
Қазақстан баспасынан Мұхтар мақаласын қысқартпай, түгел басуының да үлкен бір себебі осы болуы керек.

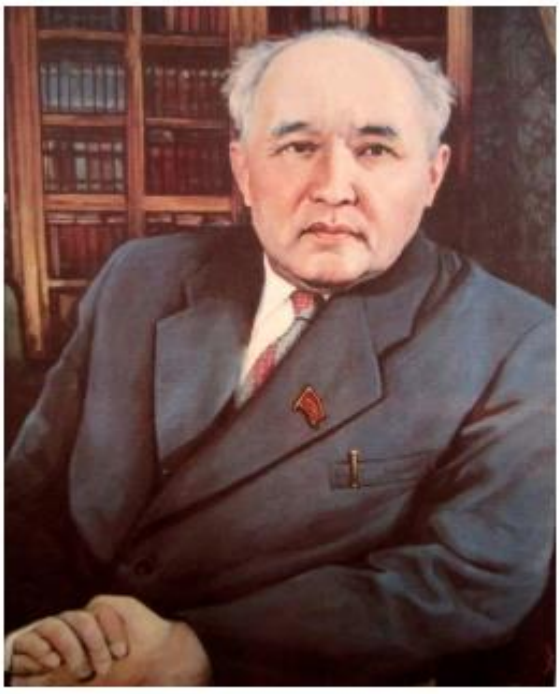

2 337

171	Вконтакте	16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск	07.09.2020	АБАЙ ӨЗГЕ ҰЛТТАН НЕЛІКТЕН ҮЛГІ АЛДЫ?	Дана Сайлаубекова	https://vk.com/wall-88922585_447579

16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск
вчера в 17:30

АБАЙ ӨЗГЕ ҰЛТТАН НЕЛІКТЕН ҮЛГІ АЛДЫ?

Шынында Абайдың пікір өзгерісі, кейінгі жаңалықтары бір күнде болған жоқ. Абайдың өз айтуына қарағанда да 10 жылға созылған. Біз онан да әрі, ертеректе басталды дейміз. Абай әкесі Құнанбайға жігіт күнінде: «Заман орыстікі, ол жеңген, біз жеңілген елміз. Ендігі күнде алысатын дұшпанның айласы мен әдісін білмесең, алысқа шығудан мағына жоқ. Мен орыстың өзін сүймесем де, өнері мен елінен үлгі алуым керек», — деді. Міне, Абай осы кезде-ақ, орыс орыс заңына қол соза бастап еді. Қысқасы, Абайдың болыс, би күнінде-ақ «жаңара» бастағаны көзге көрінген еді.
Бертін келе Абай парсы, араб, орыс әдебиетін оқуды көбейтеді. Бұран анда-санда бір оқысыа, енді жиі оқи бастайды. Абай өстіп жүргенде орыс халықшылдарымен танысады. Қаламен байланысы, қатынасы бұрынғыдан да күшейеді. Абайдың бұрынғыдан білімі толысады. Бұрын да ел адамының алды-басы болып жүрген Абай енді тіпті үздік, жеке дара болып шығады. Қазақтың надан байлары, болыс, билері Абай кезінде тіпті кішірейеді. Осылардан дара шыққан Абай түрлі ойға түседі, заманын талғап-талғауға, жырлауға кіріседі.

1 267

172	Вконтакте	16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск	07.09.2020	АБАЙ МЕН ЗЕРЕ	Дана Сайлаубекова	https://vk.com/wall-88922585_447599

16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск
вчера в 19:30

АБАЙ МЕН ЗЕРЕ

Абайдың өлең-жырға әуестігін шындаған – оның әжесі Зере. Зере жасынан ерекше жан болған деседі. Зере қазіргі Шығыс Қазақстан облысы, Жарма ауданын мекендейтін Матай руы, оның Қойкел тармағынан шыққан. Қойкелден Бектемір, Бектемірден Жаналі деген ұл, Тоқбала атты қыз туады. Зере – осы Тоқбала. Зере аталуы туралы әртүрлі деректер келтіріледі. Б.Сапаралы: «Бір болжам бойынша қыз бала күнінен тіл-көзден сақтайды деп құлаққа сырға, мұрнына зере сырға салып жүргендіктен шыққан дейді. Екінші бір дәлелдемеге жүгінсек, «Зере» деп өзі ұзын, іші қуыс, саукелемен киетін қыз-келіншектер бас киімін атаған екен. Ал ертеректе бір қабат киім сыртынан киетін сауыт та «Зере» деп аталыпты»

1 337

173	Вконтакте	16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск	07.09.2020	АБАЙ МЕН АНАСЫ ҰЛЖАН	Дана Сайлаубекова	https://vk.com/wall-88922585_447602

16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск
вчера в 19:30

АБАЙ МЕН АНАСЫ ҰЛЖАН

Абайдың әдеби ортасы деген тақырыптың әліппесі, әрине, ақынның өскен ортасы, тәрбие алған ошағынан бастау алатыны заңдылық болса, бұл арада Ұлжан анасының сойын бөліп айту орынды.
Өйткені, Ұлжан – Абайды ақ сүт беріп өсірген анасы... ол аз – Ұлжан Абайдың ақын болуына тікелей әсер еткен жан. Демек, Ұлжан туралы, оның Абайға, Абайдың ақындығына қатысы жайындағы сөзді әріден, Абайдың нағашы жұртынан бастаған жөн. «Алып анадан» деген қанатты сөздің ақиқаттығына Ұлжан ананың көп төменетектінің бір емес, данышпан Абайдың анасы деген атқа толық лайық ақылды да, сөзге шешен жан екендігін кеңірек аңғіме етуіміз керек сияқты. Орайы келгенде айта кетуді тілеп тұрған пікір кезінде, 1986 жылы Қазақ ССР Энциклопедиясындағы мақалаларға сын көзбен қараған абайтанушы-ғалым Қ.Мұхамедханұлы Ұлжан ана туралы былай дейді: «Абайдың шешесі Ұлжан туралы: «Ол Арғын ішіндегі Қаракесек руының шешендік, әзіл-әжуамен атағы шыққан Шаншар тобының (?!) қызы екен» делінген. Абайдың шешесі жайында толығырақ айту қажет еді. Ақынның нағашы жұртынан алған үлгі-өнегесі де аз болмаған. Арғысы атақты Битен мен Шитен, бергісі әйгілі шешен, әзілқой, тапқыр, мысқылшылдар – Қантай, Тонтай, Жонтайлар. Ұлжанның әкесі Тұрпан – Тонтайдың інісі екенін анықтап жазған дұрыс болар еді». Ғалымның аз ғана түзету сөзінен Абайдың анасы туралы бірсыпыра мағлұмат алып қаламыз.

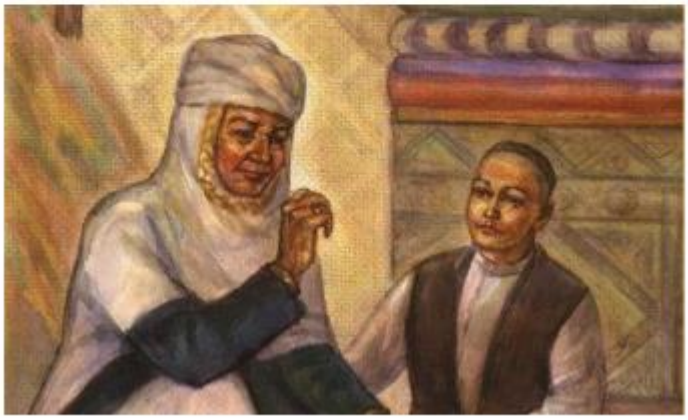

1 322

174	Вконтакте	16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск	07.09.2020	АБАЙДЫҢ ҚАНША ӘЙЕЛІ БОЛҒАН?	Дана Сайлаубекова	https://vk.com/wall-88922585_447603

16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск
вчера в 20:00

АБАЙДЫҢ ҚАНША ӘЙЕЛІ БОЛҒАН?

Абайдың Ділдә, Әйгерім және Еркежан деген үш жары болған. Ол кезде көп әйел алу рұқсат етілген еді. Үшеуі де бір уақытта ақынның жары болды, бірақ әртүрлі ауылда тұрған.
Абай Ділдәға 15 жасында үйленді. Неке жастардың әкелерінің келісімімен қиылған. Ділдә да Абай сияқты текті отбасынан шыққан. Ол Қазыбек бидің ұрпағы, арғын руының биі Алшынбайдың туған немересі. Ақынның екінші жары – Әйгерім. Оның шын есімі – Шүкіман (болжам бойынша "қант сияқты тәтті" деп аударылады). Ал оған Әйгерім деген есімді Абайдың өзі қойған. Қыздың сұлу болғаны соншалық, ақын оны "ай керім" деп атап кеткен екен. Абай Әйгерімге 30 жасында үйленген, олардың жас айырмашылығы 11 жасты құрапты. Әйгерім ақынның ең сүйікті жары болған екен. Абай өз сүйіктісін кездестірген жердегі бұлаққа қыздың есімі берілген. Әйгерім де текті отбасынан шыққан қыз, ол ұлт батыры, қазақтарды жоңғарлардан қорғаған Мамай батырдың тікелей ұрпағы.
Ұлы ақынның үшінші жары – Еркежан. Ол бастапқыда Абайдың інісі Оспанның әйелі болған. 1892 жылы Оспан қайтыс болғаннан кейін Еркежан әмеңгерлікпен Абайды үшінші жары болып, ақынның өмірінің соңғы 11 жылында Жидебайда бірге тұрған.

1 368

175	Вконтакте	16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск	07.09.2020	Абайдың шығармашылығы	Дана Сайлаубекова	https://vk.com/wall-88922585_447604

16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск
вчера в 20:30

Абайдың шығармашылығы
Абай алғашқы өлеңін 10 жасында жазған. Ал ақындық қуатын танытқан үлкен шығармасы – «Қансонарда». Абай өлеңдерінің ішінде мазмұны жағынан да, көркемдік бітімі жағынан да ерекшеленіп тұрған үздік туындылар көп. «Сегіз аяқ», «Қан сонарда бүркітші шығады аңға», «Қалың елім, қазағым, қайран жұртым», «Желсіз түнде жарық ай», «Өлсем, орным қара жер сыз болмай ма?» сияқты өлеңдерінің әрбіреуі тың дүние, шығармашылық жаңалық.
Александр Пушкиннің «Евгений Онегин» шығармасынан «Татьянаның хатын» және «Ленскийдің сөзін», Михаил Лермонтовтың «Ой», «Жолға шықтым бір жым-жырт түнде жалғыз», «Қанжар», «Теректің сыйы» және тағы басқа өлеңдерін қазақ тілінде сөйлетті.
Абай мысал өлеңдерін шебер жаза білді. Ақын осы жанр арқылы қазақ халқының сол кездегі өмірін, адамдардың мінезі мен іс-әрекетін дәл көрсетіп, сатиралық бейнелермен көркем жеткізді. Абай поэма жанрын да меңгерген.
Оған «Масғұт», «Ескендір», «Әзім» сияқты шығармалар дәлел.
Батыстың өркениеті мен философиясы, ғылымы мен мәдениеті Абайдың рухани жағынан өсуіне айтарлықтай әсер етті. Ол Батыс пен Шығыс мәдениеттерін шебер ұштастыра білді. Абайдың негізгі зерттеу объектісі – адам.
Абайдың іргелі еңбектерінің бірі әрі бірегейі – қара сөздер. Осы сөздердің бірнешеуі алғаш рет 1918 жылы Семейде шыққан «Абай» журналында жарық көрді. Артынан Абайдың қара сөздері орыс, қытай, француз және тағы басқа әлемнің көптеген тіліне аударылды.

4 2 498

176	Вконтакте	16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск	07.09.2020	ҚАЙ ЕЛДЕРДЕ АБАЙДЫҢ ЕСКЕРТКІШІ ОРНАЛАСҚАН	Дана Сайлаубекова	https://vk.com/wall-88922585_447605

16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск
вчера в 21:00

ҚАЙ ЕЛДЕРДЕ АБАЙДЫҢ ЕСКЕРТКІШІ ОРНАЛАСҚАН

Венгрияның Будапешт қаласы
2014 жылы Абай ескерткіші Венгрияның Будапешт қаласында орнатылған.

Мысырдың Каир қаласы
Абайдың бюсті 2016 жылы Каирдің орталық саябақтарының бірінде орнатылған.

Ресей, Мәскеу
2006 жылы Мәскеудің Қазақстан елшілігінің маңында Абай Құнанбайұлына ескерткіш қойылған.
Сол уақыттағы Қазақстан Президенті Нұрсұлтан Назарбаев пен Ресей басшысы Владимир Путин Қазақстанда Пушкин жылы және Ресейде Абай жылын жариялаған. Екі ақынға Нұр-Сұлтан мен Мәскеуде ескерткіш орнатылған. Мәскеудегі ескерткішті қазақстандық тарап қаржыландырған. Ескерткіш қоладан салынған. Мүсінші Марат Айнеков, дизайнер Тимур Сулейменов, суретші Эдуард Дробицкий, сәулетші Вячеслав Романенко.

Қытай, Бейжің
2014 жылы Бейжіңде "Цзинтай" көркем музейінде Абай Құнанбайұлының ескерткіші қойылған. Ашылу салтанатына ведомствоның сол кездегі басшысы Ерлан Ыдырысов арнайы барған еді.
Мүсінші Юань Сикунь ұлы адам Абай Құнанбайұлының мүсінін жасау зор құрмет екенін атап өткен. Өз сөзінде Ыдырысов бұл айтулы оқиғамен жиналғандарға және мүсіншіге алғыс айтқан. Шара соңында қос елдің жастары қазақ және қытай тілдерінде Абайдың өлеңін оқыды.

1 359

177	Вконтакте	16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск	07.09.2020	Абайдың философиясы	Дана Сайлаубекова	https://vk.com/wall-88922585_447606

16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск
вчера в 21:30

Абайдың философиясы

Ұлы Абайды өмір, қоршаған дүние, табиғат, болмыс сыры, олардың заңдылықтары көп ойландырған. Ол дүние сырына бойлап, өзін мазалаған сауалдарға жауап табуға тырысты. Мен осы кіммін? Жан иелері өмірінің түпкі мәні неде? Барлық адам баласы, жан-жануарлар да тамақтанады, ұйықтайды, қорғанады, артына ұрпақ қалдырады. Сонда адам баласының басқа жан иелерінен айырмашылығы неде? Ол өзінің пәлсапалық шығармаларында адам баласының өмір сүру мақсатын, сол мұратына жету жолын, әлемдегі болмыстың мәні мен өзіндік ішкі байланысын, жалпы заңдылықтарын ашып көрсетеді. «Адам өмірінің мақсаты – кемелдену мен жетілу», – дейді Абай. Мысалы, спортпен шұғылданып өзіміздің денемізді, күш-қуатымызды жетілдірсек, ал ғылым-білім, өнерге үйрену арқылы ой-өрісімізді жетілдіреміз. Абай осыларды айта отырып, бұлардан гөрі маңыздырақ жетілу барын, ол – рухани жетілу, яғни жанды жетілдіру деп көрсетеді.
Абайдың айтуынша, жан жүректе орын тепкен. Жан адамның тыныс-тіршілігін, іс-әрекетін жүрек арқылы басқарады. Егер жан жетілмеген болса, онда адамның іс-әрекетінде де кемшілік болады. Ішкі дүниесі тазарып, жетілген адам ғана қателікке ұрынбай, өмірде жаңсақ баспай, дұрыс өмір сүре алады. Адам баласының бақыты оның жүрегінің тазалығымен тығыз байланысты деп үйретеді.

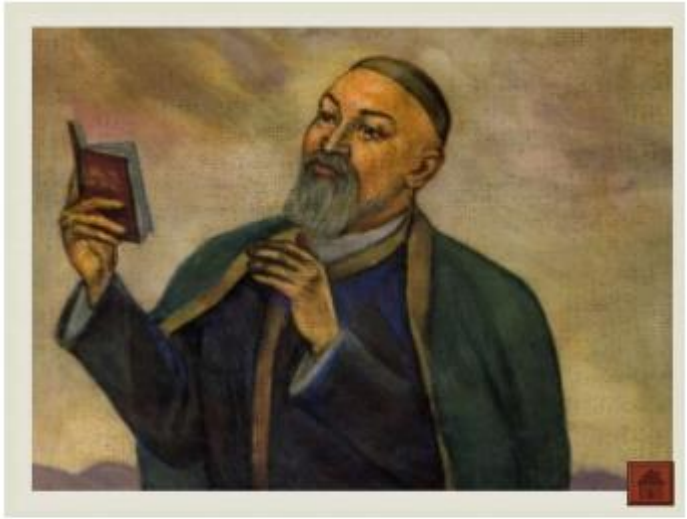

3 412

178	Вконтакте	16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск	07.09.2020	АБАЙДЫҢ СҮЙІКТІС ТОҒЖАННЫҢ БЕЙНЕСІ	Дана Сайлаубекова	https://vk.com/wall-88922585_447608

16 РЕГИОН | Усть-Каменогорск
вчера в 22:00

АБАЙДЫҢ СҮЙІКТІС ТОҒЖАННЫҢ БЕЙНЕСІ

Мұхтар Әуезовтің «Абай жолы» романында жазылғандай, Абай алғаш рет Тоғжанды Сүйіндіктің ауылына келгенде көреді. Қос ғашықтың қалай танысқаны туралы романнан үзінді келтірсек:
«Бұл үйге, әсіресе өзгеше көктем нұрын енгізген бір жан бар. Ол Сүйіндіктің қызы – Тоғжан. Абай келгеннен бері Тоғжан үлкен ағасы Асылбектің отауынан осы үйге бірнеше рет келіп кетті. Сылдырлаған шолпысы, әлдекандай былдырлаған тілменен Тоғжанның келері мен кетерін паш етеді. Құлақтағы әшекей сырғасы, бастағы кәмшат бөркі, білек толған неше білезіктері – баршасы да бұл өңірден Абайдың көрмеген бір сәні сияқты. Толықша келген, аппақ жүзді, қырлы мұрын, қара көз қыздың жіп-жіңішке қасы да айдай боп қиылып тұр. Қарлығаш қанатының ұшындай үп-үшкір боп, самайға қарай тартылған қас, жүрекке шабар жендеттің жебесіндей».
Осылайша, толған Айдай нұрланып тұрған Тоғжанға таңырқап қараған Абай жүрек толқынысын әзер жасырады. Тәңір жаратқан сұлу мүсінге ерікті сезіммен, теңіздей толқыған асау құлшыныспен бірден байланады.
«Көз алдында Тоғжанның аппақ жұмыр білегі жас баланың етіндей! Ақ торғынды мойны!.. Таң осы да... өзі ғой! ...Ақ етің аппақ екен атқан таңдай!
Шынымен бар жанымен құлай табынған сұлуға қарап, бар сезіммен үнсіз жырлап тұрған тәрізді. Тоғжанға арналған, ең алғашқы «ғашығым» деген жарына арналған жан жырының тұңғыш жолы осы еді».

2

452

179	Вконтакте	Признавашки ღ Семск	08.09.2020	Абай өлеңдерінен құралған сөзжұмбақты шешіңіз № 2	Дана Сайлаубекова	https://vk.com/wall-83696822_11902 13

Признавашки ღ Семск
вчера в 11:37

Абай өлеңдерінен құралған сөзжұмбақты шешіңіз № 2

Көп нүктенің орнына жазылмай қалған сөзді не әріпті ойлап тапқанда Сақтан тараған массагет тайпасының тұңғыш әйел патшасы, Парсылар державасының негізін қалаған Кир патшаны біздің дәуірімізге дейінгі 529 – жылы соғыста жеңіп өлтірген әйел қолбасының есімі және Кир патша зұлымдықпен қолға түсірген ұлының да есімі оқылады.

1. «Сап, сап, көңілім, сап көңілім!» өлеңіндегі:
«Қай мезгілді а). ...йғыздың,
Аюдайын ағасын».
2. «Сегіз аяқ» өлеңіндегі:
«Басында ә). ... жоқ,
Өзінде ой жоқ,
Күлкішіл кердең наданның».
3. «Жарқ етпес қара көңілім не қылса да өлеңіндегі:
«Шыдайды б). ...за болып жар ісіне,
Қорлықпен мазағына в). табыл...а да».
4. А.С.Пушкиннен аударған «Тәңірі қосқан жар едің сен» туындысындағы: «Қаймақ еді көңілімде,
Бізге г). қа...қ болды жем».
5. «Жүрек – теңіз, қызықтың бәрі – асыл тас» өлеңіндегі:
«ғ). Жү...ектен қызу – қызба кете қалса,
д). Өз...е тәннен еш қызық іс табылмас».
6. «Ұяламын дегені көңіл үшін» өлеңіндегі:
«Ар мен ұят ойланбай, тәнін е). асыр...,
Ертеңі жоқ, бүгінге болған құмар».
7. «Жүрегім, нені сезесің» өлеңіндегі:
«ж). Дүн...ені, көңілім, з). кезе...ің,
Тиянақ жоқ па, қой, тоқта!».

477

180	Вконтакте	Признавашки ღ Семск	08.09.2020	Абай өлеңдерінен құралған сөзжұмбақты шешіңіз № 3	Дана Сайлаубекова	https://vk.com/wall-83696822_11902 34

Признавашки ღ Семск
вчера в 14:10

Абай өлеңдерінен құралған сөзжұмбақты шешіңіз № 3

Көп нүктенің орнына жазылмай қалған сөзді не әріпті ойлап тапқанда Еуропада 436 – 453 жылдар аралығында тұңғыш ғұн империясын құрған қолбасшы. Атағын, данқын, батырлығын дәріптеп, күллі Еуропа «Тәңір қамшысы» деп атаған ғұн кесемі, қазақ ауыз әдебиетіндегі жырлар мен толғауларда айтылатын есімі қоса оқылады.

1.«Қартайдық, қайғы ойладық ұлғайды арман» өлеңіндегі:
«Терін сатпай, телміріп, көзін а). с...ып,
Теп – тегіс, жұрттың бәрі болды аларман».
2. «Асқа, тойға баратұғын» өлеңіндегі:
«Келісімен ә). ...юге,
Дайындалған ойы бар».
3. «Ата – анаға көз қуаныш» өлеңіндегі:
«Зарланарсың, б). ой...нарсың,
Не болам деп енді мен».
4. А. Мицкевичтен аударған «Тұтқындағы поляк жандаралының сөзі» туындысындағы:
«Неше түрлі гүл ұстап,
Қайтушы в). ...м қолыма».
5. «Бөстегім құтылдың ба Көтібақтан?» өлеңіндегі:
«Құл табан, г). кескі... тұмсық Бөстекбайым,
Кіріге бос берермін бір мін тапқан».
6. М. Ю. Лермонтовтан аударған «Ғашықтық іздеп тантыма» туындысындағы:
«Өлгенше болар ғ). ...р ма дос?
Қуаныш, қайғы – бәрі бос».
7. «Жас өспірім замандас қапа қылды» өлеңіндегі:
«д). ...ұрлаусыздың қолынан не келеді,
е). Ынтас...з қайтіп өнер ж). үй...енеді?».

1 442

181	Вконтакте	Признавашки ღ Семск	08.09.2020	Абай өлеңдерінен құралған сөзжұмбақты шешіңіз № 7	Дана Сайлаубекова	https://vk.com/wall-83696822_1190247

Признавашки ღ Семск
вчера в 15:41

Абай өлеңдерінен құралған сөзжұмбақты шешіңіз № 7

Көп нүктенің орнына жазылмай қалған сөзді не әріпті ойлап тапқанда ғылым әлемінде тұңғыш «Екінші ұстаз» атанған қазақ музыка саласында «Музыканың ұлы кітабы» атты тұңғыш ғылыми еңбек жазған ғалымның аты-жөні оқылады.

1.«Я, Құдай бере гөр» өлеңіндегі:
«а). ...сәмет жиенің,
Ол – сенің ә). біре...ің».
2.«Болды да партия» өлеңіндегі:
«б). Ойым...н ой бөліп,
Қозғадың тамырды».
3. «Қуаты оттай бұрқырап» өлеңіндегі:
«Ақылмен ойлап білген сөз,
Бойыңа жұқпас, в). ...ғанар».
4. «Қандай қызда ләззат бар жан татпаған» өлеңіндегі:
«Әуелден сұлу жайы бізге ғ). м...ім,
Жігітті жұрт мақтаған қыз жақтаған».
5.«Ескендір» дастанындағы:
«ғ). ...илипп өлді, Ескендір патша болды,
Жасы әрең жиырма бірге толды».
6. И.А.Крыловтан аударған «Есек» туындысындағы:
«д). Қ...саңшы бойыңа,
Ұзын құлақ қалпың ғой».
7. «Қартайдық, қайғы ойладық, ұлғайды арман» өлеңіндегі:
«е). ... мен болыс алады күшін сатып,
Мен қазақтан кегінді әперем деп».

2 333

182	Вконтакте	Признавашки ღ Семск	08.09.2020	Абай өлеңдерінен құралған сөзжұмбақты шешіңіз № 4	Дана Сайлаубекова	https://vk.com/wall-83696822_11902 55

Признавашки ღ Семск
вчера в 16:00

Абай өлеңдерінен құралған сөзжұмбақты шешіңіз № 4

Көп нүктенің орнына жазылмай қалған сөзді не әріпті ойлап тапқанда тұңғыш Түрік қағанатын құрған көсемі, хаңы болған қолбасшының есімі және халықтың қосымша берген атауы оқылады.

1. «Қыс» өлеңіндегі:
«а). ...радай бұрқ – сарқ етіп долданғанда,
Алты қанат ақ орда үй шайқалды».
2. М. Ю. Лермонтовтан аударған «Рахат, мені тастап қоймадың тыныш» туындысындағы:
«Алладан бәрі бір деп тосып ә). тұр...,
Алғалы жақсылықты, я өлгелі».
3. М. Ю. Лермонтовтан аударған «Ал, сенейін, сенейін» туындысындағы:
«Жүрегімді б). ...н қылды,
Өткен өмір, өлген жан».
4. «Буынсыз тілің...» өлеңіндегі:
«Кісінің сөзін,
Ұққыш - ақ өзің,
Қисығын түзеп в). тұғыры...».
5. «Алланың өзі де рас, сөзі де рас» өлеңіндегі:
«Көп кітап келді алладан, г). о...ың төрті,
Алланы танытуға сөзі айырылмас».
6. «Білімдіден шыққан сөз» өлеңіндегі:
«Әбілет басқан елерме,
Сөзге жуық ғ). к...ер ме».
7. «Сегіз аяқ» өлеңіндегі:
«Жігерлен, сілкін,
Қайраттан, беркін,
Деп д). наси...т е). берге...де».

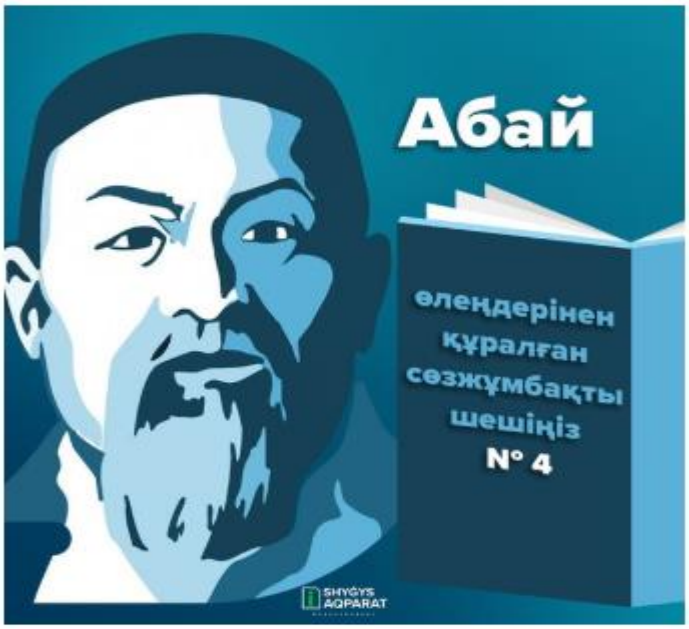

1 3 368

183	Вконтакте	Признавашки ღ Семск	08.09.2020	Абай өлеңдерінен құралған сөзжұмбақты шешіңіз № 5	Дана Сайлаубекова	https://vk.com/wall-83696822_11902 65

Признавашки ღ Семск
вчера в 16:30

Абай өлеңдерінен құралған сөзжұмбақты шешіңіз № 5

Көп нүктенің орнына жазылмай қалған сөзді не әріпті ойлап тапқанда қазақтың тұңғыш ажалмен арбасқан бабасы, қобызды күңіренте тартып, артына көптеген нақыл сөз қалдырған, жырау- данышпанның аты-жөні оқылады.
1.«Әзім әңгімесі» дастанындағы:
«Мыс бақырды а). ...лына алды дағы,
Ләпкеге күндегіден ерте барды».
2. «Қалың елім, қазағым, қайран жұртым» өлеңіндегі:
«Оңалмай бойда жүрсе осы қыртың,
Әр жерде – ақ жазылмай ма, жаным ә). ты...ың?».
3 .А.С.Пушкиннен аударған «Онегиннің сипаты» туындысындағы:
«Жылы ізін б). су...пас, дамыл көрмес,
Бір оңаша жолығар жер айтқызар».
4. М. Ю. Лермонтовтан аударған «Өзіңе сенбе, жас ойшыл» туындысындағы:
«Қасиет тұтып, ойға ұмтыл,
Қан в). ...йнап, қуат егілсін».
5. «Ұяламын дегені көңіл үшін» туындысындағы:
«Әкесі ұрысса балаға, ол да достық,
Баласы ұрысса, әкеге г). жа...са ма?».
6. «Көлеңке басын ұзартып» өлеңіндегі:
«Өкінді, жолың бекінді,
Әуре болма, оны ғ). ...й».
7. «Нұрлы аспанға тырысып өскенсің сен...» туындысындағы:
«Өлейін деп өлмейді өлерлік жан,
Әсте өлмесін білгендей қылық д). қыл...ан».
8. «Дүтбайға» өлеңіндегі:
«е). М...нды, ж). жы...маң пішінін,
Кезек киіп, ел з). жи...п».

3 1 342

184	Вконтакте	Признавашки ღ Семск	08.09.2020	Абайдың үш ішекті домбырасы	Дана Сайлаубекова	https://vk.com/wall-83696822_1190273

Признавашки ღ Семск
вчера в 16:53

Абайдың үш ішекті домбырасы

Абайдың үш ішекті домбырасы мұражайдағы мазмұнды музкалық жәдігерлердің бірі. Ол ғасырлар сырын, көне дүние күмбірін күй арқылы бізге жеткізген көне аспап. Жидебайдағы жердегі домбыра, осы төрдегі домбыраның көшірме бейнесі. Жидебай мұражайында сақталған бұл домбыраның ғасырдан астам уақыт тарихы бар. Абай 1885 жылы өлкетану музейіне 60-тан астам жәдігер тапсырғанын жұрт жақсы біледі. Абайтанушы ғалым Қайым Мұхамедханов 1964 жылы сол жәдігерлердің арасынан 17 затты Абай музейіне қайтарады. Соның бірі – Абайдың тұмар домбырасы. Бұл домбыраны Абай қанша жыл ұстағаны, оны қай шебер жасағаны туралы мәлімет жоқ. Ерекшелігі үш ішекті болуы Абай осы домбырамен, балкім басқа домбырамен бірнеше күй шығарған. Ақынның «Май түні», «Майда қоңыр», «Торы жорға», «Абайдың желдірмесі» қатарлы күйлері осы үш ішекті домбыраға арналыпты.

Абайдың тағы бір домбырасы Алматы қаласындағы Ықылас атындағы халық музыкалық аспаптар музейінде сақталыпты. Ол домбыраны Абайдың өзі және ақынның ұлы Ақылбай ұстаған. Кейін бұл аспап мұра ретінде Ақылбайдың ұлы Исраилдың қолында қалады. 1959 жылы Исраил дүние салғаннан кейін қыздары жәдігерді Семейдегі Абай Құнанбайұлының әдеби-мемориалдық музейіне тапсырған. Ал 1981 жылы Алматы қаласындағы Ықылас атындағы халық музыкалық аспаптар музейі қорына беріледі. Ол Домбыраның ұзындығы 88 см, мойын ұзындығы 50см, 12 пернеден тұрады. Басында үш құлағы бар, қарағай ағашынан жасалған, түсі қоңыр. Шанағында 10 дыбыс тесігі бар.
Жалпы Семейдегі музейде Абайдың айналасында болған әнш, күйші, ақындарға тиесілі 30-ға жуық домбыра сақталған.

238

185	Вконтакте	Признавашки ღ Семск	08.09.2020	Кісе белбеу	Дана Сайлаубекова	https://vk.com/wall-83696822_1190274

Признавашки ღ Семск
вчера в 16:53

Кісе белбеу

Абай өз заманында қазақтың өмір салтынан дерек беретін құнды бұйымдардың біразын өлкетану музейіне тапсырған. Сол көне бұйымдардың қатарында кісе белбеу де болған.
Абай мұражайындағы асыл мұралардың бірі – кісе белбеу. Бұл белбеуді Абай Құнанбайұлы 1885 жылы досы Нифонт Долгополов арқылы Семейдің өлкетану музейіне тапсырған. Ұлы ақын тапсырған заттар туралы өлкетану музейінің ескі кіріс кітаптарында осы кісе белбеуді кім берген деген графада: «Дар Ибрагима Кунанбаева. Чингизская волость, Семипалатинскаго уезда» деп жазылған екен. Сондай-ақ белбеудің ұзындығы 110 см, бір кісе, екі оқшантайы бар делінген. Қазіргі таңда бұл белбеу көрерменнің көзайымына, музейдің мұрасына айналған. Кісе белбеуде металдан жасалған 17 әшекей бар. Олар әртүрлі пішінде жасалған. Кейбірі төртбұрышты, кейбірі тармақты жұлдызша тәрізді. Кісенің биіктігі 18 см жарты шеңбер пішінінде жасалған. Оның жоғарғы екі бұрышында шеттері ирек төрт бұрышты күмістелген металл әшекейлер бар. Ортасында он тармақты, диаметрі 6 см үлкен жұлдызша және кісенің ен бойына симметриялы түрде тоғыз кіші жұлдызшалар орнатылған. Жұлдызшаның тоғыз болуында да терең мән болуы мүмкін. Өйткені қазақ зергерлері әр бұйымды дүниетаныммен астастырып жасап келген. Кісе жасалған терінің бетінде металл әшекейлермен үйлесе салынған өрнек бар. Оюлар мен металл нақыштары әдемі үйлесім тапқан. Қазақта күміспен күптелген кісе белбеудің неше түрі болған. Ал бұл кісе белбеудің құндылығы Абай Құнанбайұлына қатысты болуында.

218

186	Вконтакте	Признавашки ღ Семск	08.09.2020	Абайдың алғашқы суреті	Дана Сайлаубекова	https://vk.com/wall-83696822_1190275

Признавашки ღ Семск
вчера в 16:53

Абайдың алғашқы суреті

Абай Құнанбайұлына қатысты құнды деректер мен мазмұнды мұралар көп. Сол қатарда Абайдың екі суреті сақталған. Елі ішіндегі Абайға қатысты ескерткіштер осы түпнұсқа суреттерге негізделген деуге де болады. Сондай-ақ ақынның көзі тірісінде салынған портреті де бар.
Абайдың алғашқы суреті 1896 жылы түсірілген. Ділдадан туған тұңғыш ұлы Ақылбай мен Әйгерімнен туған Тұрағұлмен түскен фотосуреті музей қорындағы құнды жадігерлердің бірі. Семей қаласындағы Н.Кузнецов деген фотограф түсірген бұл фотосуретті Қайым Мұхамедханов 1940 жылы Мұхтар Әуезовтен алып келген екен. Өлшемі: 9х13см.
Келесі сурет 1903 жылы киіз үйдің ішінде түсірілген. Суретте Абай, ұлдары Мағауия мен Тұрағұл, немерелері Пәкизат, Әубәкір, келіні Кәмәлия (Әубәкірдің әйелі) және әйелі Еркежан бар. Бұл фотосуретті 1959 жылы музей қорына Мұхтар Әуезов тапсырған.
Тарихи құндылығы жоғары тағы бірі жадігер - ақынның портреті. Портретті Павел Дмитриевич Лобановский салған. Ол Дондағы Ростов қаласынан «саяси сенімсіз» ретінде Дала өлкесі генерал-губернаторының қарамағына айдауға жіберілген болатын. Абаймен өзі сияқты «саяси сенімсіздер» арқылы танысып, араласып тұрды. Кәсіби суретші болмаса да, жергілікті тұрғындардың портреттерін салып жүрген екен. 1887 жылы Уралда өткізілетін өндірістік сауда көрмесіне «Семей облысы қазақтарының типтері» атты портреттер топтамасын дайындағаны белгілі. Осы топтамада VI цифрмен белгіленген сурет – Абайдың портреті. Лобановскийдің қазіргі уақытқа дейін жеті суреті сақтаулы болса, солардың бірі – ұлы ақынның қарындашпен салынған портреті. Ол Абайдың көзі тірісінде салынған құнды бейне.
Бұл суреттер қағаз бетіндегі бейне ғана емес, құнды құжат, тарихи дерек. Сондықтан да мазмұны мен мәні зор.

259

187	Вконтакте	Признавашки ღ Семск	08.09.2020	АБАЙ МЕН КӨКБАЙ	Дана Сайлаубекова	https://vk.com/wall-83696822_11902 76

Признавашки ღ Семск
вчера в 16:53

АБАЙ МЕН КӨКБАЙ

Абай Құнанбайұлы алғашқы өлеңдерін Көкбайдың атынан жариялағаны белгілі. Бір деректерде Абай Көкбайдан өз өлеңін бір қараға қайта сатып алғаны да айтылады.

«Ұлы ақынның көзі тірісінде жарық көрген өлеңдерін әдебиет тарихшылары екіге бөледі. Біріншісі - өз атынан жарық көргендер, ал екіншісі лақап атпен баспа бетіне шыққан туындылар. Дәлірек айтатын болсақ, Абай көзі тірісінде үш өлең жарияланған – «Жаз» (1886 жылы), «Шоқылардай көкілі бар, қамыс құлақ» (1886 жылы) пен «Қансонарда бүркітші шығады аңға» (1897 жылы). Дегенмен осы екі өлең өз атынан емес, бірақ көзі тірісінде 1889 жылы «Дала уалаяты газетінің» 7-санында жарияланды. Қазақ әдебиетінде Абай өлеңдерін Көкбай Жанатайұлының атынан жариялауы осыған нақты мысал бола алады».

Әдебиеттанушы Көкбай Жанатайұлының Абай мұрасын жинауға және еңбектерінің жариялануына зор еңбек сіңіргенін айтады. Абайтанушылардың зерттеулеріне қарағанда, Абай өз өлеңдерін Көкбай атынан беруі тегін емес. Көкбай Жанатайұлы - Абайдың ақын шәкірті, әрі досы, рухани серігі. Көкбай жас кезінен Абайдың тәрбиесінде болған. Бізге жеткен ақын естелігіне назар аударсақ, Абаймен алғаш танысып, жақындасуы 1880 жылдардың шамасында болған.

220

188	Вконтакте	Признавашки ღ Семск	08.09.2020	Абай өлеңдерінен құралған сөзжұмбақты шешіңіз № 6	Дана Сайлаубекова	https://vk.com/wall-83696822_11903318

Признавашки ღ Семск
вчера в 17:30

Абай өлеңдерінен құралған сөзжұмбақты шешіңіз № 6

Көп нүктенің орнына жазылмай қалған сөзді не әріпті ойлап тапқанда қазақ халқының тарихында өшпес із қалдырған, қазақ тілінде Қазақстан туралы тарихи тұңғыш ғылыми еңбек «Жылнамалар жинағын» 1602 жылы жазған, орта ғасырда (1530-1605) өмір сүрген ғұлама ғалымның аты-жөні оқылады.

1. «Әсемпаз болма әрнеге» өлеңіндегі:
«Пайданы көрсең бас ұрып,
Мақтанды іздеп, а). ...йғы алма».
2. «Қансонарда бүркітші шығады аңға» өлеңіндегі:
«Көре тұра ә). қала... қашқан түлкі,
Құтылмасын білген соң б). құ... в). қашқан...».
3. А.С.Пушкиннен аударған «Онегиннің өлердегі сөзі» туындысындағы: «Бойым тұр г). да.... болып ғ). ...ін,
Көңілім жүр д). ...ұс болып шүйіп».
4. «Қойында ақша, қолда қой,
Күзетке оңай, шошынба!» деп аяқталатын өлеңіндегі:
е). «... қымыз қазаққа,
Мақтаның ба, асың ба?».
5. «Әзім әңгімесі» дастанындағы:
«Болыпты ағайынды екі жігіт,
Бағдатта ж). ...стапа мен Сапа деген».
6. И.А.Крыловтан аударған «Бақа мен Өгіз» туындысындағы:
«Несі артық, біздең деп,
з). Са...спақ жұрт та бар».
7. «Жүректе қайрат болмаса...» өлеңіндегі:
«Малда да бар и). ...н мен тән,
Ақыл, сезім болмаса».
8. «Алла деген сөз жеңіл» өлеңіндегі:
«Ақылға сыймас ол к). ал...,
Тағрипқа тілім қысқа ай!».

342 просмотра

1 1 423